LIETUVIŲ DIENOS

LIETUVA "PERSEKIOJAMOS BAŽNYČIOS" PARODOJ RAVENOJE, ITALIJOJ

LITHUANIAN DAYS
JUNE, 1961

1961 M. BIRŽELIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Chicago, Ill.; Vladas Būtėnas, Chicago; Ill.; Vytautas A. Braziulis, Cleveland, Ohio; Jurgis Almis Jūragis; Sydney; Australia; Salomėja Narkėliūnaitė, New York, N. Y.; Vladas Mingėla, Detroit, Mich.; Balys Raugas, Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas, Baltimore, Md.; Edvardas Sulaitis, Chicago, Ill.; Petras W. Urban, Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis, Toronto, Ont., Canada; Vytautas Volertas, Baltimore, Md.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė. Brooklyn, N. Y. — V. Augustinas; V. Maželis; G. Penikas. Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. Cleveland; Ohio — V. Bacevičius. Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančiauskas. Manchester, N. H. — K. Daugėla. New Haven, Conn. — P. Jasiukonis. Omaha, Nebr. — Rev. L. Musteikis. Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys. Washington, D. C. — P. Labanauskas; Photo Alda. Waterbury, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus. CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis. Montreal, P. Q. — L. Stankevičius. Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA: E. Butkūnas, P. Sakalauskas; E. Karpavičius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. The opinion expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panudoti kitais atvejais.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiskai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subsribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Atskiro nr. kaina 65 centai **Single copy 65¢**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • NO 4-2919

Nr. 6 (115), XII metai
BIRŽELIS, 1961

Vol. XII, No. 6 (115)
JUNE, 1961

TURINYS / CONTENTS

Frontai ir horizontai. Vedamasis. 3
Antroji Dainų Šventė Chicagoje 4
Bendradarbiavimas ir mainai su okupuota Lietuva. LD anketa. .....
Atsako: D. Jasaitis, Ben. Babrauskas, A. Baronas, V. Alantas, J. Cicėnas ir kt. 5
V. P., Kaip Ąžuolas prie Nemunėlio. L. Šimučio 50 m. veiklos sukakties proga 7
Antanas Tulys, Raudonas takas, novelė 8
Nerima Narutė-Kazė Bulsienė, Palaimintas šaltinis, poezija 9
R-nas, Lietuva tautų Golgotoje 10
Dr. J. Pikūnas, Pax Romana, 40 metų sukaktis ir lietuvių veikla joje 12
Knygos ir autoriai. Vietoj 1960 m. knygos balanso.T. B. 13
A. Valeška, J. Vienožinskis — Lietuvos Meno Mokyklos kūrėjas 14
Veidai ir vaizdai. Iliustruota kronika iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo 18
Žmonės, dienos ir darbai. Smulkioji kronika ir administracijos pranešimai 20

ENGLISH SECTION

Who Will Purchase the Freedom? By Dr. V.R. 21
Lithuanian Schools under Soviet Comsorgs, byJuozas Tininis 22
Books and Periodicals 23
To a Communist Poet, Poem by anonymous author in Labor Camp in Siberia 23
A Mournful Anniversary, by Povilas Dirkis 23
Lithuanian History in Stamps. Part XXXVII.By A. Bernotas 24
Lithuanians Make News 25

Lietuvaitės Pasaulio Katalikių Moterų Kongrese Romoje. 26

MIELI SKAITYTOJAI, PATIKRINKITE, AR NEPAMIRŠOTE ATSIŲSTI PRENUMERATĄ? PADARYKITE TAI TUOJAU, KAD NEREIKTŲ SIŲSTI PARAGINIMO.

"Lietuvių Dienų" žurnalo piknikas įvyksta rugsėjo m. 24 d.

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Ravenoje, Italijoj, kovo 19 — balandžio 9, vyko "Persekiojamos Bažnyčios" paroda, kurioje dalyvavo ir Lietuva. Lietuvos skyrių parengė kun. V. Mincevičius. (Daugiau žiūr. 3 psl. ir 10—11 psl.).

* In Ravenna, Italy, an exhibit of the "Persecuted Church" was held from March 19 to April 9. Under the direction of Rev. V. Mincevičius, chairman of the Lithuanian Community in Italy, a section on Lithuania was shown. The exhibit will tour other cities throughout Italy. (More — see pages 3, 10 and 11).

Back Cover - Paskutinis

Pirmoji Lietuvių Dainų Šventė Chicagoje įvyko 1956 m. liepos 1 d. Programą pradėjo komp. J. Žilevičius, padiriguodamas "Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė".

Antroji Dainų Šventė įvyksta Chicagoje šių metų liepos mėn. 2 d.

*First Lithuanian Song Festival took place in Chicago, July 1, 1956. It was begun by comp. J. Žilevičius. Foto V. Noreika

Second Lithuanian Song Festival will be held on July 2, 1961, in Chicago International Amphitheatre. More than 30 choirs from USA and Canada will participate. (More — pp. 4 and 5)

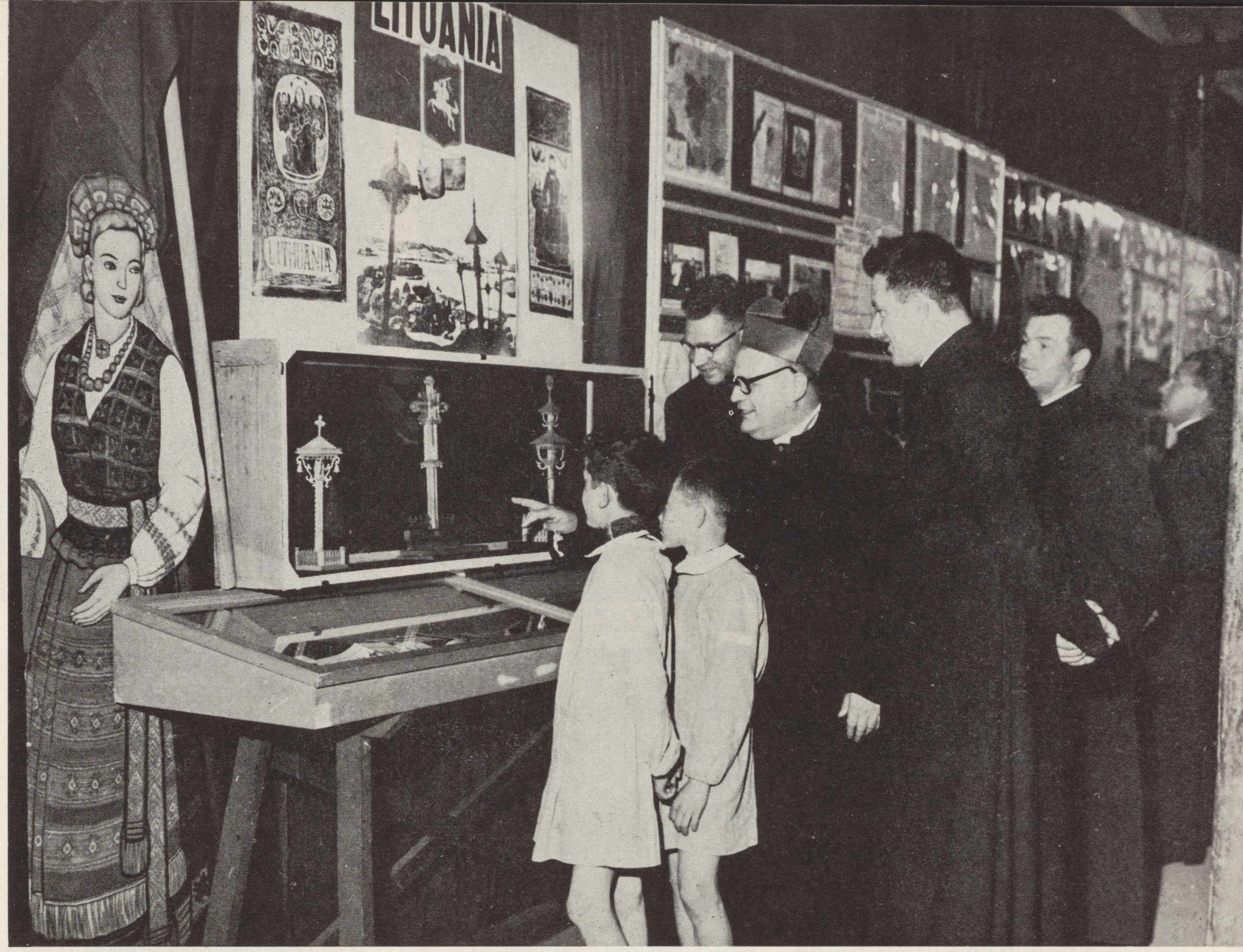

Nuo kovo 19 d. ligi balandžio 9 Ravenoje, senojoj Bizantijos imperijos sostinėj. Italijoj, vyko "Persekiojamos Bažnyčios" paroda. Frontinė parodos dalis su lietuviškais kryžiukais ir dokumentais bei foto kopijomis. Tarp kitų parodą lanko Ravenos arkivysk. Baldassari. Aiškina kun. Vincas Mincevičius (šone su akiniais), Lietuvos skyriaus rengėjas. Toliau matyti prof. kun. Tramontani, vienas iš visos parodos organizatorių.

* In Ravenna, Italy, an exhibit of the "Persecuted Church" was held recently. Under the direction of Rev. V. Mincevičius, chairman of the Lithuanian Community in Italy, a section on Lithuania was shown. The exhibit will tour other cities throughout Italy.

Frontai ir horizontai

Gyvename neužmatomų plotų ir neaprėpiamų horizontų krašte – nuo Atlanto iki Pacifiko, nuo šaltųjų Maino uolų iki Floridos palmių – visur rasi lietuvį. Esame išėję iš savo siauro kiemo, platusis pasaulis mums siūlo savo namus ir savo galimybes. Gyvuok, leisk šaknis ir užkariauk jį dvasia ir materija.

Kai kas ir puola šiam pasiūlymui į glėbį – meta savo "seną rūbą" ir ima skęsti į naujo okeano dugną. Ne užkariauti, ne plaukti į tolumas, bet – skęsti. Nė nejausdamas, kad jis iš vieno kiemo išklydęs dar siauriau užsidaro kitame – tokiam pat siaurame, gal net dar siauresniame, negu savasis. Vieniems horizontus užstoja smogas, kitiems miglos dar kitiems kalnai ar girios. Nes Amerika – kontrastų ir keistumų kraštas: čia ji gigantiškai didelė, čia siaurai užsitvėrusi savam darže. Tas ispaniško kiemo uždarumas, gal nesąmoningai, bus pakreipęs ir lietuviškąjį gyvenimą. Tiesa, lietuvis visuomet vertino ir gerbė tai, kas sava. Bet juo toliau, juo labiau tas "vertinimas" išvirsta į trumparegišką vertybių disgradaciją: savos parapijos, savo sambūrio, savos kultūrinės grupės ar politinio fronto darbai ir žmonės ima nustelbti visuotinus laimėjimus ir vertybes. Stebimės amerikiečių izolacionizmu ir savo miestelio įvykių išpūtimu iki to, kad nebematoma tų faktų, kurie judina ir verčia aukštyn kojom pasaulį, kad laimėtas golfo ar beisbolo žaidimas užgožia tautų laisvės kovas ar gyvybės ar mirties dilemą, o patys pro savo kolonijos dainininko Pimpidricko mekenimą nebegirdime nei Stasio Baro, nei Dainavos, nei Čiurlionio. Teisybė, kaip vienoje savo komedijų sako Plautas: "Tunica propior pallio", bet trumparagystė yra liga ir meninis ar visuomeninis daltonizmas taip pat ne sveikata.

Užsidarymas savam rate išvirsta į antagonizmą, o pastarasis jau gana apčiuopiamų vaisių atnešė į mūsų kultūrinį bei visuomeninį gyvenimą. Imama skųstis, kad to ar kito darbų nemato anas ar trečias. O kas kaltas? Nes ir dabar dar tokia taktika praktikuojama: jei vienas neatsargiai ką aštriau pakritikuos, tuoj kitas šaukia: taip negalima, juk tas žmogus "mūsų". Ir tas siauras grupinis, partinis ar kartinis (senosios ir jaunosios kartos) "mūsų" yra viena didžiausių negerovių, vedančių mus į susmulkėjimą, o mūsų darbams slenkstis į visuomenę.

Nejaugi nonne est modus in rebus? Yra! Niekas nesako griauti savų frontų, bet reikia atverti akis ir praplėsti horizontus. Bendri suvažiavimai, dainų šventės, kultūros kongresai ir panašūs darbai ne tik sustiprins savus frontus, bet išmokys arba net privers vertinti ir kitus.

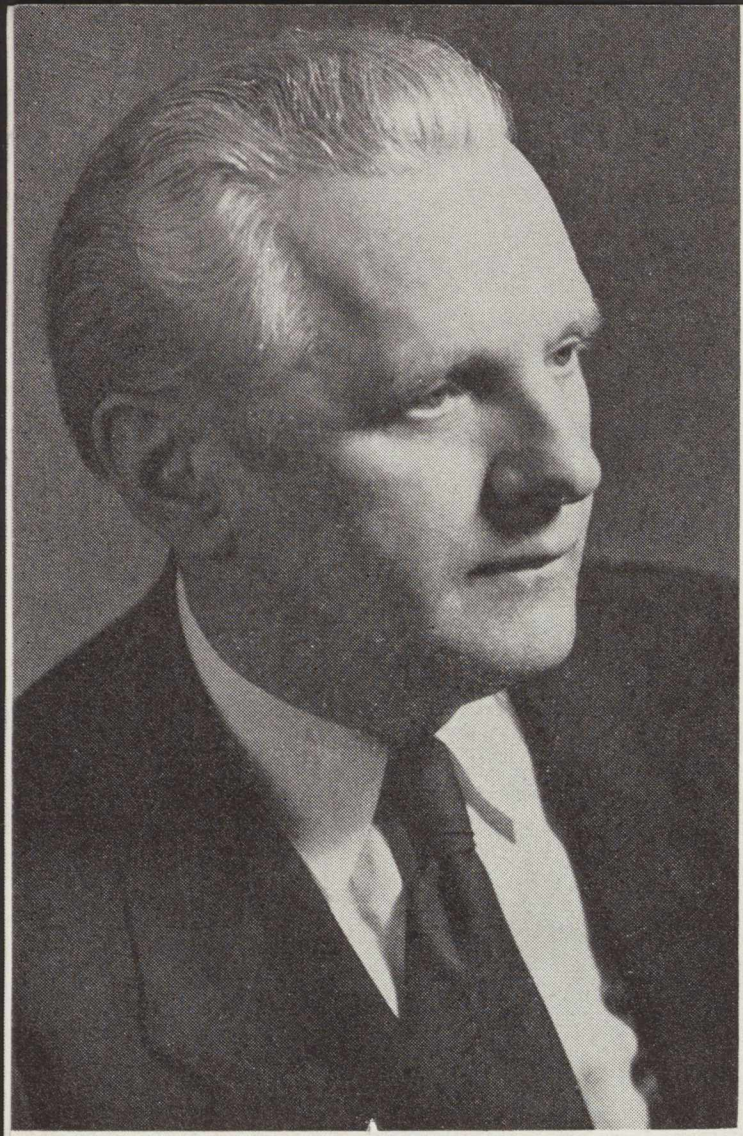

STEPAS SODEIKA

BRONIUS BUDRIŪNAS

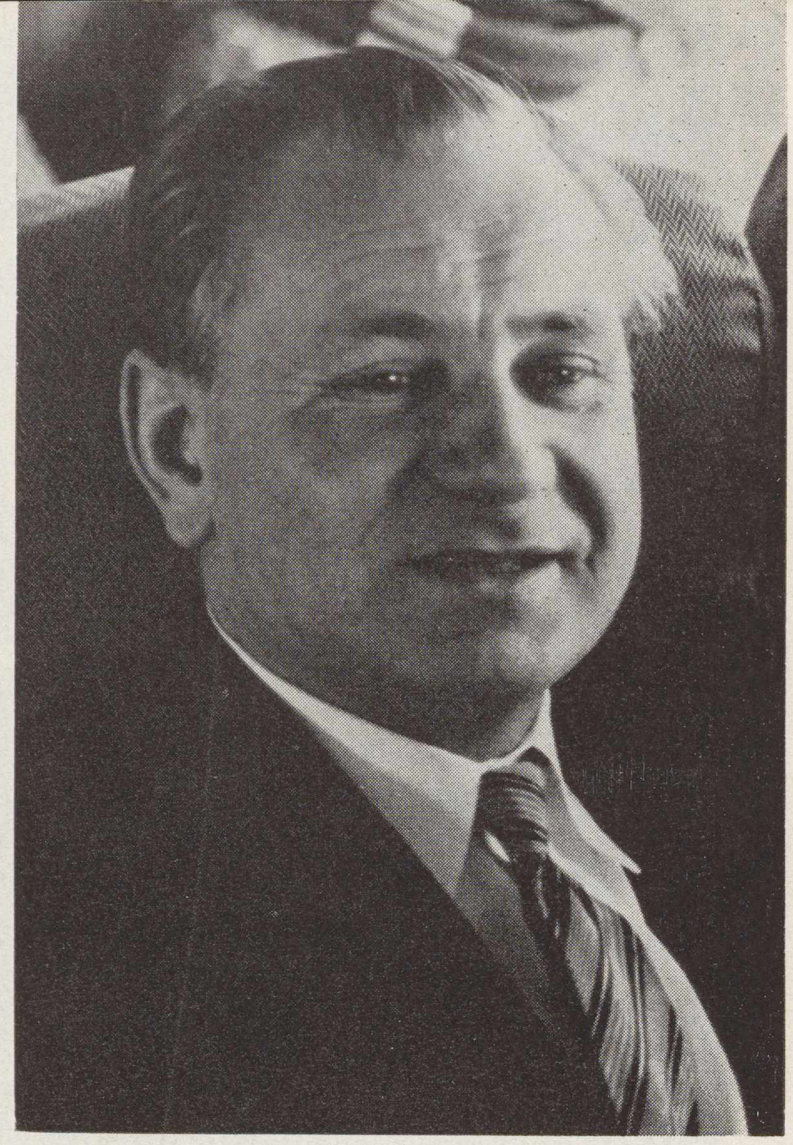

ALFONSAS MIKULSKIS

Antrosios Dainų Šventės dirigentai

ANTROJI DAINŲ ŠVENTĖ CHICAGOJE

Liepos 2 įvyksta II-ji Dainų šventė Chicagoje, kaip ir pirmoji, vykusi 1956 m. liepos mėn. 1 d. drauge su Kultūros Kongresu.

Tada abiejos šventėse dalyvavo beveik 10,000 žmonių. Dabar skelbiama, kad International Amphitheatre patalpose, kur vyks programa, galės sutilpti 5,000. Vėsinama salė neiškankins nei dainininkų, nei klausytojų, dėlto tikimasi, kad chorai galės geriau kūrinius atlikti, o publika daugiau susikaupti, ir visa šventė praeis ne jomarko dvasioje. bet aukštesniame meniniame lygyje. To, žinoma, iš šventės ir laukiama. Jai labai kruopščiai rengėsi daugiau kaip 30 JAV ir Kanados chorų. Iš toliausiai atvykęs bus Broniaus Budriūno diriguojamas Los Angelės šv. Kazimiero parap. choras.

Programoje yra 16 šių kompozitorių dainų: K. V. Banaičio, J. Bertulio, Br. Budriūno, S. Gailevičiaus, Vl. Jakubėno, Br. Jonušo, M. Petrausko. J. Strolios, S. Šimkaus, J. Štarkos, A. Vanagaičio ir J. Žilevičiaus.

Mišriam chorui diriguos Bronius Budriūnas, Alfonsas Mikulskis, S. Sodeika.

(šią medžiagą parengę spaudai, patyrėme, kad bendram chorui numatytas dar vienas dirigentas — V. Steponavičius).

Moterų chorui diriguos Alice Stephens ir vyrų chorui — Julius Gaidelis.

ALICE STEPHENS

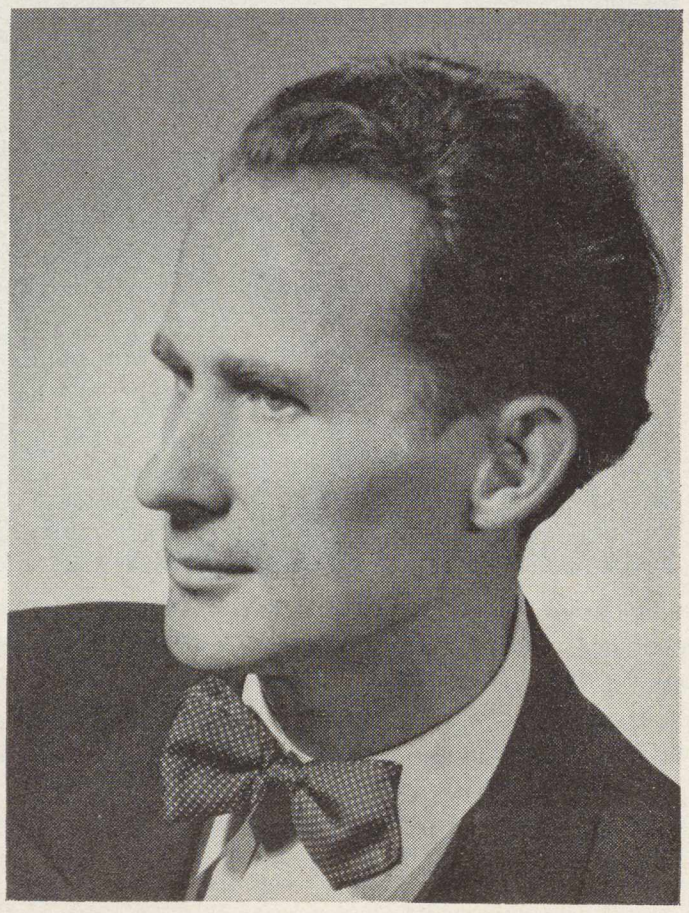

JULIUS GAIDELIS

Antrosios Dainų šventės, įvykstančios liepos 2 d. Chicagoje, komitetas: Sėdi (iš kairės): V. Radžius, vicepirm., prel. I. Albavičius. pirm., T. Blinstrubas, ižd.; stovi: J. Kudirka, vicep., J. Paštukas, sekr. J. Zdanius, narys muzikos reikalams. J. Jasaitis, LB Chicagos apygardos atst., St. Daunys, spaudos reikalų vedėjas.

Committee for the second Lithuanian Song Festival, to be held in Chicago on July 2.

Antrosios Dainų Šventės garbės dirigentai

Dainų šventės programą pradės kompozitorius J. Žilevičius; jis įteiks dirigento lazdelę muzikui A. Aleksiui, kuris padiriguos himną.

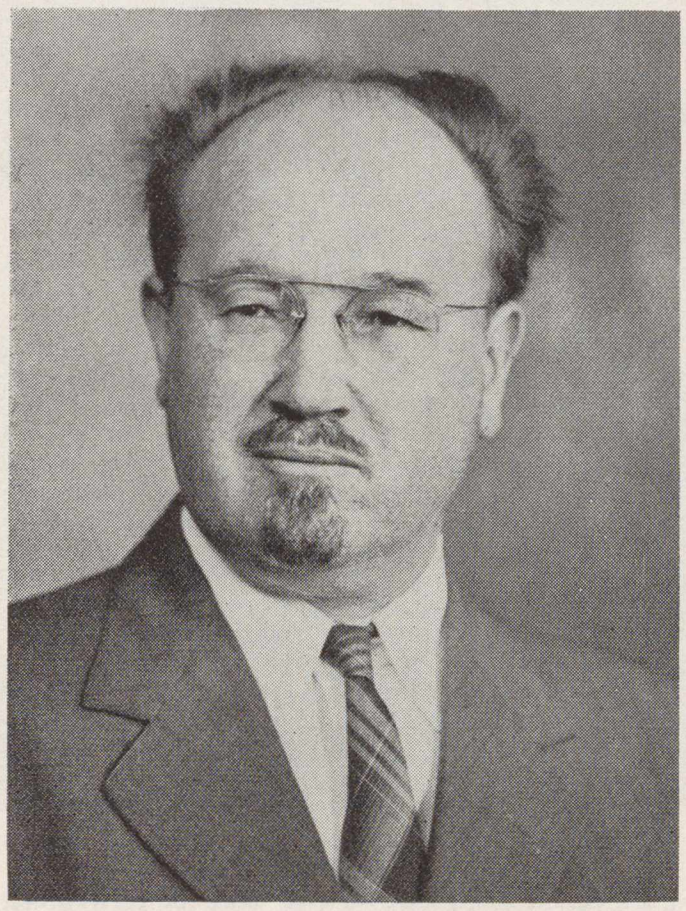

JUOZAS ŽILEVIČIUS

J. žilevičius — kompozitorius ir muzikologas, baigęs Petrapilio imperatorišką konservatoriją, buvęs Klaipėdos konservatorijos direktorius. Į JAV atvyko 1929.

Jo žymiųjų kūrinių tarpe yra Vytauto D. kantata, kelios mišios, operetės, eilė giesmių ir dainų, kurių viena, "Pasakyk, mergele", yra ir šios dainų šventės programoje.

ALEKSANDRAS J. ALEKSIS

Aleksandras J. Aleksis, baigęs Varšuvos muzikos konservatoriją, į JAV atvyko 1913 m. ir čia darbavosi kaip muzikas organizatorius, vargonininkas, mokytojas ir kompozitorius.

Jo žymesniųjų kūrinių tarpe yra patriotinė operete "Į Tėvynę" (žodžiai L. Šimučio) ir daugelis dainų. 1939 m. pasaulinės parodos New Yorke proga Aleksis parengė programą ir dirigavo per N. Y. radiją.

BENDRADARBIAVIMAS IR MAINAI SU OKUPUOTA LIETUVA

Tęsinys iš praėjusio LD numerio

I. "L. Dienų" anketa, nors ir pavėluota, bet svarbi ir naudinga

Ši šalis gausi subversyvinėmis prokomunistinėmis organizacijomis, kurios gaudo savo klešnėmis kiekvieną idėjiškai užsižiopsojusį asmenį. Bolševikų taikingos invazijos strategai priėjo išvados, kad neverta terliotis su senos generacijos žmonėmis, nes, neturint terorinių priemonių, jų neperauklėsi. Todėl nukreipė visą savo subversyvinį patyrimą į jaunuomenę, kurios dalis, dėl vienokių ar kitokių priežasčių, tapo, savo rūšies, visuomeniškais ir tautiškais pamestinukais ir pateko į Didžiojo Brolio idėjinį voratinklį, kurį rūpestingai paruošė Operation Youth organizatoriai. Kaikurie įsinarpliojo į jį jau perdaug, iš jų buvo iščiulpta lietuviška sąmonė ir, galop, jiems buvo padaryta mentalinė lobotomija. Tokie ir sudaro variklį, vykdantį kriptokomunistišką akciją naujų ateivių visuomenėje.

Šiuo tarpu jie nepajėgūs pasireikšti tokiu plačiu mastu, kaip analogiška amerikietiškos jaunuomenės organizacija padarė gegužės mėn. (1960 metais) San Francisco mieste. Tai atvaizduota filme Operation Abolition. Jau dabar išaiškinta, kad tos demonstracijos vykdytojai buvo didžioje daugumoje studentai, bet juos dirigavo įžymūs šio krašto komunistai — Douglas Wachter, Mickey Lima, Roscoe Proctor, Merle Brodsky ir Archie Brown.

Mūsieji "fluksininkai" susimetė į žurnalą "Darbą" ir, prisidengę socialdemokratų skribliumi, pasišovė skleisti prokomunistiškas nuotaikas ir tautišką defetizmą. Juos iš ten gėdingai išmetė. Tuomet, be jokio sąžinės graužimo, nušliaužė į ten, kur yra jų tikra vieta, į pseudo "Laisvę", kuri yra subversyvinių laikraščių sąraše ir kuri negina nei žmogaus asmens laisvių, nei Lietuvos laisvės. Ten pradėjo spausdinti savo straipsnius Alunas, Kiznis, Atsiskyrėlis, kuris dar "Darbe" piršo Andriaus Ignaičio pasaulėžiūrą, ir kt.

"Fluksininkai" kilę iš žodžio Fluxus (tokiuo vardu ketinta išleisti laikraštis ar žurnalas. R.). Websterio žodynas patiekia keletą to žodžio prasmių. Manau, tinkamiausia yra "a morbid discharge from the body" — "liguista kūno išskyra". Sapienti sat!

"Fluksininkai" iškėlė bylą L.L.K. už atsisakymą duoti patalpas jų "paruošimams". Jie į savo parodos atidarymą pasikvietė S. Rusijos tariamą korespondentą drg. Laurinčiuką. Jis atvyko, bet nustebintas mažu ten atsilankiusių lietuvių skaičiumi, paklausė:

"O kurgi lietuviai!?"

Viena dalyvė jam atšovė: "Kol jūs čia dalyvausite. tai lietuvių čion nebus..."

Plačiai kalbama, kad vienas fluksininkų lyderis net raštiškai kreipėsi į Administracijos viršūnes, reikalaudamas išduoti vieną lietuvį Sovietų Rusijos teisminėms įstaigoms. Taip pat lietuvių visuomenė pagrįstai domisi iš kur jie gauna lėšas Almus ir A-D tariamoms galerijoms išlaikyti ir "Fluxus" žurnalui leisti...

Tai visa rodo, kad "fluksininkai" yra organizuota privačių asmenų grupė, turi artimiausių ryšių su senaisiais mūsų raudonskūriais. Nėra jokių prieštaravimų, kad jų santykiai su sovietiniais eksponentais nėra nenuodėmingi.

II. Dėl bendravimo su okupuota Lietuva

Lotynų formulė — do ut des — atitinka derybų, bet ne bendravimo ir bendradarbiavimo sąvoką. Bendrauti ir bendradarbiauti gali asmenys, visuomenės grupės, kurios šalia savitų skirtingų uždavinių, turi bendrus reikalus, siekia, jei ne tų pačių, tai bent panašių tikslų. Oficiali Sovietų Rusijos ir, tuo pačiu, okupuotos Lietuvos gauleiterių pažiūra apie mus yra išryškinta: "Pabėgėliai yra aršiausi lietuvių liaudies priešai... antitarybiniai naciai teišstimpa, kaip pasiutę šunys." Visiems, kurie pasitraukė nuo sugrįžtančių bolševikų teroro, specialiu įstatymu numatyta penkerių metų ištrėmimas į Sibiro priverčiamojo darbo stovyklas. Ta bausmė gali būti sumažinta ar dovanota tiems, kurie, atgailaudami, pasitarnaus Sovietinei tėvynei ir jos režimui. Visiems aišku, ką toksai pasitarnavimas reiškia. Chruščiovas viešai pareiškė, kad Sovietų vyriausybė leis tik tokį kultūrinį bendradarbiavimą, kuris atitinka jos ideologinę ir politinę kryptį.

Sovietiniai patikėtiniai lietuvių reikalams tą patį pakartojo. Todėl nei derybų, nei bendradarbiavimo, nei kultūrinių ryšių užmezgimo su pavergta Lietuva nėra ir negalės būti, nes tautžudiško imperializmo atstovai jų nenori, nepripažįsta ir ex principe negali jų leisti. Jokių pakeitimų tame žiauriame nusistatyme iki paskutinio laiko neįvyko.

Sovietų Rusija sukūrė bendradarbiavimo ir kultūrinių mainų sąvoką. Tai taikingo sambūvio teorija pritaikinta milijonams tremtinių, kurie II-jo Pasaulinio karo metu pasitraukė ar buvo išblokšti iš Sovietinių teritorijų. Tai masalas vilioti nukankintus tremtinius ir suskaldyti , palaužti jų vieningumą ir atsparumą. Tai šetoniškas žaidimas. Antru kartu okupavę mūsų tėvynę, pirmiausia čingišhaniškomis priemonėmis nuskandino kraujuose ir kankinimuose aktingą tautos pasipriešinimą. Vėliau per kelerius metus vykdė plačiu mastu tautžudybę. Tik tuomet praskleidė geležinę uždangą.

Tą jų elgseną nulėmė ne humaniški samprotavimai, nes tokių komunistinė dora nepripažįsta. Ją padiktavo toli siekianti komunistinės plėtros strategija. Leisdami susirašinėjimą su Lietuva ir cenzūruodami abiejų pusių laiškus — geriau gali sekti pavergtos tautos ir tremtinių nuotaikas. Atgaivinti santykiai vis labiau suartina abidvi perskrostos tautos dalis.

Komunistiniai strategai tikėjo ir dar tiki, kad didesnioji, kompaktinė tautos masė pritrauks ir paveiks išblaškytus ir nostalgiškus tremtinius. Bet, jei įsitikins, kad jų samprotavimai neduoda našių pasekmių, — tai geležinė uždanga vėl bus priverta arba visiškai užtrenkta. O per tariamo atodrėkio laikotarpį surinktus duomenis panaudos lietuvių persekiojimui ir tremtinių šantažavimui. Pseudobendradarbiavimo laikotarpyje jie padarys plyšių ikišiolinėje lietuvių tremtinių priešbolševikinėje rezistencijoje ir su savo infiltruotais agentais bandys ateityje juos labiau plėsti.

Sovietų sąjunga nepaleis savo valia Lietuvos iš savo smaugliškio glėbio. Tai gali įvykti tik tuomet, jei jų brutalinę ekspansiją atrems didesnė jėga. Mūsų gi nuolaidos, net jei jos būtų lygios visiškam tautiniam išsiprievartavimui, t. y., jei mes taptume gente lituanus, bet natione sovieticus — vistiek išlaisvinimo neatneš... Tad mūsų bendradarbiavimas su Sovietų Sąjunga ir su okupuota Lietuva yra tolygus pelės bendradarbiavimui su sląstais arba žuvų su bučiumi.

Bet teisingas faktų įvertinimas ir mažas jėgas nepaprastai padidina.

III. Kaip bendradarbiauti ir su kuo?

Mes norime ir turime bendradarbiauti ir bendrauti su lietuvių tauta ir su lietuviais, kur jie bebūtų. Dabartinėse sąlygose laisvėje gyvenančių lietuvių likiminė pareiga yra įvairios rūšies pagalbos teikimas pavergime gyvenantiems tautiečiams. Jei Sovietų Sąjunga priklausytų prie kultūringų ir civilizuotų valstybių, kurias visas saisto tarptautiniai įstatymai, apsaugantys ir militariškai okupuotų teritorijų gyventojų teises, tuos darbus galima būtų vykdyti per Tarptautinį Raudonąjį Kryžių ir panašias tarptautines labdaros organizacijas. Tai būtų normalus kelias, geriausias abiem pusėm. Nereikėtų mokėti muitų ir persiuntimo technika būtų suprastinta. Mūsų pareiga protestuoti prieš tą Sovietų Sąjungos šeilokišką elgseną

Tarptautiniam Kryžiui, J. T.O. ir šios šalies atitinkamoms įstaigoms. Bet tuo pačiu laiku mes vykdome tiesioginę pagalbos ir bendravimo akciją: giminės — giminėms, prieteliai — prieteliams — iš širdies į širdį. Tesusijungia dosniai aukojančios rankos su iškankintomis pavergtųjų rankomis.

Poeto žodžiais

"O mes jus minime su širdgėla tylia,
Kaip karštą, gyvą savo kraujo lašą.
Jūs ten, mes čia, bet mūs bendri jausmai.
Tegul širdis jai plakus nenustos.
Sujunkime rankas bendroje kovoje
Už pergalę teisybės, laisvės ir šviesos."

Kultūrinių vertybių (knygos, laikraščiai, meno kūrinių reprodukcijos, muzikos veikalai ir kt.) mainų problema, mano supratimu, nėra aktuali, nes jų okupuota Lietuva labai mažai per 15 metų pagamino ar sukūrė. Prieš kelerius metus tariamo atodrėkio pavasarį, kurio nesekė vasara, buvo atspausdinta keletas veikalų apie lietuvių liaudies meną, vienas kitas reprodukcijų leidinys, vieno kito žymesnio lietuvio biografijos. Ir tai, greičiausiai, buvo padaryta propagandiniais sumetimais.

Apie vertingus dailiosios literatūros kūrinius ar originalius mokslo darbus, atžymėtinus laikraščius, žurnalus, žavios muzikos kūrinius, kurie ugdytų mūsų sielos kultūrą, atskleistų naujus žinijos akiračius ir būtų reikalingi mūsų egzistencijai nieko ar beveik nieko negirdėti. Socialistinis realizmas yra šykštus, beveik sterilus kūrybinis įkvėpėjas. Mūsų tremties rašytojai, menininkai galėtų duoti daugiau. Gerai kultūrinių vertybių pradžiai aš siūlau Nepriklausomos Lietuvos laikais sukurtas vertybes nenaikinti ir nelaikyti knygų kalėjimuose, kaip elgiamasi su žmonėmis, bet persiųsti mums. Mes atsilygindami supirksime dr. Margerio ir kitų čionykščių lietuvių komunistų korifėjų "veikalus" ir atsiųsime jums.

Savaime suprantama, kad reprezentacinėse parodose gali būti išstatomi tik vertingi eksponatai. Tas kriterijus taikomas ir knygoms. Spausdinimo vieta neprideda nieko kūrinio vertingumui.

IV Kultūriniai mainai vykdomi abipusiškumo pagrindais

O kaip elgtis su jų "gigantiškais technikos pasiekimais"? Mūsų žemėje pristatyti fabrikai — ne Lietuvai. Nutiesti vamzdžiai į Klaipėdą žibalui tiekti —ne Lietuvai. Tai priemonės tarptautinio masto dumpingui varyti Fabrikai statomi, kad lengviau išnaudotų vietinę darbo jėgą ir mūsų tautos gabumus. Vėliau, kuomet jos nebeužteks, bus atvežami svetimų tautybių žmonės iš kitų "brolškų" respublikų. Didieji fabrikai tai komunizmo tvirtovės. Fabrikuose dirbančius daug lengviau sekti ir valdyti. Sovietų sukurta mūsų krašte sunkioji pramonė dirba ne mūsų tautai. Jai paliekamas minimumas, o visa kita eina į "Didžiojo Brolio" aruodus. Be to, Sovietų Sąjunga investuoja į okupuotos Lietuvos ūkį daug mažiau, nei gauna iš jos pelno. Nežiūrint jų "gigantiškos technikos laimėjimų", dabar okupuoto lietuvio ir maistas ir gyvenamos patalpos, turbūt, ir apsirengimas žymiai žemesnio lygio, kaip nepriklausomybės laikais.

Baigdamas pabrėžiu, kad mūsų "bendradarbiavimas" turi būti naudingas tautos reikalams ir gyvybei. Netapkime komunistiškos klastos įrankiu. Nebūkime Harvardo ir Princetono profesoriais, kurie profidelkastrišku N. Y.T. skelbimu parodė savo politinį infantilizmą.

Nėra jokio reikalo bijoti, jei komunistuojanti spauda skelbs, kad "jau pasitraukusiųjų saujelės" sovietai Lietuvoje pripažįstami. Jau jie ir dabar plačiai šaukia, kad "kiti vėjai papūtė naujųjų lietuvių išeivių tarpe".

Tik nesėkime patys ir neleiskime ir saviems atskalūnams ir svetimiems agentams sodinti į mūsų sąmonę nevilties ir negando daigų.

D. JASAITIS

Nebuvau, neesu ir nebūsiu politikas, tai politinė klausimo pusė — ar kultūrinis bendravimas galėtų turėti kokių pasekmių? — ne mano sritis. Kaip kultūrininkas, nesvyruodamas **iš esmės** turiu pasisakyti už kultūrinį bendravimą. Ne dėl to, kad mes patys vystume, džiūtume ar kitokiomis metaforomis nyktume be šitokio bendravimo. Ne, mes esame perdaug gajūs savo lietuviška prigimtimi, ir lietuviškai parašyti ar perrašyti bolševikiniai raštai nesustiprins nei susilpnins — greičiau tik prajuokins.

Mane, kaip literatūros kritiką, bendrauti skatina reikalas vispusiškai įvertinti lietuvišką kūrybinį žodį. Ar lietuviška knyga pasirodo Adelaidėje ar Londone, Čikagoje ar Vilniuje — kritikui skirtumo nesudaro. Iš anksto žinome, kad ten rašomų knygų paskirtis yra pasaulyje "statyti komunizmą", "vienyti visų šalių proletarus", o mes esame atskirų, nesuvienytų ir nesuproletarintų, šalių šalininkai. Trumpai: jie — komunistai, mes — nacionalistai. Tačiau ir tokiu atveju gali būti įmanomas spaudos bendravimas, kaip kad paprastai jis reiškiasi ginčais bei diskusijomis tarp priešingų pakraipų laikraščių, tarp "pozicijos ir opozicijos" ir pan. Tokia yra teorija.

Betgi **praktiškai** dalyką apverčia aukštyn kojomis anoji pusė. Visų pirma kultūrinių sričių oponentams privalus kultūrinis tonas. Kad jie mus vadina buržuaziniais nacionalistais, čia, žinoma, nėra jokio nekultūringumo: tai yra mus apibūdinanti tiksli sąvoka. Taip, mes esame nacionalistai, ne bolševikininiai internacionalistai. Lygiai teisūs ir mes esame, komunistus vadindami rusiškais (nes kitokių nėra) bolševikais. Dar pakenčiamas ir toks pvz. "Švyturio" pasakymas: "klerikalinis Draugo laikraštpopieriukas" greta: "pažangus Amerikos lietuvių dienraštis Vilnis"! Arba Pergalės: "nacionaliniai rašeivos su brazdžioniška isterija klykė apie mesijanizmą". Bet kai pats kultūros ministras Juozapas Banaitis Lietuvos rašytojų savaitraštyje mūsų kūrybą vadina "išmestų už okeano mūsų tautos atplaišų neva kūrybiniu sapaliojimu", jau darosi nebeskanu. Kaip yra puolęs profesinis rašytojų orumas Lietuvoje, rodo tai, jog Lietuvos rašytojų suvažiavime oficialiame Rašytojų S-gos pirmininko pranešime mūsiškės Rašytojų Dr-jos tuometinis pirmininkas B. (abrauskas. **Red.**) pavadinamas "literatūros pašlemėku". Didesniu mandagumu nepasižymi nė kitas buvęs ilgametis Rašytojų S-gos pirmininkas (J. Šimkus), kuris rašytojų savaitraštyje Liudui Dovydėnui prirenka šitokių epitetų: "Liudas Dovydėnas, ta smulki gusariška dūšelė, lyg kumelys nusižvengė... Dovydėnas melavo ir dergė .... Gusarų viršila pasirodė visiškas niekšas". Įdomu, kodėl tokiai "smulkiai gusariškai dūšelei", tokiam "kumeliui", tokiam "visiškam niekšui" buvo paskirta aukščiausia valstybinė premija, kaip ir Simonaitytei ar Salomėjai Nėriai (o šiodvi, rodos, ne niekšės...). Net ir daugumas Dovydėnui premiją paskyrusios komisijos narių irgi ne niekšai, kadangi liko Lietuvoje...

Tokios kategorijos "tarybinį" mandagumą, beje, pademonstravo pats Chruščiovas, savo nusimauto bato kulnimi daužydamas kapitalistinį stalą. Bet juk rašytojas turėtų kultūriškai aukščiau stovėti už kokį ten ministrą pirmininką ar partijos sekretorių. Vis dėlto net ir su tokiais jokio orumo netekusiais rašytojais galima būtų mėginti bendrauti, t. y. vieniems kitus kritikuoti ar vykdyti literatūrines diskusijas. Tačiau jųjų legalizuota "komunistinė moralė" net ir nuoširdžiausią bendravimo šalininką verčia "kapituliuoti".

St. Šalkauskis 1936 m. atsisakė su savo oponentu tautininku iš esmės pradėti diskusijas dėl to, kad šis nebuvo pajėgus suprasti ir tiksliai atpasakoti profesoriaus minčių. Tą pat nūnai turime pasakyti apie sovietinius spaudos darbininkus. Visada ir visur žodžiu ir raštu aukštai vertinau ir vertinu V. Mykolaitį Putiną; kartą net parašiau, kad bolševikų rašytojų pareiga yra tą mūsų giliausią poetą pasiūlyti kandidatu Nobelio premijai. O jie savo spaudoje rašo, jog Babrauskas esą niekinąs net Putiną. Tai tokia komunistinė moralė! Jokios diskusijos neįmanomos su tuo, kuris tavo mintį apverčia aukštyn kojomis.

Kai nuolat susiduri su daugybe jų laikraščių ir autorių, tau paaiškėja dar reikšmingesnis dalykas: tie visi, jų žodžiu tariant, rašeivos greičiausiai nėra matę mūsų, tų, anot Venclovos, "literatūros pašlemėkų" raštų... Koks gali būti bendravimas su tais, kurie tavęs nemato ir nepažįsta? Jeigu kuris nors bent pradinio išsilavinimo skaitytojas, paėmęs į rankas Brooklyne leistą socialistų Darbą, pavadintų jį katalikišku, sakytum, jog su juo kažkas netvarkoj, kad maišo sąvokas arba krečia juokus. O toks rimtas rašytojų organas Pergalė (1961 Nr. 2) Lietuvos skaitytojams tą socialistinį laikraštį šitaip apibūdina: "Darbas — vienas reakcingiausių nacionalistų emigrantų laikraščių, bandąs dangstytis katalikiško 'socializmo' skraiste" (Sic! **Aut.**).

Jeigu jau taip, tai kieno skraiste dangstosi pati Pergalė? Kas redaguoja Pergalę? Baltakis, Korsakas, Mozūriūnas, Sluckis, Šimkus, Venslova ir kt. "Darbas", kaip ir kiti mūsų laikraščiai, prenumeruojami Liet Mokslų Akademijos, kurią tvarko a k a d e m i k a s Korsakas. Tai kaip dabar išeina? Išeitys tegali būti dvi: arba net pats Korsakas negauna "draudžiamosios spaudos", taigi ir Darbo, paskaityti, arba komunizmas jam, kaip ir kitiems, tiek sumaišė smegenis, kad socializmo nepajėgia atskirti nuo katalikiškumo. Ir vienu ir kitu atveju — su nežinėliais ar su apglušintais — bendradarbiavimas, aišku, neįmanomas.

"Mainų" klausimas turi būti palaidotas dar negimęs. Deja, ne iš mūsų pusės kaltės. Jų visos knygos, net tokios, kurios knisa šio krašto pamatus laisvai mus aplanko. O mūsiškės, kad ir nekalčiausios, Lietuvos skaitytojo nepasiekia. Net "laisviausiais" atolydžio metais (1956-57) mano pasiųsti keli Jurgio Savickio pomirtinio veikalo "Žemė dega" ekzemplioriai vadovaujantiems Lietuvos rašytojams dingo be žinios. Nesulaukdamas pakvitavimo, po pusmečio parašiau trumpus pasiteiravimo laiškus, į kuriuos atsakymo laukiu jau ketveri metai... Kaip matome, praktiškai jokio kultūrinio bendravimo galimybių su komunizmo surakintais lietuviais nėra. Todėl tenka tenkintis bendravimu su laisvaisiais tautiečiais, kuriuos pagal laiką ir reikalą aš pats stengiuos per "Draugą" informuoti apie kultūrines sutemas Lietuvoje.

P. S. Sąmoningai vartoju žodį **bendravimas,** kadangi apie **bendradarbiavimą** negali būti nė kalbos.

BEN. BABRAUSKAS

Jeigu viena pusė verčia kitą pusę priimti jos nuomones ir pažiūras nesiteikdama netgi išklausyti kitos pusės argumentų, tai kokia gali būti kalba apie kultūrinį bendradarbiavimą?

Be abejo, mes džiaugiamės mūsų brolių Lietuvoje pasiektais kultūriniais laimėjimais, jeigu jie nėra persunkti komunistine propaganda ir didžiojo "brolio" vergišku garbinimu, tačiau savaime aišku, norime, kad ir išeivijoje gyvenančių kultūrininkų sukurtos vertybės (knygos, muzika etc) būtų įleistos į Lietuvą. Jeigu gi jos neįleidžiamos, jeigu Lietuvoje gyvenąs kultūrininkas viešai negali nė užsiminti apie tai, tai nėra nė bendradarbiavimo. Tėra tik atskirų asmenų vienašališkas domėjimasis ta ar kita lietuviškos kultūrinės veiklos išdava.

P. GAUČYS

Bendradarbiavimo formulę sunku parašyti. Ją reikia jausti. Kiekvienas bendradarbiavimas, net ir su velniu, manyčiau, galimas, jeigu jis tik padeda Lietuvą laisvinti iš žiauraus komunizmo jungo.

ALOYZAS BARONAS

Ar įmanomi kultūriniai mainai su velniu, jei su juo negalima net tabokos kapšiukais pasimainyti (kaip seka mūsų pasakos), nes iš tavęs paėmęs gero tabako, tau jis pakiša džiovinto arklio mėšlo.

J. PETRAITIS

Tik žemažiūriai intelektualai ir skystapročiai patriotai gali kalbėti apie kažin kokį "bendradarbiavimą" su amžinais Lietuvos priešais maskoliais ir juo labiau raudonais okupantais. Tema visai neaktuali.

VYT. ALANTAS

Kol Lietuva bus komunistų vergijoje, tol su ja kultūrinis bendradarbiavimas neįmanomas.

T. Dr. T. ŽIŪRAITIS, OP

Nukelta į 16 psl.

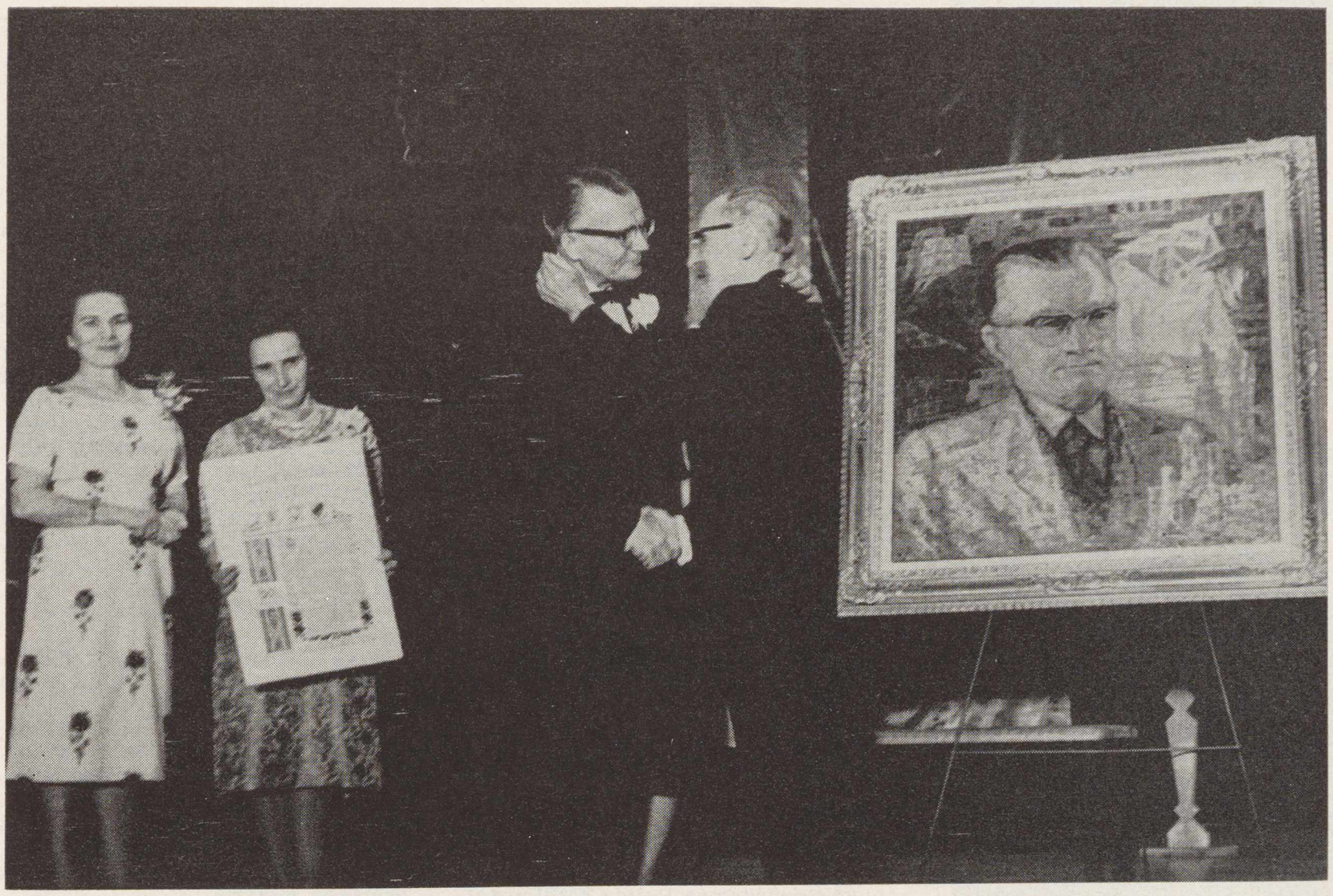

◀ L. Šimutį jo pagerbimo akademijoje sveikina dail. A. Varnas, nupiešęs Šimučio portretą. Adresą Šimučiui laiko F. Manelienė ir St. Semėnienė.
nienė. Foto V. Noreika

ĄŽUOLAS PRIE NEMUNĖLIO

Iš L. Šimučio 50 metų veiklos sukakties minėjimo

Iškilmingai Chicaga atšventė gegužės 28 dieną Leonardo Šimučio kultūrinės veiklos 50 metų sukaktį.

Tai buvo vienas tų retų minėjimų, į kurį atsilankė beveik visų pakraipų lietuviai patriotai. Ir ne tik Chicaga šią sukaktį šventė — į ją atsiliepė daug organizacijų, vienetų ir veiksnių atstovų iš viso laisvo pasaulio.

L. Šimučio kultūrinė, politinė ir visuomeninė veikla per 50 metų yra tokia plati, kad jai apibūdinti reika visos monografijos. Minėjimo akademija ir banketas tai buvo tik ryški pagarbos jausmo demonstracija tam vyrui, kuris visą gyvenimą aukojo Lietuvai ir lietuviškajai visuomenei JAV-se.

Į JAV Šimutis atvyko 1913 metais. Studijavo teisę, žurnalistiką ir literatūrą. Nuo 1915 m. įsėdo redaktoriaus kėdėn, kur ir dabar tebesėdi. Iš karto redagavo dienraštį Kataliką, paskui (nuo 1916) Vytį. Daug rašė poezijos (L. Šilelio vardu) ir straipsnių, reikalingų laikraščiams. 1918-26 m. redagavo Garsą. 1926-7 m. lankėsi Lietuvoje. Nuo 1927 m., grįžęs į JAV perėmė redaguoti Draugą, kurį išugdė į didžiausią mūsų spaudos istorijoje dienraštį.

Tačiau L. Šimutis, redaguodamas ir rašydamas, nepasiliko tik kabinetiniu redaktorium. Jis eina į visuomeninę veiklą ir varo nepaprastai plačią vagą ne tik dalyvaudamas katalikiškose organizacijose, bei joms vadovaudamas, bet ir rengdamas lituanistinius kursus, organizuodamas chorus, rengdamas paskaitas, po I pas. karo įsijungdamas į Lietuvos vadavimo ir jai aukų rinkimo darbą.

Eidamas Tautos Fondo sekretoriaus pareigas ir vadovaudamas Lietuvai gelbėti vajui 1918-19 m. sutelkė 350.000 dol. ir vien tik per savo prakalbas surinko 100.000 dol. 1926 m. nuvykęs į Lietuvą buvo išrinktas seimo atstovu. Bet jį traukė paliktas darbas Amerikos lietuviuose, ir netrukus šimutį vėl matome purenantį šiam krašte dirvonais bevirstančią dirvą.

II-sis pas. karas iškelia naujas problemas. Lietuva vėl patenka į vergiją ir vėl jai reikia prityrusių kovotojų visuomenėje ir politikoje, ypač amerikinėje, kuri reikia judinti, žadinti, informuoti ir nuteikti Lietuvos kryptimi. Šimutis vadovauja liet. delegacijoms pas JAV prezidentus, daugelį kartų lankosi valst. departamente, suorganizuoja visų patriotinių lietuvių Amerikos Lietuvių Tarybą (1940), kuriai iki šio laiko tvirtai ir energingai vadovauja. Šimutis pirmininkauja penkiems Amerikos lietuvių kongresams, kurie skelbia laisvų lietuvių valią ir daro įtakos į JAV politikos vairuotojus kaip aktingas ir susipratęs organizuotos bendruomenės balsas.

Savo veikimo metais pasakęs tūkstančius prakalbų, yra laikomas geriausių Amerikos lietuvių kalbėtoju, uždegančiu ir patraukiančiu klausytojų minias ne vien skambančiais žodžiais, bet ir karštu bei giliu širdingu jausmu.

Minėjimo komitetas įteikė sukaktuvininkui adresą, kuriame tarp kito ko sakoma: "Jūs, Leonardai Šimuti, tarytumei tas ąžuolas prie Nemunėlio, stovite Lietuvos sargyboje šioje Atlanto pusėje...

...Jūsų asmenyje ateities kartos matys gyvą idealų kovos ir nuoširdaus pasišventimo pavyzdį".

Norėtųsi klausti: ar tik ateities kartos? O kodėl ne dabarties? Dabar labiausiai Lietuva reikalinga laisvės karių ir kovotojų. Jei tas idealas mūsų nesuburs šiandieną, lietuvio rytojus gali būt labai tamsus ir skaudus.

Taigi — daugiau tokių ąžuolų dabar šiapus Atlanto, daugiau Šimučių, nesavanaudiškai visas jėgas aukojančių Lietuvai ir lietuvybei.

V. P.

Iš Leonardo Šimučio pagerbimo banketo Chicagoje. Kairėje: dr. K. Šidlauskas, V.Bagdanavičius, kun. J. Kubilius, J. Daužvardienė, kun. Albavičius, dr. kun. V. Rimšelis. Dešinėje iš dešinės: Šimutienė, A. Rudis, L. Šimutis, Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, kons. Daužvardis, dr. P. Grigaitis.
*At the banquet in Chicago. honoring Mr. L. Šimutis, Editor-in-Chief of Lithuanian Daily Draugas. Foto V. Noreika

ANTANAS TULYS

RAUDONAS TAKAS

Paleistas į pensiją, Vladas Valužis atvyko į Floridą, nusipirko namą, naują automobilį, ruošėsi įsigyti laivelį ir galvojo baigti gyvenimą toli nuo triukšmo, skubėjimo, lenktynių. Žuvaudamas, medelius aplink trobą genėdamas ir mąstydamas apie tai, kas praėjo, nebesirūpindamas ateitim. Bus galima—kada nori—atsigulti, kada nori—atsikelti. Nebereikės saugoti valandų, bijoti šalčio, kelionės į fabriką.

Pats namas nelabai jį traukė — buvo didesnis ir senesnis, negu norėta. Romantiškai sakant, jį paviliojo supantis vaizdas, aplink jaučiama tyluma — didelė glūduma, šventa ramybė, senos palmės, raudoni hibiskų krūmai, iš toli pakalnėje matomas Meksikos įlankos vanduo.

Taip pat ir tai, kad namas stovi toli nuo triukšmingųjų gatvių, toli nuo kitų pastatų, bet arti St. Petersburgo miesto. Tik viena troba šalia jo pastatyta, o joje gyvena du seni, ramūs ir, kaip jis spėjo, malonūs žmonės, dargi lietuviai ir mėgsta pinaklį palošti — bus geri kaimynai. Kur kitur rastum ramesnį ir gražesnį žemės sklypą pabaigti gyvenimo galui?

Valužis tuojau pradėjo namą gražinti. Kambarių sienas išdažė šviesesnėmis spalvomis, salione pakabino didelį Lenino paveikslą, įdėtą į raudonus rėmus. Nuo durų ligi šaligatvio betoninį taką nudažė šviesiai raudonai.

Raudonas takas dar nebuvo gerai išdžiūvęs, kai įėjo į vidų jo kaimynas Petras Balnis.

Valužis šį kartą tvirčiau pastebėjo, kad to žmogaus akys yra žvalios, jaunos, nors jo kūnas rodo jau seną amžių.

—Prašau atsisėsti, Petrai, pasišnekėsime, išgersime. Gerai, kad atėjai. Mes dabar turime ir laiko ir pinigų. Tik nusibosta be darbo, — Valužis pastūmė krėslą Balniui.

—Pradėk žvejoti. Žvejojant, laikas bėga greitai — paskęsta, kaip į vandenį. Pagauni ar nepagauni.

—Aš nuspirksiu laivą, tada žuvausime.

—Daug reikia laivui užlaikyti...

—Užteks. Kiek čia begyvensime. Gal dešimt, o jei dar penkiolika metų, tai bus labai gerai. Anele, pajieškok mums išgerti.

—Kaimynui galiu atnešti, bet tau nereikia. Dvi išmaukęs, prarandi galvą, — atsiliepė Valužienė.

—Ir aš išmesiu porą, bus smagiau.

—Tau nereikia. Gerti tu nebegali. Paskutiniais metais jam kažinkas pasidarė. Vieną, o jei dar dvi, išgėręs, praranda protą, palieka vaikas. Nežinai, ką jis padarys!

—Tai ir man nereikia, — pasakė Balnis.

—Reikia, reikia. Anele, tuoj atnešk. Jei ne, aš sėdu į mašiną parsivežti.

Moteris pastatė pusbonkį ant stalo.

—Gerk — pasiusk! Ką aš padarysiu? — sušuko ir išėjo į kitą kambarį.

Kai vyrai paėmė po antrą stikliuką, Balnis paskubino prie reikalo, kuriuo atėjo.

—Pasakysiu, ko aš varstau tavo duris, Vladai. Aš atėjau tavęs paklausti, kam tu nudažei savo taką raudonai?

—Man patinka raudona spalva. Ar tau nepatinka?

—Nepatinka. Turi prastą skonį, laimyne. Štai ir tavo Leninas raudonuose rėmuose pakabintas ant žalsvos sienos — pjaunasi spalvos. Ir kam tau reikia to Lenino? Kas moka tau pensiją?

—Kapitalistai moka. Jie iščiulpė mane, kaip voras musę, ir išmetė į gatvę. Ir kokia čia pensija — kaip šuniui kaulas.

—Gali būti. Bet ką tu šiandien turėtum, jei būtum gyvenęs po šito tirono nagaiką? — Balnis parodė pirštu į Lenino paveikslą.

—Aš nežinau, bet ir tu nežinai.

—Aš žinau, atsakė Balnis. — Bet aš atėjau kitu reikalu. Leninas — tavo dalykas, nes tavo vidus. Tai gali man ir nerūpėti. Tuo tarpu raudona spalva ant tavo tako ardo mūsų namų ramybę. Mano žmona serga — baime, įtarimais. Jeigu kas jai nepatinka, ji mano, kad tai padaryta tyčia jai erzinti. Mūsų sūnus Albertas yra ugniagesių šefas. Mano žmona spėja, kad tu tyčia iškišai raudoną spalvą mums erzinti ir pajuokti...

—Ne, kaimyne, ne. Jūs man ir galvoje nebuvote, kai dažiau savo taką. Taką nudažiau raudonai, norėdamas pasakyti žmonėms, kad ateina, ateina. Ateina raudona vėliava! Ateina čia.

—Tavo galvoje ateina. Mūsų šunys išpjautų driskius rusus. Bet grįžkime prie to raudono tako. Vis tik būtų gražiau ir ramiau, jei tavo takas būtų, sakysime, žalias, skoningai subėgtų su veja...

—Negaliu. Čia mano idėja. Raudonas takas — mano idėja.

—Kaimynystėje gyvenant, reikia taikytis.

—Tas takas yra mano takas. Niekas negali mano laisvės varžyti. Be to, gali pasakyti savo žmonai, kad ir man nepatinka kai kas jūsų. Mane erzina jūsų katinas. Pas mus yra kardinolų, liežuvninkių, balandėlių ir kitų giesmininkų. Aš manau, kad jūsų katinas pjauna paukštelius. Pagavęs savo darže, aš jį nudėsiu. Dar po vieną, kaimyne.

—Galime.

—Išgerkime į mano raudono tako sveikatą.

—Geriau į mano katino sveikatą.

—Aš galvoju ir savo namo stogą nudažyti raudonai.

Balnio akys pakilo į lubas. Lubose pamatęs rudą lopą, jis paklausė:

—Kas tenai? Gal stogas varva?

—Taip, vienoj vietoj kiauras.

—Kodėl neužlopai?

—Neturiu kopėčių užlipti ant stogo. Nenoriu pirkti kopėčias, išmesti dvidešimt dolerių tam vienam sykiui.

—Ir aš neturiu kopėčių, bet pasakysiu tau, kaip galima užlipti ant stogo be kopėčių. Kaip užlipi į palėpę?

—Pasistatau stalą, ant jo kėdę ir nuo kėdės užšoku į palėpę.

—Tada paprastas reikalas. Užlipk į palėpę, prakirsk stoge skylę... Ar tu klausai?

—Klausau.

—...prakirsk stoge skylę, — kalbėjo Balnis jau greitai ir tvirtai,— per ją užstumk ant stogo reikalingus daiktus, paskui pats užšok, o paskui jau paprastas reikalas... Ar turi vską, ko reikia stogui užlopyti?

—Turiu.

—Tai lipkime į palėpę dabar tuojau. Aš tau padėsiu.

—Iš tikro, galima apseiti be kopėčių, o aš kažinkam suku savo seną galvą, kaip avinas, — sutiko Valužis.

—Paprastas dalykas, bet kai neateina į galvą reikiama mintis, tai atrodo, tarytum būtų kažinkas, toks neįveikiamas. Einame. Atrodo, kad ir vėl artinasi tropikų lietus.

Vyrai, užmetę į palėpę kirvį, lentas ir malksnas, stenėdami, patys užsirito.

—Štai kur varva. Matai, kaip supuvęs lopas — gali kirvio kotu išdurti, — parodė Balnis. — Va, taip, taip ir taip išpjauk skylę, kad galėtum išlįsti ant stogo.

Valužis tai greitai ir lengvai padarė.

—Dabar lipk ant stogo, o aš paduosiu tau daiktus,—paliepė Balnis.

Valužis, išlindęs ant stogo, pradėjo kalti lentas ant skylės, paprašė Balnį:

—Tu, Petrai, palauk, kol aš užkalsiu. Pažiūrėsi, ar nešvyti.

—Palauksiu, — atsiliepė Balnis.

Bet jis nelaukė. Nusileido iš palėpės, išėjo į kiemą ir susirietė besijuokdamas. Kai juokas truputį atlyžo, jis nuėjo į savo sodą, atsisėdo į savo krėslą ir čia kukščiojo juoku.

Už valandos, ar daugiau, Valužis sušuko:

—Ar nešvyti?

Negirdėdamas Balnio atsiliepiant, jis smarkiau rėkė:

—Ar nešvyti? Ar nešvyti? Balni, atsiliepk!

Palaukęs ir neišgirdęs Balnio balso, Valužis nusprendė, kad jo darbas padarytas gerai. Jis tuojau numetė nuo stogo pjūklą, plaktuką, kirvį ir nesunaudotą medžiagą. Paskui žvilgterėjo žemyn ir baisiai išsigando, pradėjo drebėti. Jo nagai lindo į stogo malksnas. Rodėsi jam, kad jo kojos slysta. Jį išmušė prakaitas.

—Balni! Petrai! Kur tu įlindai? — jis šaukė.

Išgirdo Valužienė. Ji išbėgo į lauką ir pradėjo dairytis. Pamačius savo vyrą ant stogo, ji piktai suriko:

—Koks velnias tave ten užnešė?

—Anele, aš bijau nulipti ir bijau pasijudinti.

—Kaip tu nulipsi, kad nepasidėjai kopėčių, — šaukė moteris.

Dabar, ir tik dabar, atėjo į Valužio galvą, kad be kopėčių nulipti nuo stogo negalima. Jis baisiau išsigando.

—Anele, aš — ant stogo! nesąmoningai suriko.

—Aš matau, kad tu ant stogo. Bet pasakyk, ką man daryti?

—Kur Balnis?

—O velnias jį žino.

—Aš ant stogo. Nėra kopėčių.

—Aš matau, kad tu ant stogo. Bet kur buvo tavo protas, ten užsikart be kopėčių? Ir kaip tu, toks senis, ten užsiritai? Aš ne kartą sakiau tau, kad tu esi vieną sykį labai išmintingas, o kitą — tikras pamišėlis. Kaip tu atsiradai ant stogo be kopėčių? Kur buvo tavo protas?! Tai žioplys!

—Aš paklausiau to benkarto Balnio.

—Ar tau neįsakyta buržujų neklausyti?

—Tu, prakeikta, neerzink manęs. Aš tave pagriebsiu už plaukų! Man reikia nulipti nuo stogo. Jieškok Balnio. Pašauk Balnį! Skubėk! Matai, kokie juodi debesys ateina!

Anelė surado Balnį. Tas atėjo prie stogo.

—Kaip čia dabar atsitiko? — nusistebėjo Balnis. Paskui pasakė:— Be kopėčių nenulipsi.

—Aš pats žinau, kad be kopėčių nenulipsiu. Bet tu, žioply, daryk ką nors, kad nulipčiau. Ir skubėk! Audra ateina. Nuneš mane nuo stogo.

Balnis atsilošė ir juokėsi, pilvą susiėmęs.

—Tai žmogus! žino viską apie raudoną vėliavą, bet nežino, kad be kopėčių nulipti nuo stogo negalima. Pasenai, Vladai, — smagiai kalbėjo Balnis.

—Tu nesijuok, tu daryk ką! —rėkė Valužis.

—Aš nežinau, ką daryti. Reikia iššaukti ugniagesius, kitaip nieko nebus, — pasakė Balnis.

—Daryk, ką žinai, bet skubėk. Man rankos nutirpo, kojos dreba, pavargau. Aš čia ilgai nebeišsilaikysiu.

—Pašauk ugniagesius, — Balnis kreipės į Anelę.

—Aš nežinau, ką jiems pasakyti, pasiaubė moteris.

—Pasakyk, kad kilo gaisras, greičiau atlėks. Mano sūnus Albertas išsigąstų, jei aš juo šaukčiau, — kalbėjo Balnis.

Valužienė pagriebė telefoną ir rėkė:

—Fire! Fire!

Už dešimt minučių atlėkė prie Valužio namų klykdamos dvi raudonos mašinos — raudonos, kaip Valužio takas.

Ugniagesiai pastatė kopėčias ir vienas sušuko Valužiui:

—Leiskis!

Valužis negalėjo pasijudinti. Baisesnis drebulys jį pačiupo, šaltas prakaitas išpylė. Jo nagai atkakliau kabinosi į stogą.

—Aš negaliu... Gelbėkite! — šaukė Valužis.

Vienas ugniagesys stačias nuėjo stogu prie jo. Paėmė jį už pečių.

Ugniagesiai paklausė jo, kaip jisai be kopėčių užlipo ant stogo ir kam.

—That's my business, — atsikirto Valužis.

Ugniagesiai nusijuokė. Paskui įmetė Valužį į mašiną ir nuvežė į nuovadą. Čia vėl buvo jo paklausta, kaip ir kam jisai užlipo ant stogo.

—That's my business, — vėl atsakė Valužis.

Kažinkas kietai bakstelėjo į Valužio šoną.

—Atsakyk į klausimus! — paragino.

Už pusvalandžio, ar vėliau, buvo jo paklausta ir apie tą raudoną taką. Bet dabar Valužis buvo jau baisiai susimaišęs.

—Kitais metais aš visą Ameriką nudažysiu raudonai! Nudažysiu kapitalistų krauju! — jis suriko jau lietuvių kalba.

Klausinėjimas ir baksnojimai baisiai sumaišė Valužį. Jisai visiškai užsimiršo anglų kalbą. Jis jau vien lietuviškai kažinką sapaliojo. Tik ugniagesių šefas jį šiek tiek suprato. Iš čia Valužį atidavė psichiattrui patikrinti protą. Psichiatras nustatė Valužio protinį pajėgumą jo naudai. Už kelių dienų jį paleido namo.

(Novelė iš knygos "Tūzų klubas)

Nerima Narutė

PALAIMINTAS ŠALTINIS

TAKELIAI

Į žemės skietą įrišti,
Pievų žieduotam audime įausti,
Saulės įkaitinti, lietaus nuprausti,
Baltų ramunių šepetėliais apvadžioti,
Šilti, minkšti takeliai.

Vingiuoja kloniais, parugėm,
Baltom siūlėm...
Pro lieknus, avietynus
Į vieškelius ir kapinynus,
Vedžiodami pėsčių pulkus
Į atlaidus — turgus.

Paraudę, kruvinai numinti
Piemenėlių vieškeliai,
Šventi takai.

Žiema atėjusi sulygina, apkloja,
Ir pusnyje baltoje
Jūs gydotės ir ilsitės iki pirmųjų atlydžių,
Kolei pulkai pėsčių
Atnaujina jums sopančias žaizdas.

PIETA

Saulė eklipse — žemė sutemus.
Krauju pulsuoja maži upeliai.
Lietus žegnoja
Dirvoj žiemkenčius,
Rasos kristalai — maldos ražančius,
Aisčių artojų mažina kančią.

Raupsais apsėsta milžinų žemė
Skausmo agonijoj praradus viltį,
Stebuklo laukia ligoj pakilti...
Trėmimais žudo sanskrito kiltį...

Atviros votys — pamiršta vieta.
Ir partizanų kraujas pralietas —
Atomo amžiaus Golgotos vieta.
Parpuolus kryžium kankinė žemė.

METŲ MIŠIOS

Lietus — krikštytojas
Šventina sausą žemės žiauberį,
Prilyja sklidinai upes ir ežerų krikštyklas.
Šiltais lašais atvystęs pumpurus, patiesia viedrynais laukų
[altorių.
O žalio miško presbiterijoje kelia beržų svyruoklių vėliavas.
Tada: Ateina Pranašas Pavasaris ir skaito sėjos evangeliją.

Kaitra. Nualpusių laukų šventoriuje tyla,
Saulės kielikas — žemės vynas.
Žalių šilų mėlynių vynuogynas — vidurdienio auka.
Sanctus , Dominus Deus — žiogų malda,
Credo gieda vargonininkas vyturėlis.

Ruduo — misijonierius,
Geltoną stulą užsidėjęs,
Laukus žegnoja.
Palaimina artoją
Ir sočiomis riekėmis raiko duoną,
Pripildo aukso vasarojum kluoną,
Dalina derliaus pilnaties komuniją.
Užversta juodžemio vaga.
Pašventintas žiemkentis,
Rudens mišparų atgiedotos giesmės.

Žiemos sidabro Tabernakulyje
Užrakintas grūdas, gyvybės Ostija
Ligi kitų mišių pradžios —
Ateinančio pavasario.

KAZĖ BULSIENĖ (NERIMA NARUTĖ)

J. A. V. liet. jaunimo spaudoje keletą metų teko pastebėti Nerimos Narutės slapyvardžiu pasirašytų eilėraščių, jaunų dvasia, pamažu stiprėjančių forma. Vėliau jos eilių įsidėjo "Aidų" žurnalas. Pristatydami jauną poetę L. D. skaitytojams, norime pasidžiaugti tuo nauju poezijos šaltiniu, kuris pasirodė ir kūrybingai trykšta svetimoje žemėje, žavėdamas turtingu vaizdų lietuviškumu.

Jos "Metų mišios" yra tikras, vaižgantiškai sakant, deimančiukas, priskirtinas prie geriausių mūsų eilėraščių, išspausdintų pastaraisiais metais.

Nerima Narutė-Kazė Bulsienė gyvena Rochester, N. Y. ir rengia savo pirmąjį poezijos rinkinį spaudai.

ŠALTINIS

Šalta, judri ir neišsenkanti
Žemės arterija.
Žalioje miško priemenėje,
Po juodalksnių šaknim,
Po ąžuolais gyva gyvybė,
Pavasarį apkritusi auksiniais
Beržų žirginiais,
Kvapi konvalijom ir šalavijų
Mėlynais žiedais,
Skaidri ir kristalinė,
Perkošta smiltim ir akmenėliais,
Šalta ir troškulį raminanti
Saldi sula.
Ištryškusi iš vidurio
Aisčių žemės stigma,
Pievos delnan, juodžemio
Rieškučiose subėgęs
Miško žvėrelių šulinys,
Manos vaikystės atminimuose išlikęs
Skaidrus, šventos versmės
Palaimintas šaltinis.

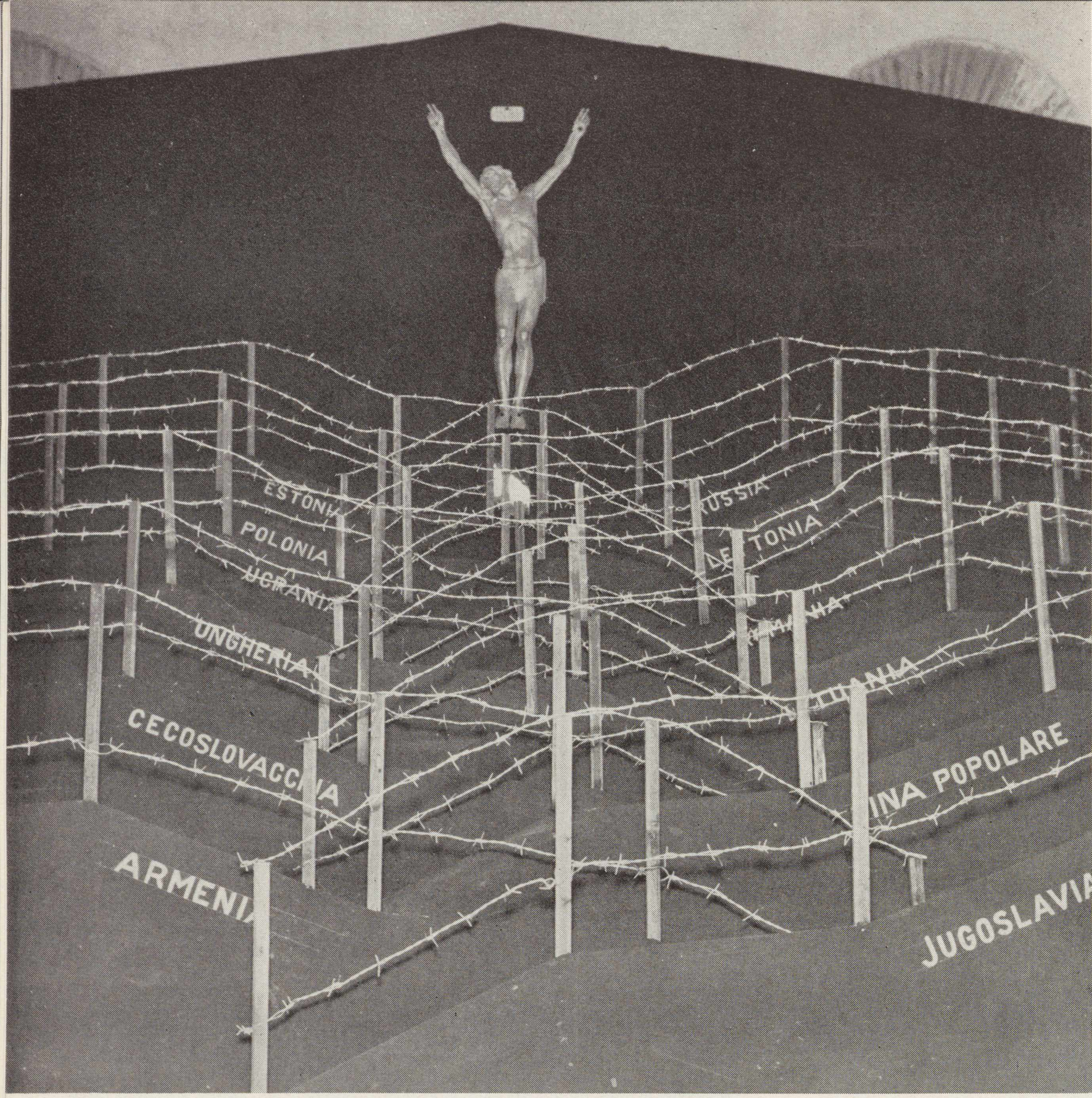

Tautų Golgota Ravenos parodoje. Lietuva dešinėje, trečia nuo viršaus.
* The Golgotha of the Nations. Lithuania is to right. third from the top.

LIETUVA TAUTŲ GOLGOTOJE

Lietuva "Persekiojamos Bažnyčios" parodoj Ravenoje, Italijoj

Ravena istorinis miestas. Buvusi Bizantijos imperijos sostinė. Iš čia, iš dabartinės šv. Dvasios bazilikos VI amžiuje prasidėjo krikščionių persekiojimas, kuriame kankinio mirtimi žuvo popiežius Jonas I-sis. Šioje vietoje nuo kovo 19 iki balandžio 9 d. vyko dokumentalinė "Persekiojamos Bažnyčios" paroda, kuroje tarp daugelio tautų, kurios pavergtos komunistų, savo skyrių turėjo ir Lietuva. Jį įrengė kun. Mincevičius, Vliko įgaliotnis Italijoj ir itališkos Elta-Press redaktorius.

Lietuvos skyriuje
kruopščiai surinkta ir meniškai išstatyta virš 200 dokumentų ir fotografijų, liudijančių žiaurų lietuvių tautos ir katalikų tikėjimo persekiojmą.

Prie krauju lašančios sovietų imperijos stovėjo lietuvaitės tautiniais drabužiais aprengtas manekenas. Toji "lietuvaitė" viena ranka prilaikė Lietuvos trispalvę, perrištą gedulo šydu. Viršuj kilo didelis kryžius su įrašu LITUANIA. Toliau buvo matyti gražus Lietuvos gamtovaizdis su pasvirusiais kryžiais, kurio fone buvo pakabintas Lietuvos Vytis su užrašu LITUANIA. Šonuose gi rymojo Rūpintojėlis ir Sopulingoji (dail. Petravičiaus). Apačioje stovėjo trys gražūs lietuviški kryželiai ir vitrina su įvairiais dokumentais.

Didelį skyrių sudarė dokumentacija: žemėlapiai, parodantys Lietuvos valstybės didybę, Mindaugas. Popiežiaus Innocento IV-jo laiškai Mindaugui, žemėlapiai, vaizduojantys Lietuvos smukimą, atgimusios Lietuvos ir Bažnytinės Lietuvos provincijos žemėlapiai.

Plačiai dokumentuota rusų klastos ir žudynės. Čia buvo matyti Ribentropo-Molotovo slaptos sutartys ir jų pasirašymo momento fotografijos, nepuolimo sutarties tarp Lietuvos ir sovietų sulaužytos sutartys. Po jų sekė lietuvių tautos tragedijos dokumentacija: Serovo, Sniečkaus, Gladkovo ir kitų instrukcijos. kankinimų, žudynių nuotraukos.

Bendrą Lietuvos tragedijos vaizdą papildė partizanų kovos, jų priesaikos momentai, žuvusių patriotų išniekinimo dokumentacija ir statistika, kiek Lietuva sudėjo aukų po sovietų-nacių okupacijomis.

—o—

Specialų skyrių sudarė Katalikų Bažnyčios persekiojimas Lietuvoje. Jame galėjai matyti visų lietuvių vyskupų fotografijas su jų likimo aprašymu nuo 1940 metų ligi šių dienų. Statistiniai duomenys ryškiai liudijo, kiek nukentėjo Katalikų Bažnyčia po sovietų priespauda Lietuvoje. Akį vėrė Lietuvos bažnyčios, paverstos sandėliais, muziejais, salėmis. fabrikais. Jų tarpe veidmainiškai šypsojosi buliškas (taip jį charakterizavo italų spauda) Kulto komisaro Rugieniaus veidas. Jo šypseną papildė visokios instrukcijos, nukreiptos prieš Katalikų Bažnyčią ir tikinčiuosius, nužudytųjų kunigų fotografijos ir kt. Čia pat buvo pavaizduota katalikų rezistencija prieš komunistinio ateizmo puolimus ir vaizdai iš lietuvių dvasinio gyvenimo Sibire.

Ypač žiūrovo dėmesį patraukė vitrinose išstatyti liturginiai reikmenys, mišiolų dalys, ranka nurašytos ant vyniojamojo popieriaus ar audeklo, devocionalijos, padarytos pačių kalinių ir pn. Visa tai yra įvairiais keliais paskutiniaisiais metais suplaukę į Romą iš Rusijos kalėjimų ir Sibiro koncentracijos stovyklų (daugiausia daiktai priklausę lietuviams).

Nukelta į 16 psl.

Tragiškas komunistų viešpatavimo Lietuvoje balansas. Tai vaizduojama foto nuotraukomis, dokumentais, diagramomis: šimtai išžudytų, tūkstančiai ištremtų; visi tikintieji persekiojami ir terorizuojami.
* The tragic balance of the Bolshevik occupation, portrayed through photos, documents, diagrams: hundreds slaughtered, thousands exiled, while the believers are persecuted and terrorized.

SITUAZIONE DELLA CHIESA CATTOLICA IN LITUANIA

	1940	1961
Arcidiocesi	2	2
Diocesi	4	4
Arcivescovi e Vescovi	13	1
Chiese	1202	585
Sacerdoti	1040	903
Religiosi – e	1580	0
Seminari	4	1
Seminaristi	470	52
Facoltà di Filosofia-Teologia	1	0
Studenti di Filosofia-Teologia	150	0
Stampa cattolica tiratura ann.	7.050.200	0
Pubblicazioni annuali cat.	200	0
Iscritti alle org. cattoliche	800.000	0
Scuole cattoliche	3.000	0
Popolazione	3.300.000	2.713.000
Cattolici	2.770.422	?
Tasse sulle chiese	0	40-80.000 rub. (or 12 milioni di £)
Clero eliminato	0	743 circa.

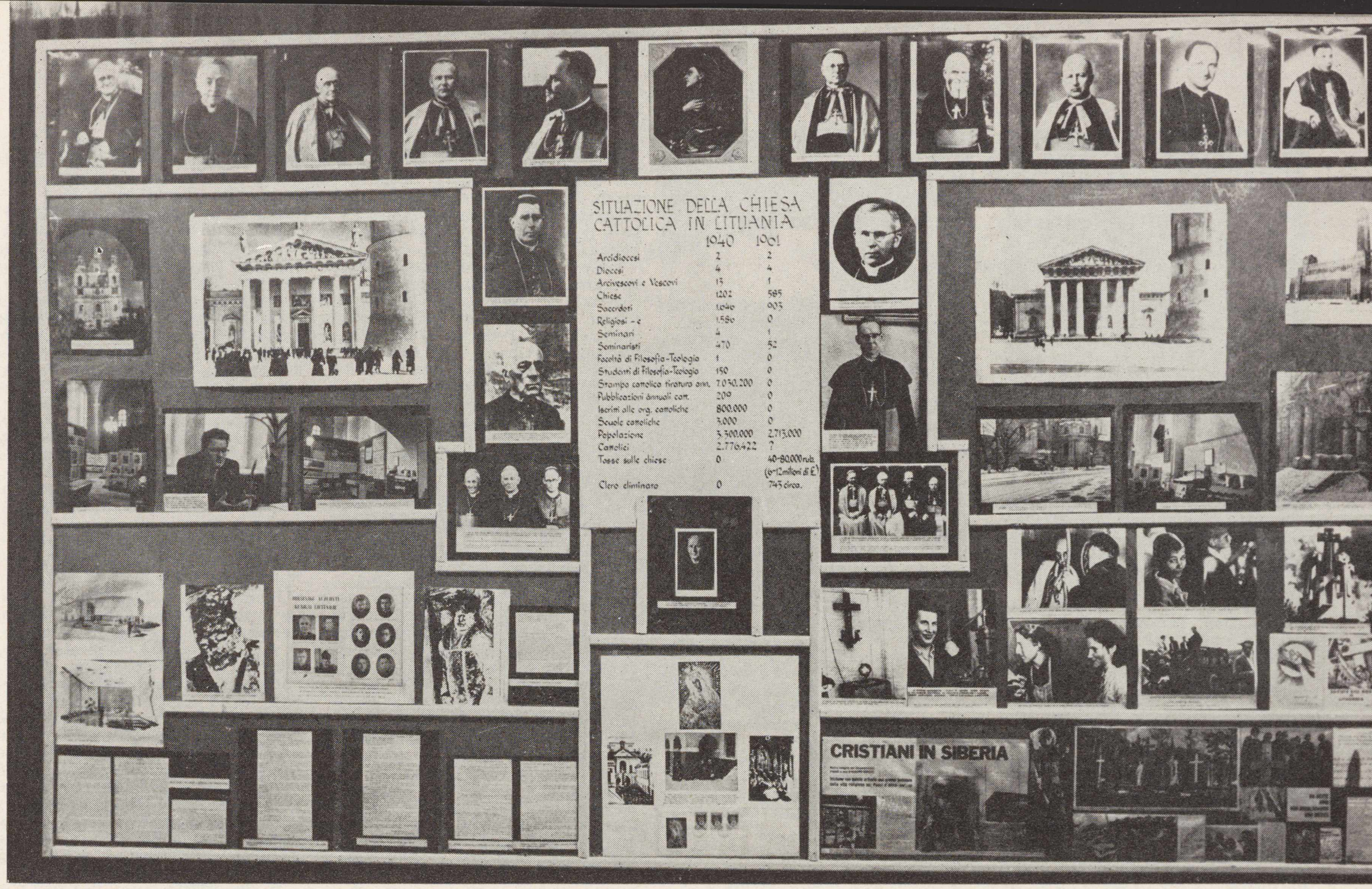

Katalikų Bažnyčios padėtis Lietuvoje 1940 ir 1961 metais skaičiais ir nuotraukomis.

* Situation of the Catholic Church in Lithuania, 1940 and 1961., a documentation in statistics and photographs.

Lietuva garsi įvairių vietovių madonomis: Aušros Vartų. Pažaislio Šiluvos ir kt. Čia matome Aušros Vartų Mariją Pavergtų tautų madonų tarpe.

* Th Virgin of the Auroral Gates (Our Lady of Vilnius' Aušros Vartai) among the Madonnas of the subjugated nations.

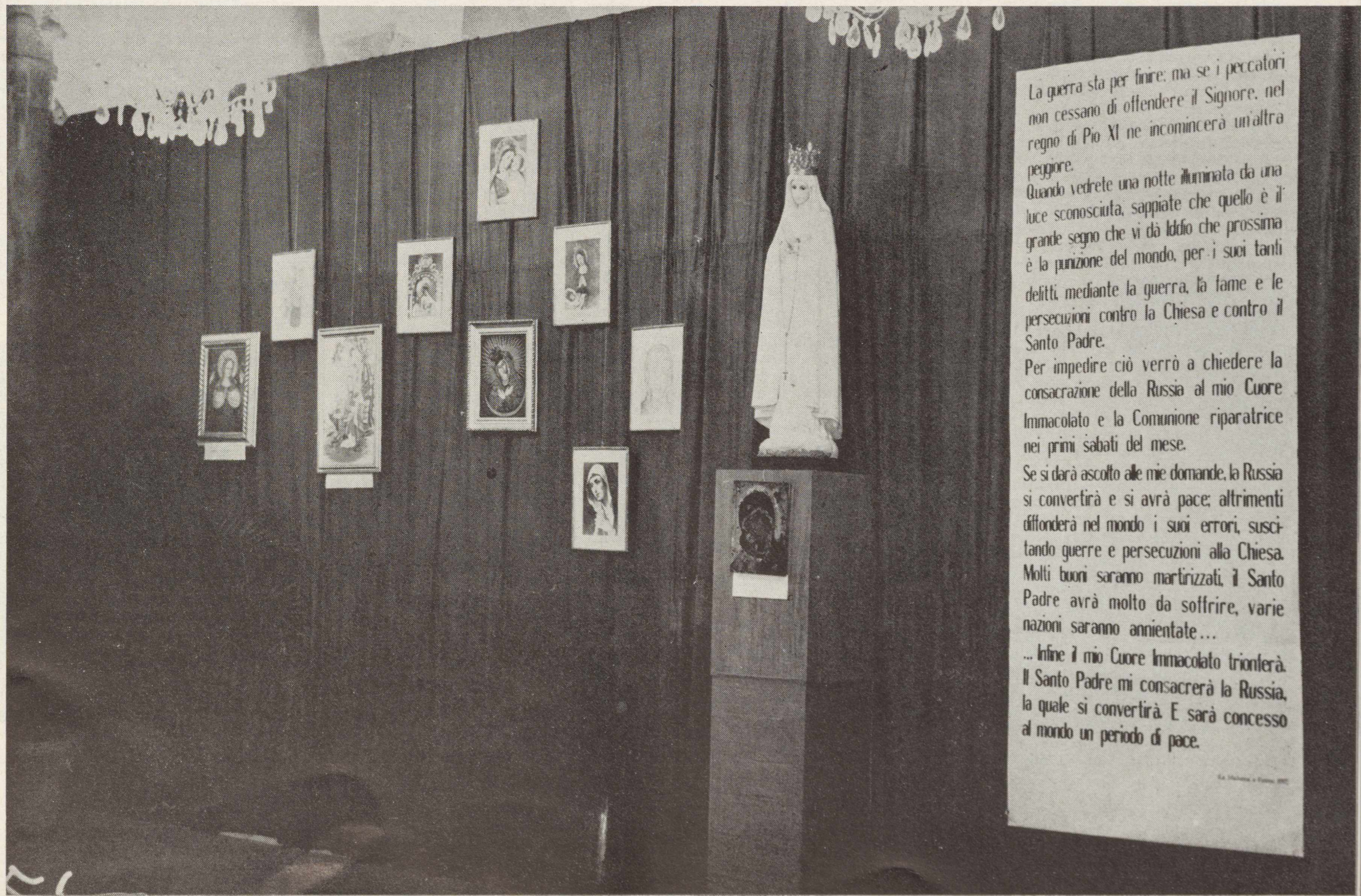

PAX ROMANA

40 metų sukaktis ir lietuvių veikla joje

Dr. Justinas Pikūnas, Detroit, Mich.

Pasaulinės organizacijos Pax Romanos sąjūdis priklauso prie jaunų federacijų, tačiau savo apimtimi ir įtaka PR yra toliau pažengusi negu bet kuris kitas tarptautinis studentų sąjūdis. Nuolatinis jos plitimas ir organizacinės struktūros brendimas yra bene būdingiausi PR bruožai.

Šveicarų, olandų ir ispanų studentų iniciatyva, 1921 m. dvidešimties Europos katalikų studentų sąjungų delegatai įsteigia Friburge, Šveicarijoje, sekretoriatą tarptautinei veiklai plėtoti ir ja derinti. Po dvidešimt penkerių metų studentų federacijos vienalytės veiklos, 1946-47 metų bėgyje PR persiformavo į du sąjūdžius: katalikų studentų ir katalikų intelektualų. 1947 m. Velykų dieną popiežius Pijus XII pasiuntė savo specialų palaiminimą PR veiklai ir paskyrė kard. G. Pizzardo jos globėju. Šiam reorganizaciniam suvažiaivme Lietuvos intelektualus atstovavo vysk. V. Brizgys, kun. dr. V. Balčiūnas ir min. E. Turauskas.

Pax Romana tikslai

PR kaip studentijos junginy, savo idealo — Pax Christi in regno Christi (Kristaus taika jo karalystėje) — šviesoje ryžtingai siekia šių tikslų:

1. Talkininkauti sukuriant studijuojančių katalikų sąjungas kiekvienoje valstybėje.
2. Padėti, ruošiant studijuojančius jų profesiniams uždaviniams.
3. Remti krikščioniškosios kultūros suklestėjimą, sukrikščioninant universitetinį ir profesinį gyvenimą.
4. Plėsti religines idėjas ir principus universiteto ir visumenės plotmėse visame pasaulyje.
5. Atstovauti studijuojančius katalikus pasaulinėje veikloje.
6. Jungti viso pasaulio studentus universalios artimo meilės dvasioj.

Intelektualų PR turi savus tikslus, iš kurių šie du yra išskirtini: a. ieškoti šių dienų pasaulio problemų sprendimo krikščioniškųjų principų šviesoje ir b. teikti visokeriopą paramą, palengvinant intelektualams ir jų organizacijoms tarpusavio ryšius.

Pokario veikla

Palaipsnis PR uždavinių vykdymas pasiekė nuostabiai dideles dimensijas paskutiniųjų 15 metų laikotarpyje. Iki II pas. karo pabaigos PR tebuvo lyg Europos katalikų studentų federacija; Azija, Afrika ir Pietų Amerika teturėjo vos keliolka PR veikiančių sąjungų. Pokario metų eiga išugdė nepaprastą katalikų studentų atbudimą tarptautinėje veikloje: jau turi 75 tautines studentų sąjungas ir 40 intelektualų federacijų. Gi keturiasdešimtaisiais savo veiklos metais PR pasiekia 2½ milijono narių su 101 sąjunga 57-se valstybėse ir su 75 intelektualų federacijomis 46-se kraštuose.

Karo nusiaubtoje Europoje PR veikla daug nusipelnė tremtinių studentų organizacijų rėmimu ir savo ryškiai prieškomunistine veiklos linkme. Jos didžiulė įtaka tegali būti iliustruota gyvais darbais. Tremties studentams parama sustiprėjo Miunchene įsteigus PR šalpos skyrių, kuris, pavyzdžiui, išlaikė anglų k. kursus, tarpininkavo užsienio stipendijų gavime ir leido informacinį biuletenį (šiam skyriui vadovavo buv. PR prm. ir lietuviams gerai pažįstamas E. J. Kirchneris). Kurso metu studentai buvo nemokamai išlaikomi.

Tarptautinei studentų veiklai gyvėjant, komunistai, naudodamiesi visomis priemonėmis, stengėsi pagrobti pasaulinės studentijos vairą į savo rankas. Galutinai tą turėjo atsiekti 1948 m. Prahos pasaulinis studentų organzacijų kongresas. PR, supratusi komunistų kėslus, paskelbė buletenį, kad atsisako reprezentuotis Prahos kongrese dėl jo totalitarinės krypties. Tuo metu kai daugumas tikėjo galimybe bendradarbiauti su komunistais, ši žinia buvo stebinančio pobūdžio ir todėl pakartota per radją ir beveik visoje pasaulio spaudoje. To pasėkoje Prahos suvažiavimas prarado pasaulinį pobūdį, pažadino kitų tarptautinių federacijų kritišką žvilgsnį ir tuo pačiu sudavė komunistam nepakeliamą idėjinį smūgį: komunistų dominuojančios pasaulinės federacijos mintis sugniužo.

Pasauliniai kongresai

Praleidžiant dvidešimt ankstyvesniųjų, reikia bent trumpai žvilgterėti į XXI-jį pasaulinį PR kongresą Amsterdame 1949 m. Čia buvo svarstoma intelektualų įnašas išganymo akcijoje. Iš Amsterdamo kongreso dalyviai organizuotai nuvyksta į Romą, kur popiežius Pijus XII suteikia 7000 dalyvių ypatingą audienciją ir apibūdina šio judėjimo uždavinius mūsų gyvenimo dienose, nors jau prieš tai buvo pasakęs tiesioginę radijo kalbą į Amsterdame posėdžiaujančius delegatus ir svečius.

XXII pasaulinis kongresas įvyksta 1952 m. Montrealyje ir svarsto universiteto misiją, o 1955 m. įvykęs XXIII suvažiavimas Notingene (Anglijoj) apsvarstė universitetą baigusio problemas. 1958 m. Vienos XXIV kongresas nagrinėjo laisvės prasmę šių dienų universitete. Šiuo metu jau yra planuojamas XXV pasaulinis kongresas Pietų Amerikoje. Jis šaukiamas 1962 m. ir jame svarstysima tema "Universitetas ir jo socialinė atsakomybė" yra labai opi Pietų Amerikos dabartinėje santvarkoje. Šalia metinių suvažiavimų PR taip pat rengia katalikiškosios akcijos studijas ir seminarus atskiriems kontinentams. Pavyzdžiui, 1957 m. įvyko pirmasis Afrikos seminaras Ganoj, 1960/61 m. gruodžio 22 — sausio 6 dienomis antrasis afrikiečiams seminaras Leopoldvilėj, Konge, kurio metu dr. V. Vygantas skaitė paskaitą apie vadų ugdymą ir organizacijos vaidmenį šių dienų pasaulyje.

Ateitis ir Pax Romana

Studentų ateitininkų sąjunga yra viena iš ankstyvųjų PR narių, įsijungusi į ją 1925 metais ir iki šiol aktyviai prisidedanti prie PR uždavinių planavimo ir jų įgyvendinimo. Trim atvejais SAS atstovai buvo išrinkti į PR vadovavimo viršūnę — vykdomąjį komitetą. Paryžiaus universitete gilindamas studijas, dr. P. Dielininkaitis buvo ten įvykusiame 1935/6 m. suvažiavime išrinktas į PR vykdomąjį komitetą vicepirmininku. Jo iniciatyva planuojamas 1940 m. PR suvažiavimas Kaune dėl karo įvykių negalėjo įvykti ir buvo nukeltas į Šveicariją.

Šio straipsnio autoriui teko būti išrinktam vykdomojo komiteto nariu 1949 m. suvažiavime Meksikos mieste. Iš Miuncheno ir Paryžiaus teko važinėti į Friburge vykstančius posėdžius. Friburgo PR rūmų archyve teko užtikti eilės metų Ateities, Naujosios Romuvos ir N. Vaidilutės žurnalų komplektai. Tai mums brangus ano meto idealizmo ir darbų dokumentai.

1955 m. min. E. Turauskas buvo išrinktas į PR tarybą ir šias pareigas vykdė iki 1958 m.

Kelis kartus metuose mėnesinis PR žurnalas išsamiai apibūdina ateitininkų veiklą.

Pagaliau šios pasaulinės federacijos vairas pereina į lietuvio rankas: PR (TKSJ) pirmininku išrenkamas dr. V. Vygantas. Tai ar tik ne vienas didžiausių lietuvių laimėjimų tarptautinėje veikloje. 1960 m. rugp. vidury Lisabonos kongrese dr. V. Vygantas "by acclamation" — plojimais perrenkamas PR pirmininku naujai kadencijai. Šio kongreso tema "Tarptautinės sąžinės ieškojimas" yra būdinga mūsų laikams. Dr. Vygantas skaito paskaitą apie komunizmo pasekmes Vidurio Europoj, ją gausiai iliustruodamas komunizmo vykdomu genocidu Lietuvoje. Pažymėtina, kad ši paskaita sukelia trijų valandų diskusijas. Nemaža dalimi jo rūpesčiu New Yorke ir Maniloj suruošiamos antikomunistinės parodos, kurias pastebėjo ir gyvai reagavo ir pasaulinė spauda (žiūr. LD 1960 m. vasario nr.). Taip pat paminėtina ir E. J. Kirchnerio parama, kuris šiuo metu yra PR atstovu Jungtinėse Tautose.

Paskutiniųjų kongresų ir seminarų metu dr. Vygantui teko susitikti su žymiais Katalikų Bažnyčios, valstybių ir tarptautinių organizacijų atstovais. Lietuvos vardas iškeliamas tarptautinėje arenoje ir vis pasikartoja jų pokalbiuose.

Vyganto kryptis

Gyventi ir veikti dabartiniame pasaulyje reiškia gyventi tarptautiniu mastu. Šis sutarptautėjimas atveria naujas perspektyvas PR veikloje. Dr. Vyganto apibūdinimu PR kūrlmosi fazė yra pasibaigusi, nes jos sąjungos jau veikia beveik kiekvienoj laisvoj tautoj tiek Amerikos, tiek Azijos ir Afrikos valstybėse.

Reprezentavimo ir šalpos fazė, kurią dr. Vygantas atrado įsijungdamas į PR vadovybės viršūnę, buvusi labai reikalinga pokario metu, dabar nustoja savo efekto, ir jo bei kitų pastangomis yra keičiama į vidinio savęs išugdymo ir idealų nešimo į viešąjį tautų gyvenimo fazę. Seminarų studijų dėka ši kryptis idėjų plėtojime kaskart pastumiama į centrinę padėtį.

Galima tikėtis, kad 1962 m. Pietų Amerikos seminaras savo paskaitomis ir diskusijomis atras būdus ir priemones siekti ten ko panašaus į tai, ką prel. M. Krupavičius įvykdė ankstyvu Lietuvos nepriklausomybės metu — savo žemės reforma, kuri padarė Lietuvą ultramodernia valstybe socialinio teisingumo atžvilgiu.

Savęs, savo dvasios brandinimo bei ugdymo uždaviniai atsispindėjo dr. V. Vyganto Lisabonoj skaitytos pagrindinės paskaitos mintyse. Tarnaudama pasaulinėj arenoj labai skirtingiems savo vienetams, PR turi ne tik esminių, bet ir daug specifinių uždavinių. Pats esmingiausias uždavinys yra susijęs su Kristaus dvasios atkūrimu universitetų aplinkoj, ir studentams talkininkaujant, šią dvasią ir atmosferą stiprinant bei plečiant visuomenės darbo baruose. Specifinių uždavinių pavyzdžiu gali vaizdžiai tarnauti darbo stovyklų judėjimas Indijoj, kur grupelės katalikų studentų atostogų dienomis pastato pastogės neturinčiai šeimai namą, o neturtingam žemdirbiui — ūkio pastatą. Štai kodėl Nehru katalikų studentų sąjungą pavadino visų naudingiausia studentų organizacija Indijoj.

Kitas pavyzdys: iš 18 pulkininko Mobutu studentų komisarų vyriausybės Konge 8 buvo katalikai: užtat tas komisarijatas taip greit pasireiškė ir įgijo žymių nuopelnų toje nelaimių užgultoje valstybėje.

Jubiliejiniam kongrese, kuris įvyks liepos 24 — rugp. 2 dienomis Friburge, minint PR 40 metų sukaktį, dr. Vygantas yra pakviestas skaityti pagrindinę paskaitą tema: "Studentas savo, kaip pasaulio tobulinimo pionieriaus vaidmenyje" Šiame kongrese, numatoma, dalyvaus Katalikų Bažnyčios kunigaikščiai ir įvairių valstybių delegatai. Berlyno kard. Doefner ir prancūzų rašytojas ir filosofas Mauriac skaitys paskaitas kitomis temomis.

Ligšioliniai dr. Vytauto Vyganto darbai PR horizontuose nusipelno daug platesnio įvertinimo negu tai įmanoma šio straipsnio rėmuose.

Baigiant reikia tarti, kad Pax Romana žengia tvirtu žingsniu ir tiesia linija į savo tikslą, o kartu galime pasidžiaugti dr. V. Vyganto stambiu indėliu jos veikloje. Tai yra kartu ir mūsų tautos jaunų intelektualų nuopelnas dr. Vyganto asmenyje. Šio dešimtmečio bėgyje PR neabejotinai atsiekė pasaulinio masto laimėjimų. Šios organizacijos laimėjimais džiaugdamiesi, linkime, kad PR vaidintą vaidmenį sėkmingai tęstų ir ateity ir prisidėtų prie pavergtų tautų, o kartu ir mūsų tėvynės, išlaisvinimo.

LIETUVIŲ DIENŲ LEIDYKLA TURI

Dr. P. Skardžius, St. Barzdukas, J. M. Laurinaitis

LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS

Tartis ir rašyba. Kirčiavimas. Kalbos dalykai. Žodynas. Išleido Liet. Tremtinių Bendruomenė, 1950 m. 606 psl. Įrišta kietais drobės viršeliais. $4.00

Kiekvienam lietuviui reikalingiausia knyga, vienintelis lietuviškasis "Dictionary", reikalingas ypač mokslo jaunimui. Gera dovana pasiųsti į Lietuvą.

Vytė Nemunėlis

PIETŲ VĖJELIS

Eilėraščiai mokyklinio amžiaus vaikams. Dail. P. Osmolskio iliustracijos. $1.00

Įvairus vaikų gyvenimo turinys, didelės raidės, patogu patiems vaikams skaityti.

Užsakymus siųskite:

Lietuvių Dienų Leidykla
4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, California

Įsigykite knygą

LIETUVA-EUROPOS NUGALĖTOJA

ALGIRDAS GUSTAITIS

kurią parašė

prieš daugelį tūkstančių metų lietuviai gyveno kultūringiau už dabar pasaulio taip branginamus Afrikos juodžius?
viduramžiuose Lietuva buvo galingesnė už dabartines JAV-bes?
paskutiniais Nepriklausomos Lietuvos metais lietuviai sportininkai buvo geriausi Europoje?

— Visa tai ir daugiau sužinosite knygoje "Lietuva — Europos nugalėtoja", kurioje vaizdžiai parodoma Lietuva nuo priešistorinių laikų iki didžiųjų laimėjimų Nepriklausomybėje įvairiose srityse.

— Kiekvienas lietuvis — jaunas ar senas, vaikas ar žilaplaukis, — ras knygoje mielų, prisimintinų žinotinų dalykų.

— Knygos pagrinde yra trys svarbiausi dalykai: žalgirio mūšis, Pasaulio Lietuvių Tautinė Olimpiada ir Europos Krepšinio Olimpiada. Juos visus jungia lietuvių laimėjimai kitose srityse.

— Knyga giliai patriotinė, kelianti pasididžiavimą savo tauta ir duodanti ryžto ateičiai.

—LIETUVA EUROPOS NUGALĖTOJA įsigytina lietuvių bibliotekoms, mokykloms, organizacijoms, daktarams ir advokatams laikyti savo laukiamuosiuose ir atskiriems asmenims, kuriuos dar jaudina tautinė savigarba.

— Ji puiki dovana jaunimui mokslo metų baigimo proga.

— Knygą parengė Algirdas Gustaitis, panaudodamas savo paties tekstą, parašytą filmui "Lietuva—Europos nugalėtoja", kurį juodu paleido su P. Jasiukoniu. 80 knygos iliustracijų paimta iš filmo. Spalvotą viršelį nupiešė dail. Adomas Varnas.

— Knyga didelio (Lietuvių Dienų) formato, apspausta gerame popieriuje. Kaina tik $2.50.

Išleido ir spausdino

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Boulevard, Hollywood 29, California

KNYGOS IR AUTORIAI

Vietoj 1960 m. knygos balanso

Šie keli žodžiai apie praėjusių metų grožinės literatūros knygas nepretenduoja nei į kritiką, nei į jų subalansavimą. Tai tik priminimas skaitytojui, kuris gal neturėjo progos visko laiku sekti, ir kuris norėtų turėti visus laisvajame pasaulyje 1960 metais pasirodžiusius vertus dėmesio lietuviškuosius poezijos ir prozos veikalus.

Visų pirma tenka pasidžiaugti, kad, lyginant kad ir su 1951 metais, literatūrinis derlius nėra sumažėjęs nei kiekybiškai, nei kokybiškai.

Poezijos derlių sudaro penkios knygos, iš kurių dvi — debiutantų. Nauji autoriai yra ženklas, kad literatūra auga. Gražių vilčių teikia ir šio žanro jaunieji. R. Kisieliaus "Pirmoji sėja" išėjo be didesnių pretenzijų ir turi visus "pirmosios" minusius, tačiau galima pasidžiaugti autoriaus nuoširdumu ir nesivaikymu nei manierų, nei ekstravagantiškumų, kas iš karto praveda prarają tarp jauno autoriaus ir skaitytojo. V. Bogutaitė rinkinyje "Veidrodis jūros dugne" pasirodo kaip laisvo eiliavimo adeptė, eina įmažinistų keliais, taip populiariais dabar amerikiečių poezijoje. Jos poetinės miniatiūros parašytos su literatūriniu skoniu.

Iš vyresnės kartos "dar kartą" poezijon grįžęs Pr. Naujokaitis išleido gilaus jausmo elegijų ciklą "Akmens šidis". Skaitant jaučiama autoriaus literatūrinė kultūra.

Viduriniosios kartos poetas H. Nagys išleido rinkinį, vardu "Mėlynas sniegas". Jo bičiuliai norėtų knygą matyti "pačiose mūsų poezijos viršūnėse", tačiau knygos vertei nepakanka bičiuliškų norų bei superlatyvų. Liūdesingas autoriaus tonas šiame rinkiny, pasakytume, tikrai pasiekia "viršūnę", išvirsdamas į skausmingą desperaciją. Ir šioje desperacijoje poetas kartoja seniai girdėtus savo ir svetimus motyvus arba leidžiasi į patetiką, griebdamasis patriotikos bei politikos, kurių jis pats kitų poezijoje taip nevertina.

Niekas mūsų poetų ik šiol nebuvo taip plačiai leidęsis į religinės poezijos jūrą, kaip L. Andriekus rinkiny "Saulė kryžiuose". Į religinę poeziją A. sugebėjo pažvelgti šių dienų modernaus kūrėjo (ir kas dar svarbiau — lietuvio) akimis ir širdimi ir iškelti estetinius jos aspektus. Giliu įsijautimu ir net pietizmu jis traktuoja religines temas, išeidamas, kaip sakoma, iš grynai lietuviško taško. Jo forma moderni, bet atitinka eilėraščio turinį, kuris visuomet pasižymi kilnumu, kaip ir pati religija. Kritika Andriekaus rinkinį sutiko su nuoširdumu ir dideliai vertindama.

Prozos veikalų eilėje sutinkame daugiau ar mažiau žinomus šiuos vardus: V. Alantas, P. Andriušis, A. Baronas, J. Gliauda, J. Kralikauskas, Pr. Naujokaitis, V. Ramonas, Alė Rūta, R. Spalis, T. Škėma ir A. Tulys. Tai daug. Aštuoni romanai ir 3 novelių ar smulkios prozos rinkinių. Veikalų tematikos skalė apima nuo Lietuvos XVII šimtmečio iki netolimos ateities vizijų. Skaičiumi daugiausia knygų liečia Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, kuris iškyla nuostabaus grožio meniniais paveikslais, kaip Andriušio Rojaus vartuose, ar Ramono Miglotam ryte.

Miglotas rytas pelnytai atžymėtas V. Krėvės vardo premija. Čia autorius imponuoja skaitytoją stiliaus meistriškumu, žaiste žaisdamas poetinėmis priemonėmis ir žavėdamas pasakojimo lengvumu. Pro sielų konfliktus Ramonas praeina kaip menininkas, neišleisdamas iš akių moralinio momento.

P. Andriušis Rojaus vartuose rodo aukštaitijos kaimo metus per vaikų prizmę. Čia autoriaus regionalinis koloritas sužiba turtingomis žodžio ir sakinio spalvomis. Nauja, įdomi veikalo konstrukcija.

R. Spalis su Alma mater tęsia besimokančio Lietuvos jaunimo epopėją, kuri gausi nuotykiais ir situacijomis.

Į partizanų Lietuvą, kovojančią su okupantu, mus nukelia V. Alantas stambiam romane "Tarp dviejų gyvenimų". Kritika sutartinai veilą pavadino herojinio patriotizmo veikalu. Autorius, naudomasis tradicinio romano kompozicija, tvirtai įdeda turinį į nustatytos fabulos rėmus, veda intrygą, raizgo konfliktus, kuria charakterius. Aiškiai stovėdamas lietuvių partizanų pusėje, rašytojas sugeba parodyti ir priešus — komunistus bei rusus — ne schemas, o gyvus žmones.

Alės Rūtos "Į saulėtekį" siekia Lietuvos baudžiavos ir maro metus. Legendarinis medžiagos traktavimas vietai ir žmonėms uždeda tam tikrą idealizuojantį šydą. Romano meninis vaizdas lieka ryškus ir ilgai negęstantis, kaip ir tie du žmonės, kurių likimai suvedami veikalo gale.

Į ateities Lietuvą mus nukelia A. Baronas nedideliam, bet gerai išbaigtam romane "Vieniši medžiai". Lietuva išsivadavus iš komunistų jungo, o gyvenimas sugriautas žmonių sielos sužalotos, prasivėrusi praraja tarp tėvynėje išlikusių ir iš Amerikos grįžusių. Nesvarbu, ar bus **taip** ar **kitaip**, bet autoriaus fantazija tampa literatūrine realybe, o tai jau gerai. Pažymėtina, kad knyga labai sujaudino sovietinius rašeivas ir jie nuolat ją komentuoja.

Šios dienos gyvenimo randame Gliaudos, Kralikausko ir Tulio knygose. J. Gliaudos "Šikšnosparnių sostas", laimėjęs "Draugo" romano premija, yra tikra ilteratūrinė sensacija, atnešusi autoriui trečią laimėjimą ir privertusi kaikuriuos šio rašytojo nevertinusius kritikus sutikti su faktu, kad jų "aukštas" išmaningumas baigiasi tada, kai susiduriama su veikalu, o ne su vardu (kurio jie a priori nevertina). Keldamas aktualias išblokšto iš tėvynės lietuvio ir lietuvybės (pagal modernistus "archyvinės") problemas, autorius veržiasi į žmogaus dvasinį pasaulį vertikaliai ir užkliūva eilę socialinių, meninių, šeimos bei kt. problemų.

Didelę dabarties gyvenimo (Kanadoje) iškarpą duoda J. Kralikauskas, susikoncentruodamas ties naujųjų ateivių (auksakasių) šeimos rūpesčiais ir klystkeliais, rasdamas, kad krizė dar nugalima krikščioniškąja šviesa, kuri nėra visai užgesus.

Vėliausiai (vos šiame birželyje) iš spaudos išėjęs A. Tulio apysakų rinkinys "Tūzų klubas" drąsiai konkuruoja su geraisiais prozos veikalais tų autorių, kurie brendo Lietuvoje, nors rašytojas Tulys yra senosios išeivijos atstovas. Jo apysakos parašytos O. Henry ar Moravios tradicija, turi ryškius kontūrus ir charakterius bei nuotykiais palieka ilgą įspūdį. Jis nesivaržo nei dėl žodžių, nei dėl scenų, kurias V. Ramonas traktuotų estetiškiau, bet užtat pasiekia stipraus reljefingumo.

Pr. Naujokaičio "Maži žingsniai" skiriami jaunimui pirmoje eilėje turi pedagoginį tikslą, bet dėl to nenustoja ir literatūrinės vertės.

A. Škėmos Celesta senoviškai tektų pavadinti poezija prozoje, jei vienos ir kitos nenustelbtų ekstravagancija. (tb)

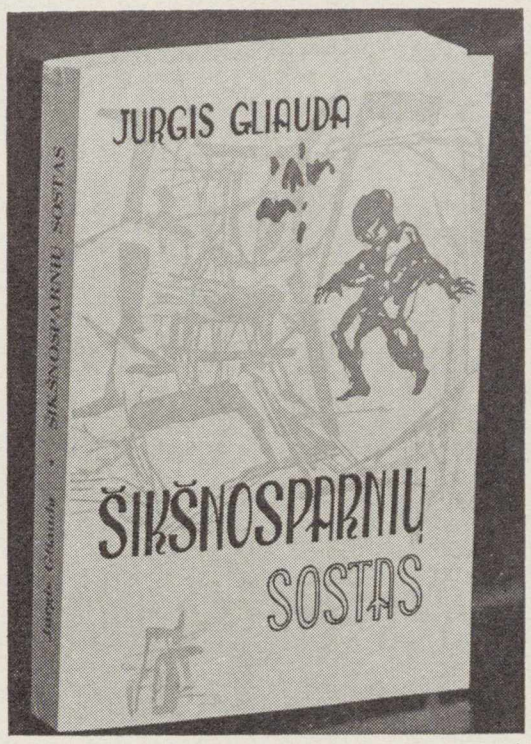

Viršelį piešė Ada Korsakaitė

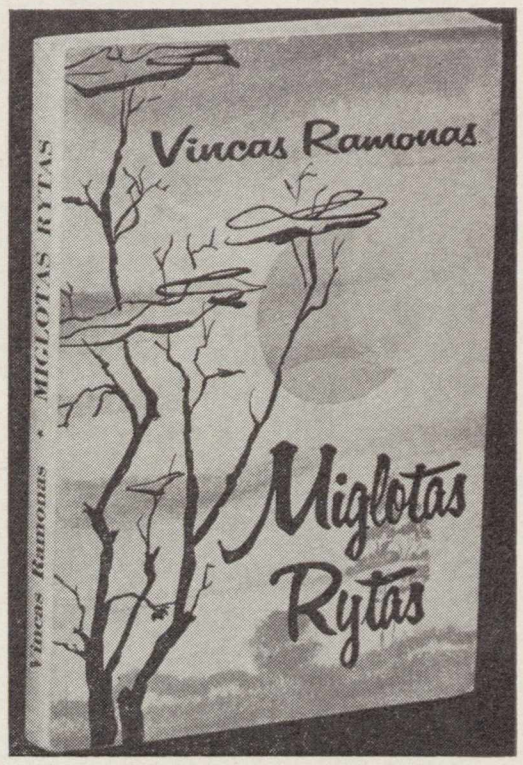

Viršelį piešė J. Pilipauskas

LEONARDAS ANDRIEKUS

ALOYZAS BARONAS

VYTAUTAS ALANTAS

ANTANAS TULYS

Justinas Vienožinskis PARKAS / PARK

JUSTINAS VIENOŽINSKIS – LIETUVOS MENO MOKYKLOS KŪRĖJAS

Žmogus – pedagogas – kultūrininkas

Praėjusią Vasarą mus pasiekė žinia, kad dailininkas Justinas Vienožinskis po sunkios ligos mirė Lietuvoje. Metinių proga duodame dail. A. Valeškos apybraižą ir keletą jo kūrybos foto kopijų.

JUSTINAS VIENOŽINSKIS

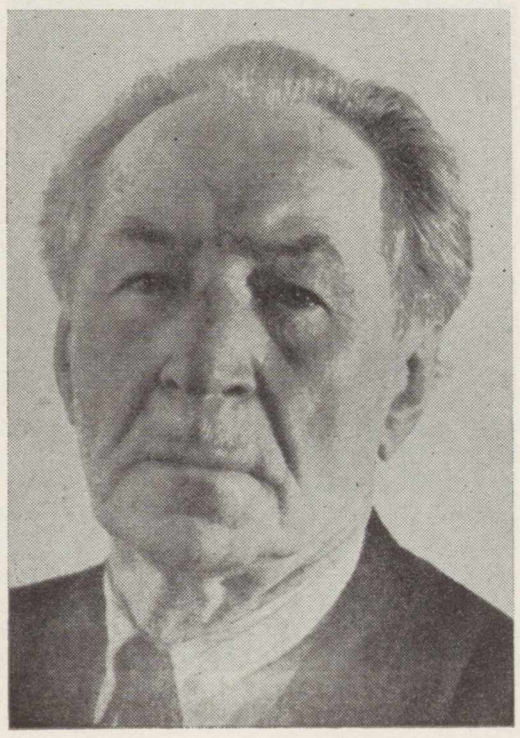

JUSTINĄ VIENOŽINSKĮ pažinojau nuo 1921 metų, kada įstojau mokiniu į jo vadovaujamus Paišybos kursus Kaune. Nuo to laiko aš, jo mokinys ir vėliau bendradarbis, kartu dalyvavau įvairiose Nepriklausomos Lietuvos meno gyvenimo apraiškose ir meno ugdyme.

Mes gerai žinome, kad yra meno sričių, kuriose pedagogas, studentui teikdamas pirmuosius pagrindus, turi lemiamos reikšmės ne tiktai studento mokyklinio laikotarpio vystymuisi, bet taip pat ir visam tolimesniam auklėtinio brendimui ir jo meniniam charakteriui. Toks pedagogas ir buvo Justinas Vienožinskis.

Iš senosios kartos mūsų dailininkų tuo laiku Lietuvoje Justinas Vienožinskis buvo vienintelis su akademiniu diplomu — baigęs Krokuvos Karališkąją Meno Akademiją ir buvo kvalifikuotas ne vien dailininkas, bet ir pedagogas. Jis turėjo svarbių savybių ne tik kaip akademikas, bet ir kaip aukštos Vakarų Europos kultūros žmogus. Būdamas tokių meninių ir intelektualinių savybių, jis buvo veiklus kultūrininkas, geras organizatorius ir žmogus, nuolat besirūpinantis jaunos Lietuvos kultūrine ateitimi.

Vienožinskio vadovaujami Paišybos kursai 1922 metais Lietuvos vyriausybės sutikimu buvo perorganizuoti į Lietuvos Meno Mokyklą. Gal tik vieno Vienožinskio dėka Lietuvos Meno Mokykla pačioj savo egzistencijos pradžioj studentų auklėjime sudarė pedagoginę bazę, kuri buvo grindžiama Vakarų Europos meno laimėjimais, o ypač pracūzų Paryžium. Pačioj pradžioj, auklėjant jaunąją dailininkų kartą, kai neturėjome nei muziejų, nei bibliotekų, nei kitokių meno pavyzdžių, Vienožinskis sugebėjo nukreipti mokyklos programą tokia linkme, kad mokiniai, nors ir be akivaizdinių pavyzdžių, suprato meno esmę ir jo pagrindus. Jeigu šiandien mes galime džiaugtis jaunosios dailininkų kartos laimėjimais ne tik Lietuvoj, bet ir kitose valstybėse, tai didžiausia dalimi mes esame skolingi Justinui Vienožinskiui.

Vienožinskis taip pat nemaža laiko skirdavo meno kritikoms ir apskritai meno problemų gvildenimui to meto spaudoje. Jis ragino mūsų jaunąją kartą domėtis Vakarų Europos menu bei jį studijuoti ir lygiai taip pat gilintis ir suprasti savąjį Čiurlionį ir liaudies meną. Jo įtakoje mūsų jaunoji dailė vystėsi Europos meno formų pagrindu, semdamasi sau meninių idėjų iš mūsų liaudies meno ir gamtos. Jis buvo griežtas studentams ta prasme, kad netoleravo jokio paviršutiniško meno traktavimo, reikalavo kad studentai nepataikautų publikai. o dirbtų ieškodami autentiškų meno išraiškų savo kūryboje.

Justino Vienožinskio visa giminė priklausė tai lietuviškai kartai, kuri kovojo už Lietuvos išsivadavimą iš caristinės Rusijos, o Lietuvai tapus nepriklausomai, Vienožinskio broliai ir sesuo aktyviai dalyvavo Nepriklausomosios Lietuvos atstatymo darbe. Taip pat ir Justinas buvo veiklus visuomenininkas, reiškėsi politikoje. Šiandien ypač malonu prisiminti mūsų atgimstančios Lietuvos politikų ypatybes, jų meilę savajam kraštui ir žmonėms, kai jungiami vienintelio tikslo, bendrame darbe užmiršdavo savo politinių įsitikinimų skirtumus.

Čia noriu paminėti vieną mažą įvykį, kaip Rokiškio mieste seimo rinkimines kalbas viens po kito sakė kanauninkas Tumas Vaižgantas, kalbėjęs už tautininkus, ir Justinas Vienožinskis už socialdemokratus. Baigę savo agitacines kalbas, abu apsikabino ir nuėjo į smuklę, o tenai jau nesvarstė savo politinių programų, bet abu sielojosi ir ieškojo būdų, kaip čia būtų geriausia atgimstančioj Lietuvoj tvarkytis ir organizuoti kultūrinį gyvenimą. Žinoma, žmonės buvo nustebinti tokiu oponentų draugiškumu, bet kartu buvo priversti suprasti, kad partijų veikla yra tik metodų klausimas, nes kaip vieni, taip ir kiti sielojasi tuo pačiu reikalu.

Vienožinskis, būdamas Meno Mokyklos direktorium ir pedagogu, taip pat laikėsi didžiausios tolerancijos ir studentų pažiūrų atžvilgiu. Ir mane, kaip vieną iš pirmųjų pradėjusį dirbti bažnytinio meno srityje, Justinas sveikino, sakydamas, kad ši sritis Lietuvoje esanti gerokai apleista, ir tik vieno pageidavo, kad bažnytinio meno srityje dirbant, būtų išlaikytas aukštas meninis standartas.

Lietuvai besikuriant ir esant menkiems materialiniams ir negausiems intelektualiniams resursams, mūsų kultūrininkams, kuriant mokslo bei meno institucijas, teko nemažai dirbti ir kovoti už tų institucijų suorganizavimą ir išlaikymą. Persiorganizavus Vienožinskio vadovaujamiems kursams į valstybinę Lietuvos Meno Mokyklą, buvo gyvas reikalas gauti tai mokyklai tinkamas patalpas. O tokias patalpas Kaune buvo sunku, beveik neįmanoma surasti. Justinas ėmėsi drastiškų priemonių pastatyti Meno Mokyklai rūmus, tam neturėdamas nei lėšų, nei sklypo. Jo iniciatyva iš Švietimo Ministerijos buvo gauta

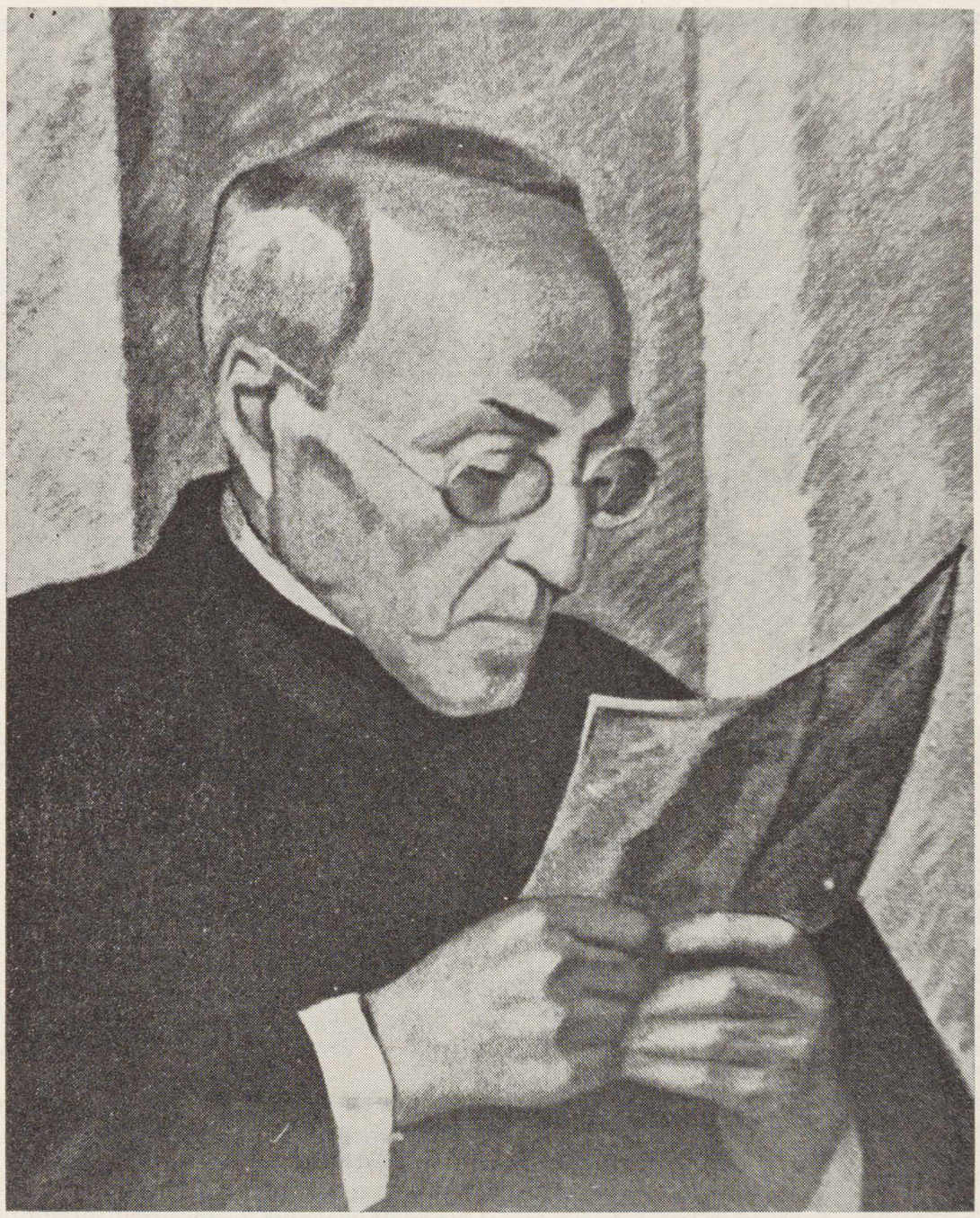

ADOMAS JAKŠTAS (KAN. A. DAMBRAUSKAS)

A. Jakštas-Dambrauskas, teologas, poetas, kritikas, mokslininkas ir spaudos darbuotojas. vienas iš didžiųjų tautos gaivintojų ir kultūrininkų nepriklausomybės siekiant ir ją atgavus (1860-1938). Jo 100 metų gimimo sukaktis prisiminta tik laisvajame pasaulyje.

Iš dail. J. Vienožinskio pieštų portretų ⬆

VINCAS MYKOLAITIS-PUTINAS

PROF. V. JURGUTIS

šiek tiek pinigų pastatyti mediniam pastatui. Turėdamas pradžią, Vienožinskis slaptai susitarė su architektu Dubeneckiu, kuris paruošė projektus mūrinei meno mokyklai. Po to sušaukė visus meno mokyklos studentus, kur ir man teko dalyvauti, suorganizavo kastuvus ir sunkvežimius, ir — vieni iš mūsų vežėm akmenis, kiti kasėm ir mūrijom pamatus. Ir taip per dvi savaites, padedant mūrininkams profesionalams, pastatas buvo išmūrytas iki pirmųjų langų. Tik sukvietus oficialius pareigūnus pamatams pašventinti, buvo apsižiūrėta ir pastebėta, kad rūmai stovi ant svetimos žemės, priklausančios Krašto Apsaugos Ministerijai. Po įvykusio fakto buvo gauti ir visi oficialūs leidimai tenai įsikurti meno mokyklai. Aš miniu šį faktą tik tam, kad galėtume orientuotis aname laikotarpyje ir susidarytume vaizdą, kaip reikėjo veikti, norint ką nors laimėti. Ir iš tikrųjų, Meno Mokyklos Rūmai, kuriuos daugelis matėte ir prisimenate, buvo pirmasis pastatas. pastatytas atsikūrusioje Lietuvoje. žinoma, Vienožinskis ėjo dar toliau: jis mokyklai tuojau įgijo didelę biblioteką, gerą fortepijoną ir padarė visus reikalingus įrengimus. Kadangi anais laikais nuolatos reikėjo grumtis toliau sprendžiant kitas problemas, kaip Čiurlionies Galerijos įkūrimą, nes gi reikėjo iš rūsių į dienos šviesą iškelti Čiurlionies paveikslus, tad ilgainiui Vienožinskis biurokratinės valdžios sferose nebuvo per daug mėgiamas.

Voldemaro laikais vėl iškilus Meno Mokyklos statuto klausimui, po įvairių malonių ir nemalonių intervencijų Vienožinskis buvo Voldemaro ištremtas. Likimo ironija: netrukus ir pats Voldemaras buvo ištremtas į Zarasus, kur Vienožinskis tuo laiku mokytojavo, ir tuomet abu oponentai, kaip tie romėnai, susitikinėdami pirtyje, toliau diskutavo savo nebaigtas problemas.

Justino Vienožinskio veikla Lietuvoje buvo šakota, ir jo įnašas į mūsų meno ir kultūros istoriją yra didelis. Kurie pažino Vienožinskį asmeniškai, jo elgesy galėjo rasti tam tikrų plyšių plyšelių. Tačiau leiskit man padaryti šitokį palyginimą: jeigu mes pažvelgtume į Cheopso piramidę iš arti, pamatytume tam monumente įvairiausių plyšių, bet visumoje piramidės monumentalumas išlieka ir mus veikia didingai. Šiuo palyginimu norėjau nušviesti ir Justino Vienožinskio mums sukurtą monumentalų kultūrinį palikimą.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. Ed. Rudaitis

3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

CLEM'S MARKETS

- Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.
- Importuoti lenkiški kumpiai.
- Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

ADOLPH and CECELIA CASPER

Laidotuvių Namas

COWLEY & CASPER

oraneša, kad dėl freeway'jaus pravedimo susidariusių nepatogumų, persikėlė į naują vietą ir susijungė su

LUKE O'CONNOR & SONS MORTUARY

931 W. Venice Blvd. RIchmond 9-1061
Mes čia patarnausime savo draugams lietuviams su tuo pačiu nuoširdumu ir simtija kaip ir anksčiau.

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:
HELEN MOCKUS
5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD California

New Telephone: NOrmandy 5-3351

PAKEITĘ ADRESĄ,
neužmirškite pranešti LD leidyklai.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.
Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

Linkėjimai

taupytojams ir skolintojams

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29. Calif.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis Realtor

Phone: EX. 4-2986

3020 Wilshire Blvd.

Mielai patarnauja norintiems pirkti parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

SANTA MONICA, CALIF.

TAUTŲ GOLGOTOJE...

Atkelta iš 11 psl.

Prie parodos išėjimo buvo didelis Kristaus, įžengiančio į dangų, paveikslas su užrašu: "Nesibijokite, aš nugalėjau pasaulį."

—o—

Lietuvos kryžius dalyvavo ir 18 persekiojamų tautų kryžių procesijoje, kuri vyko Didįjį Penktadienį vakare. Lietuviškasis kryžius, kaip ir kiti, sustojo prie garsiojo italų poeto Dantės kapo, mirusio tremtyje, Ravenoje.

—o—

Parodą aplankė apie šimtas tūkstančių žmonių. 35 tūkstančiai paliko parašus, atvykę ne tik iš Italijos, bet ir iš toliausių pasaulio pakraščių.

Nepraėjo ir be incidentų. Vieną didžiausių sukėlė Lietuva. Apie parodą daug rašė spauda, minėdama komunistų terorą ir žiaurybes. Neišlaikė Maskvos pakalikų nervai. Vos parodai užsidarius, ANPPIA — pagalbinė buvusiųjų fašistų persekiotų italų organizacija — paskelbė komunikatą, kuriame pareiškiama, kad parodyti žiaurumai padaryti ne sovietų, bet nacių. Kadangi sovietų įvykdytų žudynių kituose skyriuose nebuvo, išskyrus Vengriją, tai suprantama, kad tai liečia lietuvių skyrių. Kun. V. Mincevičius, kaip to skyriaus rengėjas ir PLB Italijos Krašto valdybos pirmininkas, reaguodamas pasiuntė organizacijai ultimatumą, kuriame reikalaujama arba įrodyti tai, ką viešai pareiškė (terminas: liepos 13 d.) arba prisipažinti, kad žudynės, kurių dokumentacija buvo išstatyta Lietuvos skyriuje, buvo įvykdytos sovietų. Priešingu atveju ANPPIA bus patraukta į teismą.

Komunikatas iškabintas plakatuose Šiaurinės-Centrinės Italijos provincijose, paskelbtas spaudoje ir paskleistas lapeliais. Organizacijos gen. sekretorius davė dimisijas, bet buvo atmestos, nes tai būtų sukėlę skandalą. Tokiu būdu dar kartą Lietuvos byla atkreipė italų visuo-

—o—

menės akis į save.

Įvertindamas Vliko įgaliotinio V. Mincevičiaus dideles pastangas organizuojant šią parodą, Ravenos arkivyskupas kun. Mincevičių apdovanojo Kristaus kalvos mozaikos (iš VI a.) reprodukcija, padaryta žinomo italų dailininko Del Bene, kurios originalas yra Sant'Apollinare Nuovo bazilikoje Ravenoje.

—o—

Rudenį numatyta suruošti tokią parodą platesniu mastu, kuri būtų kilnojama po visą Italiją. Tuo tikslu kun. V. Mincevičius prašo visų lietuvių, kurie turėtų šiam reikalui tinkamos medžiagos ar foto nuotraukų, pasiųsti jam (Via Casalmonferrato, 20, Roma, Italia). Bus padaryta negatyvai ir originalai grąžinti.

Iki šiol kun. V. Mincevičius medžiagą rinko savo lėšomis ir apie poros šimtų nuotraukų padarymas (negatyvas ir foto nuotrauka 22 c x 26 — $4.) kaštavo apie 800 dolerių. Reikalinga parama ir finansiškai. Galintieji prašomi padėti. Nuo mūsų visu informacijos, propagandos ir darbo didele dalimi priklausys Lietuvos laisvės priartinimas. (R-nas)

Kultūriniai "mainai"...

Atkelta iš 6 psl.

Ryšiai — visoki — išeivijos su Tėvyne labai svarbūs ir labai reikalingi, bet dabartinėmis sąlygomis visiškai negalimi. Negalimi todėl, kad Lietuvos okupantui — Sovietinei Rusijai — jie ne tiktai nereikalingi, bet ir žalingi. Tie, kas agituoja už bendradarbiavimą arba už koegzistenciją, tą supranta griežtai vienašališkai — pasiduoti sovietijos reikalavimams ir vykdyti jos valią.

Koks kultūrinis bendradarbiavimas gali būti galimas, jeigu žmonės negali bent kiek atviriau ir aiškiau parašyti asmeniškų laiškų, jeigu į Lietuvą negalima pasiųsti net madų žurnalo, jeigu iš Lietuvoje gyvenančių asmenų, pv. mokslininkų negalima gauti jų biografijų? Ir tt.

Esu tikras, kad kol Lietuva bus okupuota tokio žiauraus kolonialisto, koks yra šimtmečiais išbandytas toje specialybėje rusas, tol joks kultūrinis bendradarbiavimas nebus įmanomas. Tiktai su laisva Tėvyne galimas bus bendradarbiavimas ir visoki ryšiai, o jų tarpe — ir kultūriniai, ypač kultūriniai, nes jie yra patys jautriausi ir patys opiausi, kurie nepakenčia nei šešėlio okupacijos, nei šešėlio kolonializmo. Čia statykime aiškų tašką.

JONAS KARDELIS

Kultūriniai mainai? Turbūt, "kultūriniai"?! Nesgi ką iš anapus geležinės uždangos begautum, iš arčiau bepažvelgęs terastum Kremliaus propagandą (skaityk: melą ir klastą) Dar tebegalioja senas Stalino nurodymas:

"Žodžiai neprivalo turėti ryšių su veiksmais — priešingu atveju kas tai per diplomatija būtų. Žodžiai — tai vienas dalykas, o veiksmai — kitas dalykas. Geri žodžiai yra kaukė blogiems veiksmams pridengti. Nuoširdi diplomatija yra neįmanoma, kaip ir neįmanoma sausas vanduo ar medinė geležis."

Kai 1946 m. išmesta ši "atgyvena" (autentiškas sovietų terminas) Zoščenko, Achmatova, Rest ir dar keliolika rašytojų "Pravdoje" rašė, kad draugai ir priešai tegu įsikala į galvą, jog Sovietuose nieko nėra apolitiška.

"Turizmo" tikslais po JAV važinėjęs M. Sluckis per vaikų ir jaunimo literatūros reikalais pasitarimą Vilniuje kalbėjo: "Gilus idėjiškumas (suprask: bolševikinė mintis!) liečia visus kūrinius — ir pasakas, ir poemas, ir dramas. Visos mūsų jėgos turi būti sutelktos į pagrindinį uždavinį — mūsų jaunimo auklėjimą komunistine dvasia."

Po N. S. Chruščiovo straipsnio "Komuniste" tas pats (ilgus metus okupuotų rašytojų partorgu buvęs) M. Sluckis sušuko: "mes, tarybiniai rašytojai, atvirai ir drąsiai sujungę savo idealus su komunistų partijos programa, su jos kova."

Kuo, sakysime, gali "mainytis" su J. Šimkum — viešai dalyvavusiu kolegų rašytojų ir žurnalistų išvežimuos 1941 m. biržely? Dabar, nuo paralyžiaus apgijęs, redaguoja "Tėnės Balsą" (Chruščiovo-Michailovo) ir siuntinėja ne "mainais", bet brukte bruka dovanai...

Kai kalbame apie literatūrą ir meną okup. Lietuvoje, mane ima liūdesys ir gailesys. Rašytojas ten tai podraug, jei Tolimųjų Rytų žo-

džius panaudotumėm, bonza ir podraug šudva. Gerai, kad V. Sirijos Gira — gydytojas. Buvo aukso slenksty 6 vertimai į rusų kalbą, scenarijus, vertimas į "satelitų" kalbas, o dabar jam pačiam "voratinkliai draikos be vėjo". Ir tiek rankraštis taisyta. derinta, "Pergalėje" paskelbta, bet kai "vyresnysis brolis" tarė, "bulvarinis, tai ir — tūpk ant kulnų šeimininko batų laižyti!

O ką sako K. Borutos "kelias tarp katalogų ("kitais metais pasirodys...") ir knygyno lentynų"? žadėta kone 10 tomų rinktinės, o "Sunkieji paminklai" užušaukė "tylos sąmokslą".

Kiek metų rašomas "Sukilėlių" II tomas? Jau "Lit. ir Mene" anonsuota prieš — prieš — prieš — atspėkit! Dar Putinas spurdosi, dar ieško takiūtės tarp sąžinės ir partijos.

Ko Baltušis nebaigtas "Vasaras" palikęs eina į biurokratus? Ko Rimkevičius po iš apyvartos išimtų "Studentų" perėjo į kinofikacijos pareigūnus? Kur Saja? Kur Anglickis? Miškinis — "perauklėtas", bet kas "Eilėraščiuos belikę iš eilėraščių?!

Jei ir susitiktumei akis į akį tokį Venclovą, kas gali būti kalbos? Ar apie didžiai menką "Gimimo dieną". ar apie jo siūlymą — įsakymu iš aukščiau išsklaidyti jaunuosius rašytojus po kolchozus ir nuošalias kitas darbovietes, ir kontrolė lyg kalėjime!

Lankauskas, Dautartas — neabejotini talentai! barami, kad savo novelėse permažai bara "buržuazinius nacionalistus" ir kt. "atgyvenas".

Berymant ties tremties knygų lentynomis, kur, šalia "Lietuvių Enciklopedijos", Aisčio, Brazdžionio. Nykos-Nilūno, Nagio ir kt. poezija ir Katiliškio, Ramono, Landsbergio, Škėmos ir kt. proza, ak. "mainų" kompleksų sirgti nėra čia ko!

Po "Izviestijų" ir Niunkos — jų nuolankaus tarno Lietuvoje — atakų prieš okupuotos Lietuvos architektus (už Trakų pilies restauravimą ir Biržų pilies restauravimo ketinimą), po Sniečkaus "išpuolių" (tarybinis terminas) prieš valstybinę leidyklą (už Vilniaus albumą, už Liet. Liaudies Meną ir kt.), po Pakarklio surinktų dokumentų rinkinio, liudijančio Mažosios Lietuvos, vadinas, ir Karaliaučius (Kaliningrado) lietuviškumą. atšaukimo iš knygų rinkos, po Balčikonio vargo dėl didžiojo liet. kalbos žodyno, po Bulovo nušalinimo, — iš tikro ar begalima ir išdrįsti galvoti apie mainus?!

Prisipažįstu, kad man ir šiandien tebesarmata, kai mūs šaunūs jaunosios kartos atstovai randa galima kalbėti su kažkokiu komsomolo agentu (bene Česnavičium, jei tikėti "tarybine" pavardžių sistema!). Du niekad normaliame gyvenime (nebent barikadose) nesusitiktini pasauliai! Laisvo Vakarų mokslo ir — vergų stovyklų sargybiniai, "plėšininių žemių" bendravon varovai. saugumo policijos "dešinė ranka" (taip pats Stalinas apibūdino komsomolą!).

Privalu stebėti—sekti—studijuoti visas okupuotos Lietuvos gyvenimas, nes ten gi mūs broliai ir sesės, ten žemėn dar nesusisunkęs partizanų kraujas, dar nuo girios iš už vingio girdėti tremiamųjų aimana, nes iš viso šalis okupuota-pavergta; nors metai eina-eina.

O kaip padėti okupuotam lietuviui? Čia tėra vienas kelias. Griežtindami kovą, skubiname pagelbą ir okupuotos Lietuvos literatūrai, menui, dainai. kiekvienam kūrybos darbui ir atsiekimui.

Kitų **mainų** ir būti negali!

J. CICĖNAS

Kultūrinis bendradarbiavimas su priešo okupuotu kraštu vyksta nuo to laiko, kai tik pradėjome su okupuotos Lietuvos gyventojais susirašinėti. Iš ten gauname "L.T.S.R. Leidykloje" išleistų lietuvių autorių kūrinių: prozos, poezijos. mokslo veikalų, meno ansamblio pasirodymų, dainų plokštelių, liaudies išdirbinių ir tt. Reta mūsų šeima, šioje geležinės uždangos pusėje, kuri būtų negavusi t. y. neturėtų iš savo artimųjų vienokių ar kitokių tos rūšies dovanų. Tas dovanas jie noriai mums siunčia, bet iš mūsų **jie nori visai kitos rūšies** "kultūrinių gėrybių" k. a. vaistų. drabužių, apavo ir pan. Knygų, laikraščių, muzikos plokštelių, meno paveikslų jiems neleidžiama iš mūsų gauti. Michailovas savo "kultūrines" dovanas net brukte mums bruka, o iš mūsų jis irgi priimtų tik ekonomines gėrybes, t. y. tas pačias, kurių prašo mūsų artimieji, o mūsų literatūros. muzikos ir kitokių meno kūrinių jie neįsileis, o ką įsileidžia, tai tik ne visuomenei, bet komunistų partijos ir saugumo organų žiniai.

Tačiau ar būsime šiuo reikalu vienokios ar kitokios nuomonės, tas mažai ką pakeis, nes gerai žinome, jog kultūrinis bendradarbiavimas, kultūriniai mainai su okupantu vyksta tarp tų. kurie čia gyvendami Maskvai tarnauja ir iš ten už savo paslaugą Judo grašius gauna. Nesistebėkime, jei tų grašių panoro gauti kai kurie iki šiol ir netarnavę Maskvai, bet kuriuos sunkus ir varginantis fabriko darbas ir kiti sunkumai, pavyzdžiui, liga, palaužė.

K. N.

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Pranas Naujokaitis, **Įlūžę tiltai.** Romanas. Išleido Vaga. 1961. 237 psl. Kaina $2.50. Aplanką piešė Vacl. Čižiūnas.

Atgarsiai. Venezuelos lietuvių savišalpos Bendruomenės Caracas Apylinkės valdybos neperiodinis leidinys. Nr. 3, 1961.

Leidinis spaustas hektografu, jame telpa ne tik žinių, bet ir straipsnių bei grožinės literatūros dalykų. Išleista gražiai, malonu į rankas paimti. Tai gražus vietos lietuvių sutartinis darbas.

Antonianum 1961. Šv. Antano Kennebunkport, Maine liet. gimnazijos metinis leidinys. Mokykla, mokytojai, mokinių gyvenimas ir 1961 metų graduantai pavaizduota nuotraukomis ir trumpais parašais.

Vytautas Mačernis. **Poezija.** Redagavo K. Bradūnas. Iliustravo Paulius Augius. Įvadą parašė Nyka Niliūnas. Išleido "Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti". Dr. A. Šmulkščio lėšomis 1961 m. Didelio formato 238 psl.

Šiuo albuminio pobūdžio leidiniu pastatytas gražus paminklas jaunosios kartos poetui, kuris žuvo šio karo metu, antrą kartą komunistams Lietuvą okupuojant.

Alė Rūta, **Broliai.** Romanas iš ciklo Didžioji meilė. Nidos knygų klubo leidinys Nr. 32. 1961 m. 320 psl. Klubo nariams minkštais viršeliais 1 dol, kietais — $1.50; nenariams — $150 ir $2.

Klubo adresas: Nidos Knygų Klubas, 1-2, Ladbroke Gardens, London, W. 11.

Leonardas Andriekus, **Saulė Kryžiuose.** Poezija. Su dail. T. Valiaus iliustracijomis. Išleido Pranciškonai Brooklyne 1960 m. 206 psl. Kaina $3.

MICHIGAN FARM SŪRIS

Fountain, Michigan

Jūs esate namuose ar kur keliaujate, visuomet reikalaukite **Michigan Farm Sūrio.** Šis sūris jau per ilgus metus gaminamas **Jono ir Angelinos Andriulių** ir jų šeimos, Fountain, Mich.

REIKALAUKITE TIK MICHIGAN FARM SŪRIO

Jeigu abejojate, paprašykite pamėginimui. Jūsų skonis jums pasakys. Mes norime, kad Jūs patys būtumėt sprendėjas. Mes esame labai dėkingi sūrio mėgėjams ir geresnėms krautuvėms, kad Jūs tiek išpopuliarinote **Michigan Farm Sūrį,** kuris paliko visų mėgiamiausias. Mes pasižadame ir toliau jums gaminti tik patį geriausią sūrį.

MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC.

Vieninteliai šio sūrio gamintojai FOUNTAIN, MICH.

Aptarnavimui ir informacijai rytuose prašome kreiptis:

PETER LISAUSKAS
69-15 53rd Avenue, Maspeth, N. Y. — Tel. TW 4-8087

VICTOR ABECŪNAS
351 Park Street, New Britain, Conn. — Tel. BA 3-1342

JONAS JAKUBAUSKAS
634 N. Denison Street, Baltimore, Md. — Tel. Longwood 6-2622

MEČISLOVAS KAVALIAUSKAS
24 Prospect Street, Hyde Park, Mass. — Tel. Hyde Park 3-3975

GEORGE GALŪNAS
1400 Caniff, Detroit, Mich. — Tel. T. O. 8-7062

STANLEY METRICK
1804 W. 47th St., Chicago, Illinois — Tel. Yards 7-8393

JOHN SHURNA
5418 So. Albany, Chicago, Illinois — Tel. Grovehill 6-7783

ALLAN STEWART
4310 No. Broad Street, Philadelphia, Pa. — Tel. Glazstone 5-1310

BRONIUS DŪDA
804 No. Vermont Ave., Los Angeles 26, Calif. — Tel. NOrmandy 1-0292

BEN GRAZULIS
6905 Superior Ave., Cleveland, Ohio — Tel. HE 2-2395

JOHN TENZI
9½ Union Street, Inkerman, Pittston, Pa. — Tel. OL 4-1083

FRANK KUPINSKI
131 Inslee Pl., Elizabeth, New Jersey — Tel. 4-0970

Makes Lithuanian Rye bread also.

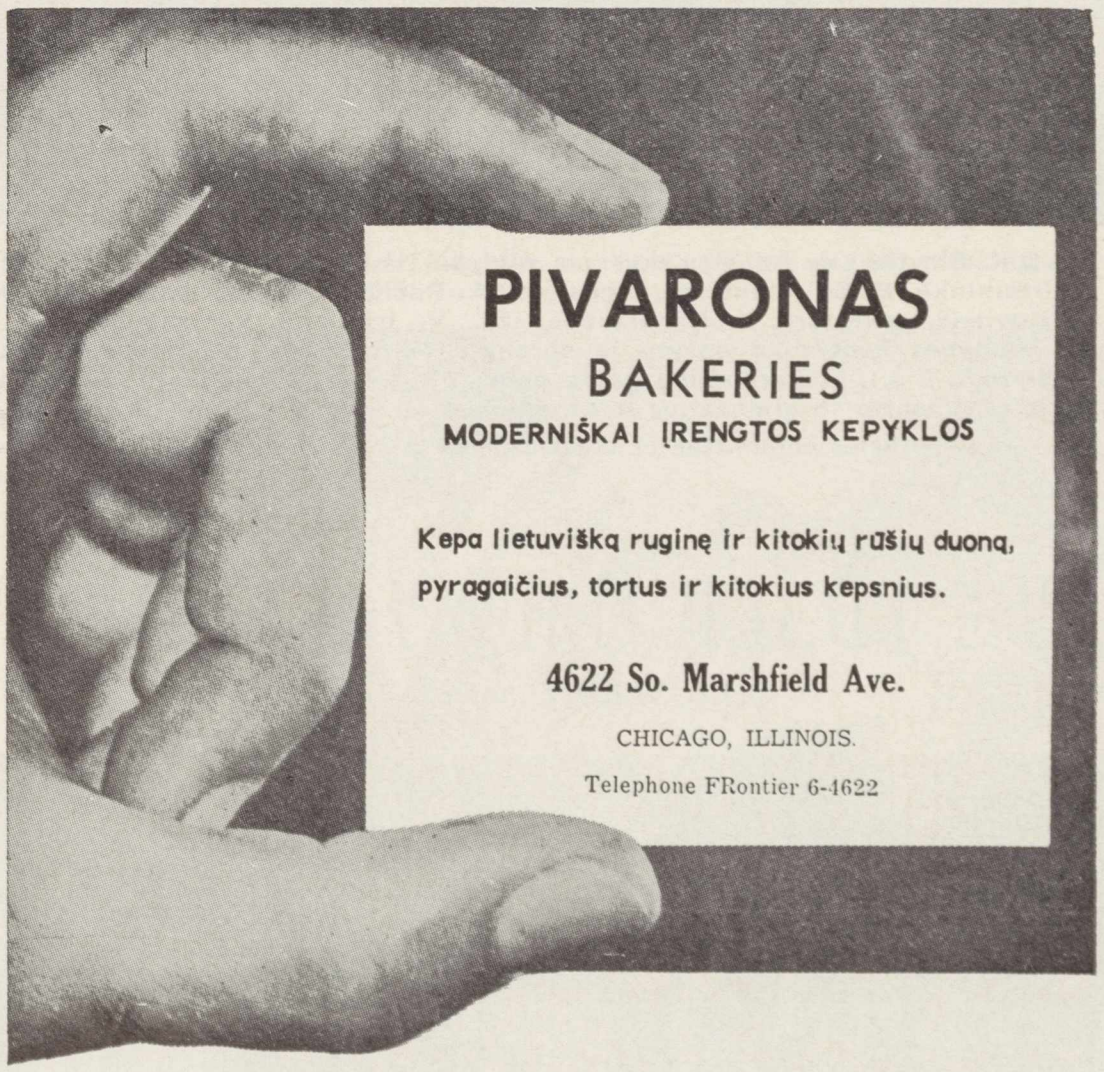

Kun. Audrio Juozo Bačkio primicijų 1961 kovo19 d. dalyviai Liet. šv. Kazimiero kolegijos sodely, Romoje. Pirmoje eilėjesėdi: kun. dr. J. Aviža, kolegijos vicerektorius, Mgr. dr. L. Tulaba, kolegijos rektorius, min.S. Girdvainis, min. S. Lozoraitis, O. Bačkienė. kun. A. J. Bačkis, dr. A. Bačkis, V. Lozoraitienė, R. S. Bačkis, kun. dr. K. Reklaitis, Mrs. E. Maton; II-je eil.: T. Gidžiūnas, P. ir Z. Ivinskiai, J. Gailienė, prof. P. Rabikauskas, Pacevičiūtė, J. Macevičius. kun. dr. V. Balčiūnas, toliau dr. A. Liuima, dr. P. Brazys ir kt.

Kun. A. J. Bačkis, dr. A. Bačkio, Lietuvos Atstovybės Patarėjo Washingtone, sūnus. įšventintas kunigu š. m. kovo 18 Romoje, Laterano bazilikoje.

Liet. žurnalistų Sąjungos Chicagos skyriaus valdyba (iš kairės): J. Vaičiūnas. A. Gintneris, Pr. Šulas, Ed. Šulaitis. Nuotraukoje trūksta V. Zalatoriaus, buvusio kelionėse. Photo Z. Degutis

Committee of the Lith. Journalist Assn., Chicago chapter.

L.D.K. Birutės Los Angeles skyriaus valdyba (iš kairės): V. Andrašiūnienė, pirmininkė, E. Skirmantienė. vicepirm., A. Pažiūrienė, vald. narys, A. Liūdžiuvienė, sekretorė, J. Radvenienė, ižd., V. Irlikienė, korespondentė.

Valdybos nuotrauką daryta jų surengto Pavasario žiedų baliaus metu (birželio 2 d.). Iš parengimų gautą pelną birutietės skiria karių tremtinių Sibire, Vasario 16 gimnazijos ir kt. šalpai.

*Los Angeles committee of the Dutchess Birute women's organization.

Photo L. Kančauskas

Nijolė L. Semėnaitė, baigusi Rosary kolegiją ir gavusi Fulbright stipendiją ekonomikos studijoms gilinti Brazilijoje. Studijavo ekonomiką. ispanų bei portugalų kalbas ir anglų kūrybinio rašymo kursą. Kolegijoje buvo Sigma Delta Pi pirmininkė ir kitų draugijų narė. Reiškėsi ir lietuviškoje veikloje, buvo veikli J. Krikščionių stud. sąjungos narė. Organizavo tautinius šokius. Eagle išspausdino jos novelę angliškai apie liet. tremtinių šeimą J-AV-se.

Jos motina aktyvi visuomenininkė, moterų skyriaus Drauge redaktorė; tėvas — inž. A. Semėnas, Dainos TV savininkas Chicagoje. ...

* N. L. Semėnaitė recently received her B. A. degree from Rosary College and is continuing her studies in Brazil on a Fulbright scholarship.

Indrė Paliokaitė baigė St. Xavier kolegiją ir gavo stipendiją tęsti studijas Detroito universitete.

I. Paliokaitei buvo pasiūlę dar 3 universitetai stipendijas, nuo kurių ji atsisakė. Indrės studijų pagrindas buvo biologija, šalutinis dalykas — vokiečių kalba. kuriai lavintis gavo stipendiją vasarai Portland State kolegjoje.

Buvo garbės sąrašuose, priklausė kelioms .organizacijoms .bei. klubams. Aktingai reiškėsi ateitininkuose, buvo at-kų skyriaus redaktorė Draugo dienrašty; dabar išrinkta Giedros korporacijos pirmininke.

Indrė yra E. Masiliūnaitės ir dr. B. Paliokų duktė.

* Indrė Paliokaitė, recently graduate of St. Xavier's College, will continue her studies in biology at the Detroit University.

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Hamiltono tautinių šokių grupė Gyvataras atšventė savo veiklos dešimtmetį bal. 23 d. Buvo tautinių šokių ir koncertinė programa. kurioje dalyvavo sol. V. Verikaitis, muz. St. Gailevičius ir Toronto vyrų oktetas. Gyvataras susideda iš 3 grupių — suaugusių, moksleivių ir vaikų viso 60 asm. Po koncerto Gyvatarą sveikina kun. dr. J. Tadarauskas. Foto A. Juraitis

*Lithuanian Folk Dance group Gyvataras of Hamilton recently celebrated its 10th anniversary with a concort. Photo A. Juraitis

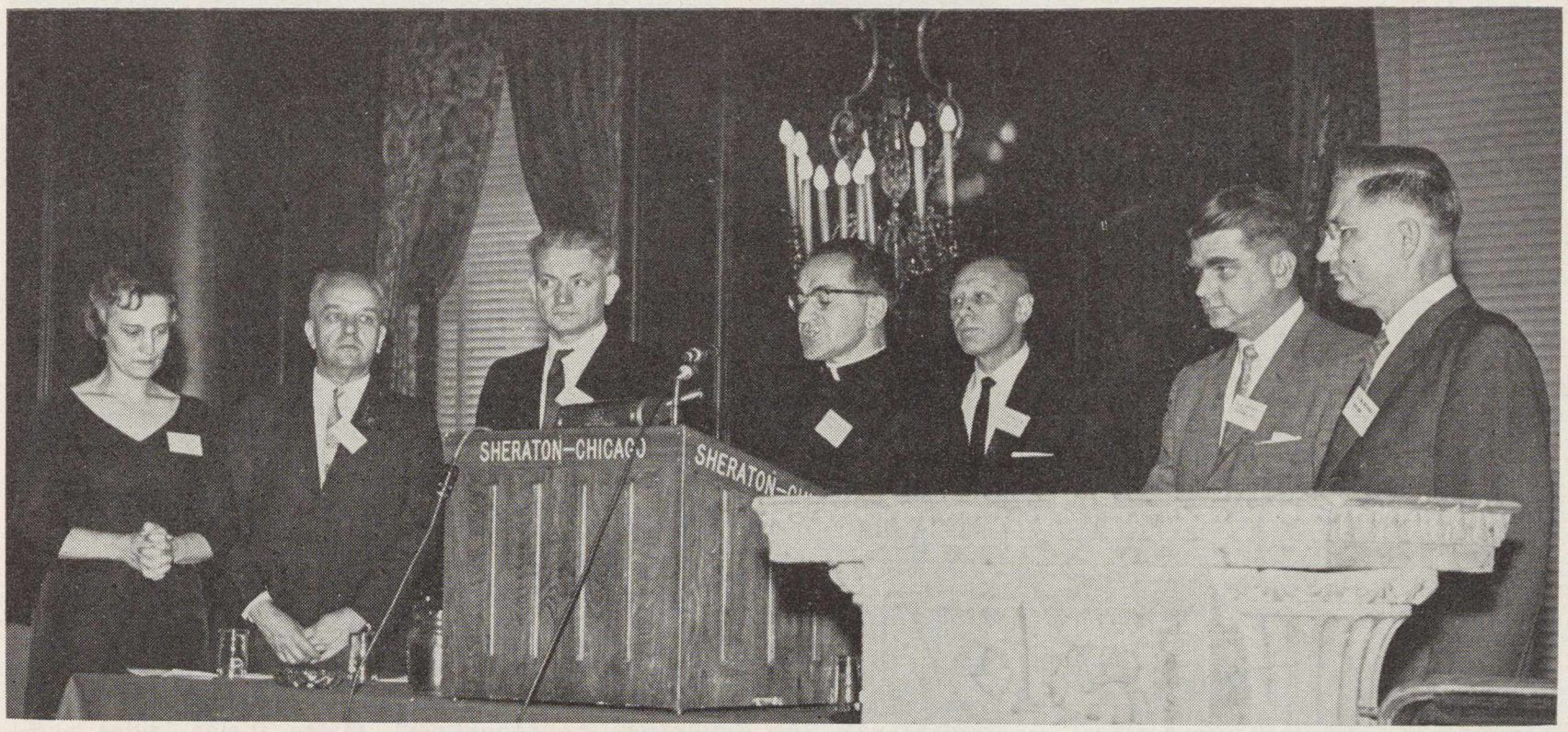

VAIZDAI IŠ LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS suvažiavimo Chicagoje gegužės 27-28 d.

Kairėje: T. J. Vaišnys, SJ. skaito invokaciją. Matyti c. valdybos nariai (iš kairės): Br. Paplėnienė, A. Rudokas. J. Jurkūnas, A. Janukaitis (Chicagos skyriaus pirmininkas), E. Bartkus, T. Blinstrubas.

A scene from the convention of the National Lithuanian Society of America, which was held in Chicago on May 27.

Žemai: Seimo dalyvių ir svečių dalis.

Some members and guests of the convention.

Foto V. Noreika

Pranas Lubinas, garsusis lietuvis krepšininkas, savo namuose Los Angelėse, rodo savo sporto archyvą Algirdui Gustaičiui, kuris kartu su Povilu Jasiukoniu parengė filmą "Lietuva — Europos nugalėtoją".

Teksto autorius A. Gustaitis iš teksto ir 80 nuotraukų sudarė knygą, kurią didelio albumo formato išleido LD leidykla; viršelį piešė dail. A. Varnas.

F. Lubinas, famous Lith. basketball player, and Alg. Gustaitis, who edited the book "Lithuania—Victor of Europe"published by Lithuanian Days.

Clevelande susidarius Liet. Komitetui už Kennedy buvo geras žingsnis atgaivinti kadaise čia veikusį Demokratų klubą. Dabar išrinktas naujas D. klubo komitetas, kuriam vadovauja J. P. Mull-Muliolis. Birželio 3 d. klubas surengė šaunią komiteto pristatymo vakarienę, kurioje dalyvavo daugiau kaip 80 asmenų. Programoje svarstyta du klausimai: bolševikinio šlamsto siuntimas į JAV ir bolševikinio genocido Lietuvoje sukaktis. Priimtos rezoliucijos ir įteiktos atst. Vanik (specialiai atvykęs). kuris įteiks atitinkamoms kongreso komisijoms.

Nuotraukoje dalis Clevelando L. D. klubo komiteto narių ir svečių. Iš kairės: M. Smelstorius. J. Damušis, V. Balas, J. Nasvytis, J. Daugėla, atst. Charles A. Vanik, adv. D. P. Mull-Muliolis, J. T. De-Righter-Diraitis (L. banko direkt.). komiteto pirm. J. P. Mull-Muliolis, dosnus liet. reikalų rėmėjas, Vliko narys A. Kasulaitis, Clevelando L. Demokratinių Grupių ir C. Alto sk. pirm. K. Žiedonis, A. Matulionis, V. Mariūnas, D. Balčiūnas.

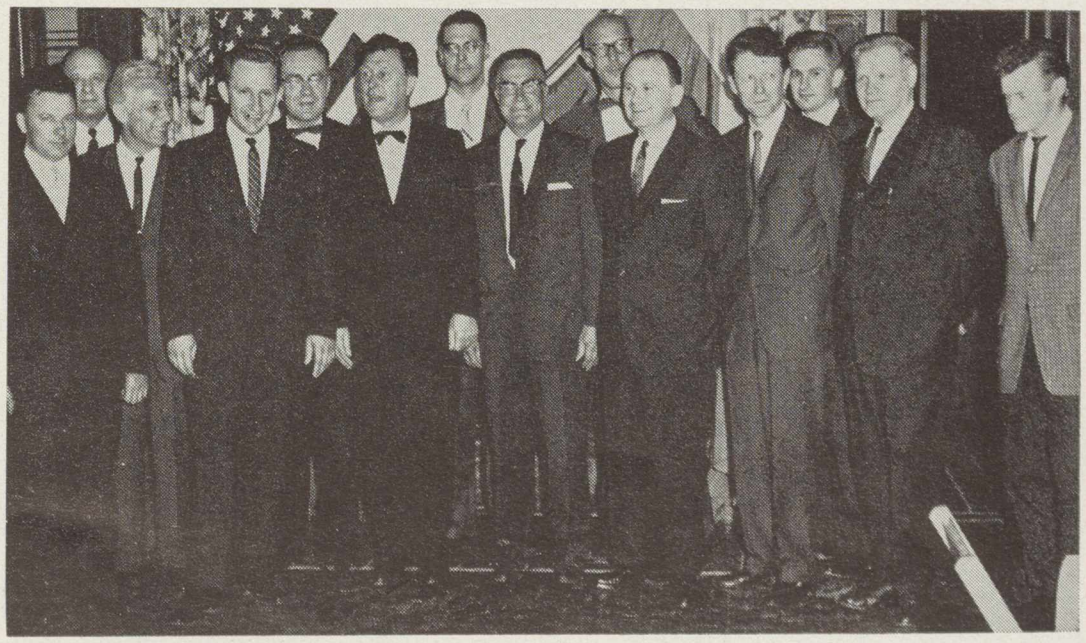

*The Cleveland "Lithuanian for Kennedy Club" has recently been established into Lithuanian Democratic Club, which hed existed previously.

Dalis demokratų klubo vakarienėje dayvavusių ponių su kongreso atstovu Ch. A. Vanik. Iš kairės: Pikturnienė, Augienė, (?), Daugėlienė, Vanik, Balašaitienė, DeRighter, Morkūnienė, Žiedonienė, Pliodzinskienė, Urbaitienė ir Nasvytienė.

* A group of ladies and Rep. Ch. A. Vanik at the dinner meeting of Lithuanian Democratic Club in Cleveland.

ŽMONĖS, DIENOS IR DARBAI

—**Antanas Skirius**, LD žurnalo leidėjas ir Lietuvių Dienų leidyklos savininkas, atostogų išvyksta liepos pradžioje. Pakeliui jis aplankys daugelį žurnalo skaitytojų ir platintojų ir užmegs ryšį su naujais.

—**Bernardas Brazdžionis**, LD redaktorius, atidavęs šį numerį spaudai, išvyksta atostogų. Dalyvaus Chicagoje danų šventėje, aplankys Bostoną, New Yorką ir kt., susitikti ir pasitarti su LD žurnalo redaktoriais, foto bendradarbiais bei kolegomis rašytojas.

Poatostoginis LD nr. išeis rugsėjo pirmą dieną; jam medžiagą prašome siųsti iki rugp. 5 dienos.

—Redakcijoje ir leidykloje lankėsi **dr. Marija Gimbutienė**, iš Bostono vykdama į Stanfordą, kur ji gavo stipendiją dirbti mokslinį darbą "Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences".

—LD leidykloje lankėsi **Jokubas Stukas**, dalyvavęs šv. Kazimiero parap. rengiamoje Lietuvių Dienoje ir pasakojęs įspūdžių bei rodęs paveikslų iš okupuotos Lietuvos. Žurnalui paremti paliko dešimkę.

—Mūsų leidykloje galima gauti **J. Stuko** išleistų plokštelių "Lietuvos liaudies dainos", įdainuotos pavergtoje Lietuvoje; komplektas — dvi ilgo grojimo plokštelės $8.

—LD leidykloje lankėsi **Kazys Varanius** iš Long Beach kartu su **Pranu Smaidriu** iš Chicagos, kuris dirba U. S. Air Force kaip meteorologas ir ką tik su visa šeima atvyko iš Japonijos. Svečiai įsigijo Lietuvos žemėlapį ir kt. leidinių.

—**Kun. L. Musteikis** yra mūsų foto bendradarbis Omahoje. Praėjusiam numeryje jo pavardė po nuotrauka praleista dėl korektūros kaltės. Sekančiam numeriui jis vėl yra atsiuntęs medžiagos iš Omahos liet. kolonijos gyvenimo.

—**Janina Pakštienė** iš Floridos atsiuntė puikių nuotraukų iš ten vykusio tarptautinio moterų kongreso, kuriame dalyvavo L. Bieliukienė iš New Yorko. Numeris jau buvo parengtas spaudai, ir mes nebegalėme medžiaga pasinaudoti.

—**B. Budriūnas**, Los Angeles, po puikaus koncerto, kuriame šv. Kazimiero par. choras Lietuvių Dienoje atliko visą dainų šventės repertuarą, tuojau išvyko į Chicagą, Clevelandą ir kitur, kur susipažins su chorais, dalyvaujančais dainų šventėje ir parepetuos dainas, kurias jis šventėje diriguos.

—**Kun. N. Pakalnis** iš Brooklyno sumokėjo prenumeratą už šiuos metus ir dar už dvejus į priekį.

—**W. Covel** iš Arlington, Va. ir **A. Biškys** iš Pemberton, Australijoj, mokėdami prenumeratas už šiuos metus, kartu sumokėjo ir už ateinančius 1962.

—Pasaulio Liet. Kat. Moterų sąga parėmė mūsų žurnalą dešimke.

—LD leidykla išleido jaunimui labai įdomią knygą apie Lietuvos pergales senovėje ir naujais laikais — **A. Gustaičio** parengtą, gausiai iliustruotą "Lietuva — Europos nugalėtoja".

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS

4415 Santa Monica Boulevard,
Los Angeles 29, California

Namuose yra: salė susirinkimams, minėjimams, mažesniems parengimams; svetainė (su virtuve) posėdžiams ir mažesniems susirinkimams; 3 butai (visi išnuomoti); atskiri kambariai — valdybų posėdžiams ir skautų buklai.

Užsakyti pas reikalų vedėją J. Andrių: NO 4-2910 (darbo metu) ir NO 2-1728 vakarais.

LIETUVIŲ DIENŲ ŽURNALO PIKNIKAS

šiais metais rugsėjo 24.

žinomame Arroyo Seco parke, Los Angeles, Calif.

Visi LD žurnalo skaitytojai ir bičiuliai, gyvenantieji Los Angelėse ir jo apylinkėse, kviečiami dalyvauti.

Skaitytojai, įsigykite LD laimėjimų knygeles ir platinkite kitiems — tuo labai paremsite žurnalo leidimą. Laimėjimų traukimai įvyks pikniko metu.

Toli nuo namų kaip namie

BARBARA MOTEL

T.V. - Radio - Air Conditioned - Kitchenettes

Al ir Janina Rimavičius

Phone ALpine 4-3895

2148 Westward Blvd.
on Route 80
PHOENIX, Arizona

*

SAVI PAS SAVUS!

— Jei galvojate pirkti ar keisti **Chevrolet** automobilį, jums reikalingas geras patarimas, sąžiningas patarnavimas, teisingos, ne išpūstos kainos, o svarbiausia — gera mašina.

Tuo atveju kreipkitės į mane. Aš jums geriausiai patarsiu ir parodysiu naujus ar vartotus **Chevrolet** automobilius — limuzinus ar sunkvežimius, lengvąsias mašinas, corvettes ar corvairs, — kiekvienam reikalui ir kiekvieno skoniui.

Darykite biznį su savo tautiečiu, kuriuo jūs galite pasitikėti, pasitarti ir lietuviškai pasikalbėti apie reikalą.

Esu atvykęs nuolatiniam apsigyvenimui iš Benld, Ill., ir labai džiaugiuoos kiekviena proga galėdamas susitikti ir patarnauti savo tautiečiams.

Su pagarba
Adolphus Beluinas,
KENDALL CHEVROLET CO.,
315 North Pacific Coast Hwy,
Redondo Beach, Calif.
Telefonas: FR 2-8422

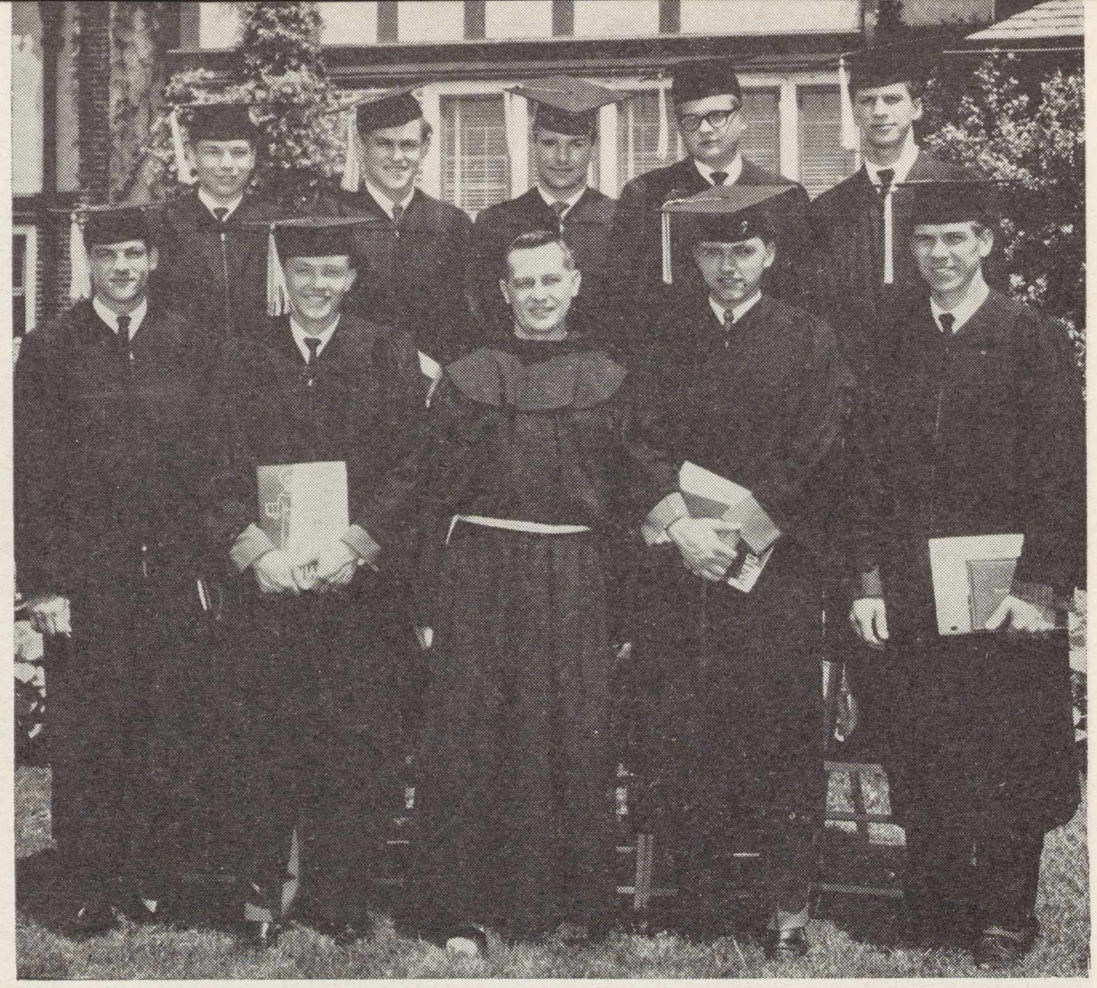

Pranciškonų liet. gimnazijos Kennebunkport. Maine II-sios laidos abiturientai: I eil. (iš kairės): J. Ewaltas, M. Prišmantas, T. G. Baltrušaitis, mokytojas, G. Margaitis, A. Stašaitis; II-je eil.: A. Bilitavičius, E. Grebliūnas, G.Mitkus. K. Čibas ir J. Lukoševičius. Trys — Prišmantas, Mitkus ir Čbas — yra iš Los Angeles, Calif. Gimnazija priima naujus mokinius. Rašyti: Rev. Father Superior, St. Anthony's High School, Kennebunkport, Maine.

*** Second graduating class of the Lithuanian Boys' High School at Kennebunkport, Maine.**

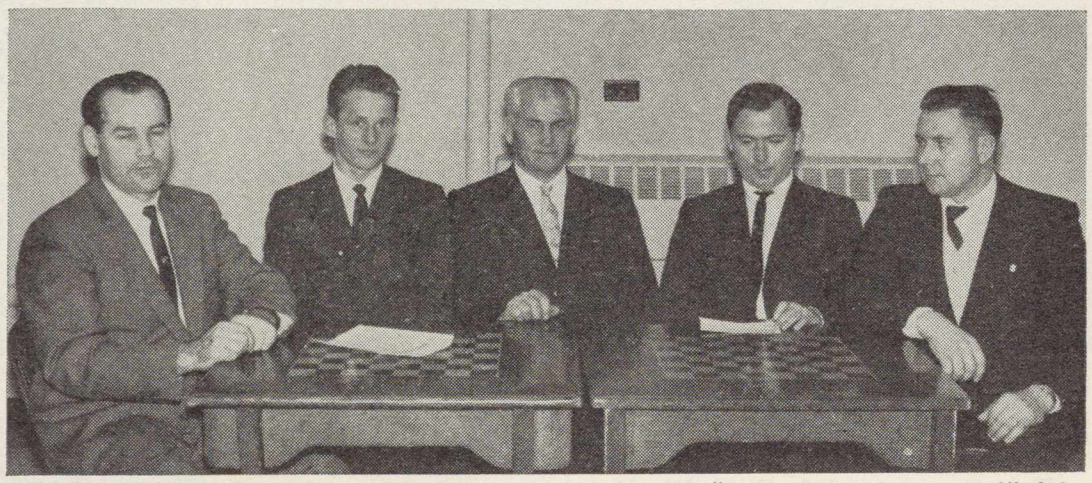

Chicagos Liet. Sporto klubo Neries valdyba: Z. Žiupsnys, Rimas Vaičaitis, A. Maskoliūnas, E. Šulaitis, Z. Degutis. Foto P. Petrutis

R. Vaičaitis, pernai vasarą atvykęs iš okup. Lietuvos. įsijungė į aktyviųjų sportininkų eles ir ypač pasižymėjo ėjimo varžybose, amerikiečių lengvosios atletikos rungtynėse laimėdamas pirmąsias vietas. Rimas rimtai šioje šakoje dirba ir pasiekia naujų laimėjimų. Gali būti, kad apie šį jaunuolį teks ir plačiau parašyti.

*** Committee for the Lithuanian Athletic Club Neris in Chicago.**

Omahos Maironio būrelio moksleivių ateitininkų iškilmės įžodžio davimo proga. Įžodį davė (iš kairės): Alg. Mykolaitis, Alg. Pocevičius, Vyt. Preikšaitis. Lilė Kvedaraitė, Zita Vingelytė, Virgilija Mockutė, Dalia Katiliūtė, O. Damaitė, Alma Burzdžiūtė. Dešinėje matyti šv. Antano par. kleb. kun. P. Žarkauskas ir at-kų sendraugių pirm. J. Damijonaitis. Foto K. L. M.

*** New members of the Lithuanian Catholic youth organization Ateitis in Omaha, Nebr., during initiation ceremonies. Photo K. L. Musteikis**

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
JUNE / BIRŽELIS 1961

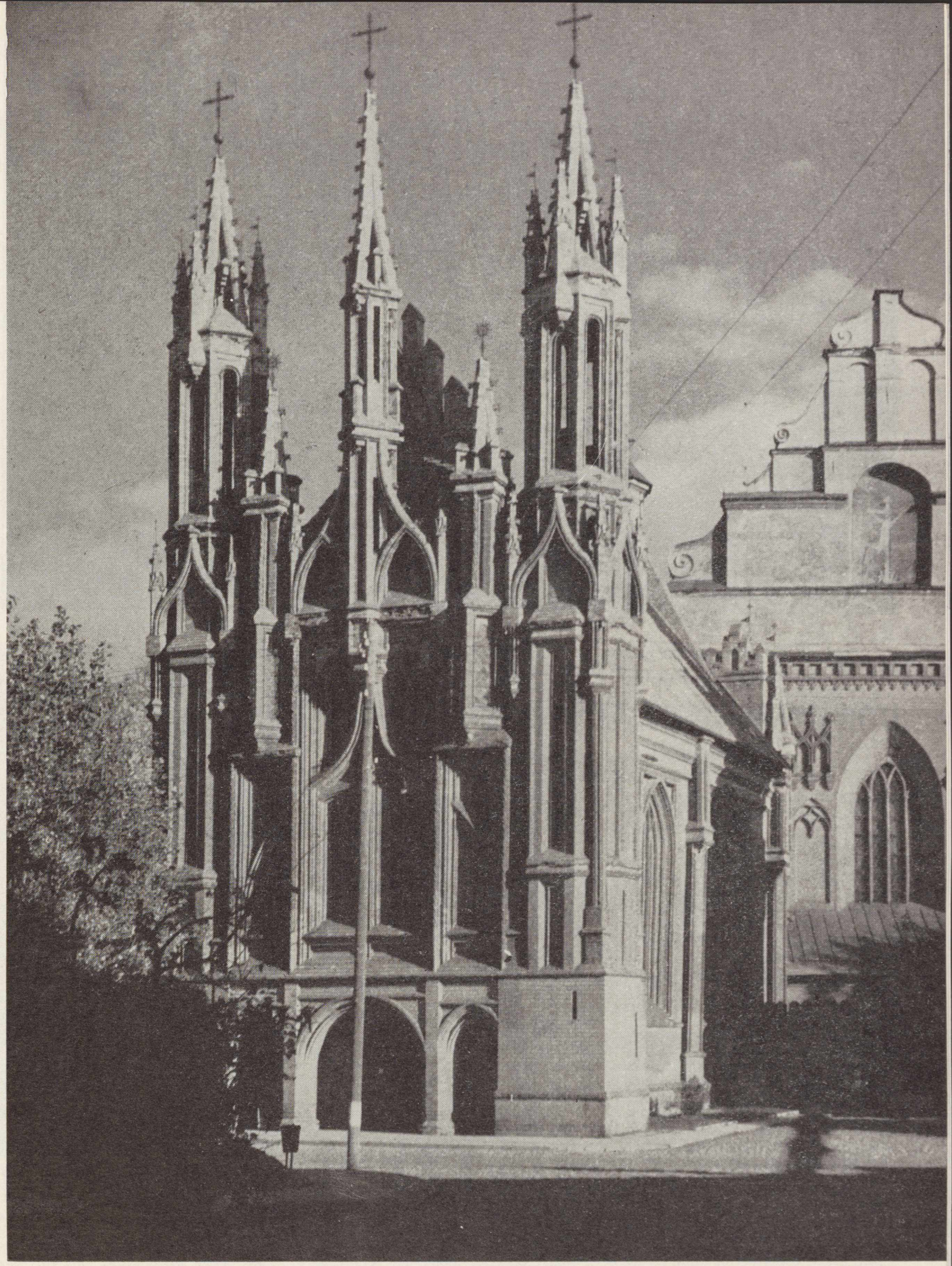

St. Ann's church in Vilnius, Lithuania, architectural masterpiece.

* Šv. Onos bažnyčia Vilniuje, architektūros šedevras, kurį pamatęs Napoleonas pasakė, kad jis ją norėtų ant rankų nusinešti į Paryžių.

Who Will Purchase the Freedom?

It is said that in Hitler's times Eichmann offered one Jew for one tractor. Castro, on the other hand, offers more than two prisoners for one tractor.

The Cuban dictator's proposal has gotten much publicity in North America and brought great concern for the safety of the incarcerated Cubans.

A special committee has been formed in the U. S. to free the Cubans, with such big names as Eleanor Roosevelt, Dr. Milton S. Eisenhower and Walter Reuther. It is calculated that the tractors will cost $17 million.

Can it be done? Yes. America can collet a sum over and above the estimated millions. Of this we can be happy and proud. John Barber of Beverly Hills, Calif. has pledged $25,000, Cardinal Spellman $5,000, students in Worcester, Mass. $7,500. etc.

But who will purchase the freedom of all Cuba and the Cuban people? Who is to say how many tractors would be needed to procure the freedom of Hungary, the Baltic States and the rest of the world which is either in Communist hands or being threatened by Communists? (Dr. V. R.)

The general revolt throughout the country began on June 23, 1941. It is estimated that 90,000 freedom fighters took part in the insurrection. When the invading Reich armies reached Kaunas, Vilnius and other cities, they already were in the hands of the military units of the Lithuanians.

This political and moral victory was gained at the cost of 12,000 Lithuanian casualties: 5,000 killed and 7,000 wounded.

- - -

In the photo: mass funeral of Lithuanians who died in battles against the bolsheviks.

*1941 metų sukilime vejant bolševikus iš Lietuvos organizuotai dalyvavo iki 90.000. Kovose žuvo apie 5.000, buvo sužeista apie 7,000. Čia matome sukilėlių laidotuves Kaune Vytauto prospekto kapuose. Laikraštyje "Į Laisvę" atspaustas kritusiems skirtas Bern. Brazdžionio eilėraštis.

LITHUANIAN SCHOOL UNDER SOVIET COMSORGS

Recollections of a teacher

I was a teacher of French in a high shool at Joniškis, North Lithuania, when in the middle of June, 1940, the Soviets occuped my country and the other Baltic States. The end of the school year was at hand. Two and a half months would elapse before it was time to go back to school again. I and my fellow teachers left on vacation, wondering what the Soviets would do to the Lithuanian schools. It wasn't until summer's end when the fall semester began, that this point was made clear.

First of all, the Lithuanian government was replaced by a Communist government and the Ministry of Education became the Commissariat of Education. Next. all the private schools were nationalized. The heads of private, as well as state schools, were relieved of their positions; their places were taken by Communists or Communist sympatizers, even though the bulk of them were not properly accredited teachers. In the private schools the nuns and prists were replaced by lay teachers. Similarly, all the chaplains, i. e. instructors in religion were removed from all the schools (Lithuania was a Catholic country, and all schools gave religious instructions). However, few lay teachers were laid off, for there were none to take their places. Lithuania had only a handful of Communists, and the Soviets lacked Communist-minded personnel. The high school curricula was altered to exclude the teaching of Latin, Religion, Civics, French, and other subjects; they were replaced by Communist Party History, the Soviet Constitution, and the Russian Language.

Each teacher was informed by circular letter to teach his subjects in the Communist spirit. As French had been deleted from the agenda, I was assigned to teach geography. In explaining Soviet geography to my students, I was compelled to stress that the most beautiful things in nature were in the Soviet Union, that the greatest number of canals had been excavated by the Soviets, that the greatest acreage of forests had been planted by the Soviets, that the greatest number of fish in the lakes had been stocked by them, that the greatest scientists were in the Soviet Union that the finestquality products were manufactured solely by the Soviets, etc, etc.

Of course. this was a lie, but neither I nor my colleagues were allowed to state that since we were under constant surveilance by so-called comsorg, i. e. an Organizer of the Communist Youth, an agent of the Commissariat of Education. This Organizer was for the most part uneducated but a fanatic Communist. He visited the class-rooms and reported deviations from the Communist Party line to the local Communist cell, which was established in every town throughout Lithuania after the Coming of the Soviets. Deviationists were called on the carpet and required to explain their non-conformism. They were then given strict warning against further "indiscretions".

It was not long before I learned about certain teachers who had "sinned" in their schools against the order and were arrested and put in jails. This made me and my fellow teachers more cautious.

The Organizer of Communist Youth would select a young Communist in a given school, who represent the student body at teacher's meetings. Together with the principal, he had a determining vote in all things considered at such meetings. Teachers had to be wary of such student representative. The Organizer was present at meetings as well, and he and the representative could denounce any teacher to the local cell. In such cases the denounced teacher was dropped, or held in jail without trial.

Such organizers and representatives were assigned to supervise the teachers and their attitude in all high schools of Lithuania. The normal duties of teachers were made unbearable under such dreadful supervision.

Teachers were conscripted for other than academic duties, too. There were ogligatory weekly indoctrination lectures given by Moscow lecturers in the Russian language. Teachers were forced to become preachers of Communism and to lecture on the Russian constitution at public assemblies, arranged by the local communist cell in the town or in the nearby villages. They were also required to help in the fields at harvest time.

In Democratic Lithuania every classroom had its special teacher who would give each week educational lectures to his students. These lectures dealt with standards of social behaviour. Under the Communist regime this teacher was ordered to accentuate Communist training, i. e. to indoctrinate his students. He also had to supervise the editing and publication of a monthly class bulletin relating school activities in the Communist spirit. Earlier, when Lithuania had

Lithuanian guerillas, who expelled the bolsheviks from Kaunas, built a bonfire .of .communist .remains: flags, banners. portraits of their leaders, etc.

*Partizanai, išviję bolševikus iš Kauno. Vytauto prospekte degina laužą, sukrautą iš komunistinių liekanų — vėliavų, plakatų, vadų portretų ir kt.

been free, every classroom had a crucifix on the front wall. Now the crucifix was gone and in its place was a large portrait of Stalin. Also, every classroom had its so-called "red corner" in which stood the Soviet flag, a large red star, and pictures of Soviet "heroes": Molotov, Lenin, Voroshilov, and others. It was something of an altar which the Communist youth regarded with respect and which all the other students regarded with mockery and contempt. Of course, today the portrait of Stalin has been replaced by that of Khrushchev and other who are present-day Communist heroes.

The library of my high school and those of the other schools throughout Lithuania were "clensed" of bourgeois books, including all books on religion, philosophy and other single works, even those of Dostojevsky.

Academic standards fell in Lithuania. Formerly there had been a total of twelve preparatory years before entrance into the university. The Communist cut this to ten years. A lot of time was wasted in empty Communist indoctrination, yet only a few students joined the Communist Youth. Despite the frantic efforts of the organizer, they were strong in their resistence to indoctrination.

Teachers found it very trying to work in such an atmosphere, yet they bore the Communist burden as best they could although with a great hate.

At the end of the school year, in mid-June, 1941. the Soviet Secret Police began their mass arrests of teachers, intelectuals, students and business men throughout Lithuania. -These people had been de nounced by local Communist cells. Arrests usually took place at night. It wasn't long before many of my colleagues were arrested, among them, from Joniškis high school, Mr. A. Kuzavinis with all his family, Mrs. Rožanskienė with her family, and many other teachers from the elementary school in town.

At that time final examinations were being held in my Joniškis high school. On day, as examinations were in progress, two armed Russians forced their way into my classroom, arrested one of the girl students and led her away. Next day from my own school the following students were arrested before my very eyes: Miss Bišmanaitė, the sisters Svegšdaitė, Mr. Leonavičius and few others whose names I can't recall. The students were seized for political reasons and for class reasons, since some of them came from well-to-do families. The arrested were taken to the railway station and loaded into cattle cars heavily guarded by Russian soldiers.

We remaining teachers hastened to settle our school affairs and quit the town for provinces and forests. We had seen the handwriting on the wall. Several days later the arrested were deported to Siberia. Nearly 40,000 people were seized and deported from Lithuania. Many died on the way from suffocation in cattle cars, others met their end in Siberian concentration camps. Those who survived still labor in the wilds of Siberia twenty years later.

These deportations occured on the eve of the German invasion. The jails at the time were loaded with political prisoners. The war prevented the Russians from deporting them to Siberia. In the mass retreat following. the Russians shot the prisoners on the spot. Many students were included in this number. One of the more bestial of these executions happened in the town of Telšiai where the victims were first tortured and dismembered, their genitals bayonetted, their tongues cut out.

With the German occupation, the remaining teachers withdrew from their hiding places and returned to their homes. However, three years later, in the summer of 1944, the Russians reinvaded Lithuania and later started to annihilate my people by genocide.

Not wanting to see a second Russian occupation and not wanting to risk Siberian deportation or to suffer death on the spot, I fled to Germany, then came to the United States.

The very same catastrophes happened to the inhabitants of Latvia and Estonia. I feel fortunate today in living in free America, but at the same time I feel a great sorrow for my persecuted coutrymen behind the Iron Curtain.

I have no doubt, whatever, that if the Soviets were to occupy this coutry (God save us from this!..), the very same conditions would be imposed upon the schools of the U.S.A.

J. Tn.

BOOKS & PERIODICALS

Poems by Lithuanian "Pasternaks" Published in New York

Lithuanian prisoners in Siberia and non-comformist writers in Lithuania itself are authors of poems in an anthology published in New York. The anthology is entitled "Ruda ir Rauda" (Ore and Lament). The poems have penetrated the Iron Curtain through various channels. To protect the authors from the regime's wrath, the poems are published anonymously.

The unusual anthology is divided into three chapters, according to the main themes: (1) Siberian labor camps, (2) Post-World War II armed resistence in Lithuania, (3) The Khrushchev era.

"These are typical creations of our age," the preface to the anthology states, "closely related to those inscribed on the prison walls of all dictatorships, crawled on the boards of the barracks of Auschwitz or Maidanek. scratched on the planks of cattle cars carrying deportees."

Some poems are a further expression of profound religious feeling among Lithuanian Roman Catholic, in the Siberian labor camps or in the Soviet-occupied homeland. They reflected the same qualities of hope and faith which were found in the book of prayers "Mary, Save Us," written by two Lithuanian girls in a Siberian labor camp, and translated since into English, German and Spanish.

The publishers of the anthology a Lithuanian group in New York, hope to publish such writing on a continuous basis. They hope to obtain from behind the Iron Curtain novels, plays. or memoirs, written by Lithuanians who are gagged by a more stringent censorship than even the writers are in Russia proper.

TO A COMMUNIST POET

WHO DESCRIBED NAZI CONCENTRATION CAMP

Poet, your words ring true,
In them the nightmare lives anew:

In Auschwitz men are fed into the flame
And Maidanek is hell's own name.

But have you told us everything
Of your own people's suffering?

Have you explored the darkness
Of NKVD torture chambers — named the martyrs?

And you, whose feet felt blood on cobblestones,
At night are you deaf to the ghosty moans

Of corpses mangled and into the marshes hurled?
Blood-drenched, a legend crawls about the world

Of Karaganda and men buried with their foar,
Of wails of women under tanks in far Kengyr.

The sunlight fills my dreams no more.
A martyr's ghost knocks now, knocks at my door,

Nightlong I hear his whisper without end,
I hear his voice with dreadful horrors blend.

And look! Again death's column wanders through the bare
Desert. I walk with them, shots echo in dry air,

Poles, Lithuanians, Latvians, all
Into one row of graves — now brothers — fall.

Poet, this truth you do not understand:
The nightmare still continues in your land.

Under the gray mine-shafts of Dzezgazgan
Your brothers' graves go on and on and on.

From an anthology of Lithuanian poems from behind the Iron Curtain — ORE AND LAMENT (Ruda ir rauda). The anonymous author is a labor camp inmate in Siberia.

A MOURNFUL ANNIVERSARY

The middle of June of 1941 has left a very sad recollections for the Lithuanians who will commemorate the events not by beating drums and dancing, but grievingly, with an ache in our hearts. That is, an anniversary which will never suppress the pain for Lithuanians.

I have in mind not only the mass deportations, but also the inhuman massacres. In Rainiai, Pravieniškės, Panevėžys, Rokiškis, Zarasai, Laukeliškiai and so on. These are places where the red oppressor killed hundreds of innocent Lithuanians: men, women. students, doctors, prisets and even pregnant mothers. Their bodies violated and drowned in blood were left to sorn And those who escaped death were dragged from their homes at night, clubbed with rifles, kicked, brutally packed in trucks and filthy railroad cars. It was sight too dreadful for our imagination: babies screamed, children cried while being draged away from their parents, the sick and aged moaned. and the pregnant women wailed.

They suffered in spirit being torn away from their loved ones, hunger because of lack of food, thirst without water, they died without air, suffocated in iron raiways cars, while crying for help. But all in wain, because in place of comfort they received a blow or a bullet.

Arrest, jail and even the sufferings of those who were shot cannot be compared to the torture of deportation. Those innocently shot suffered a short while. But those exiled into bitter cold of Siberia and there placed behind barbed wire, became slaves until death and suffered starvation, cold, and fear until their last heartbeat.

Deportation is one of the means of the communist fight against possible adversaries. The final goal of deportation is the destruction of people and families, who seem to be untrustworthy to the communist regime and possibly may become enemies.

The decree for deportations was signed by Stalin several months before Lithuania's occupation in 1939 on October 10th, and it was called "SSSR NKVD comand No. 001223 to liquidate the antisoviets in Lithuania, Latvia and Estonia."

Could there possibly have been sometimes or somewhere greater cynicism and hypocricy than that of the Kremlin leaders?

Povilas Dirkis

ACEN Chairman V. Sidzikauskas (standing); seated from l. to r.: Rep. Walter; Attorney gen. Kennedy, Rep. Allen.

● Representative Francis E. Walter was visited by ACEN's General Committee on April 13 at the House Office Building in Washington. He was presented with a scroll commending his fight against communism and his efforts in behalf of its victims by sponsoring all immigration, displaced persons and refugee legislation since World War II.

The presentation ceremony was attended, among others, by the Attorney General of the United States, Hon. Robert F. Kennedy; among the exiled European leaders who honored Mr. Walter. was **Vaclovas Sidzikauskas,** chairman of ACEN (The Assembly of Captive European Nations).

The Junior Knights of Lithuania of the New York-New Jeresy District held their 3rd convention at St. Michael's parish hall on Sunday, April 30. 1961. Councils of Philadelphia, Newark, Elizabeth, Bayonne, and delegates of the newly forming councils of Kearny, and Maspeth participated.

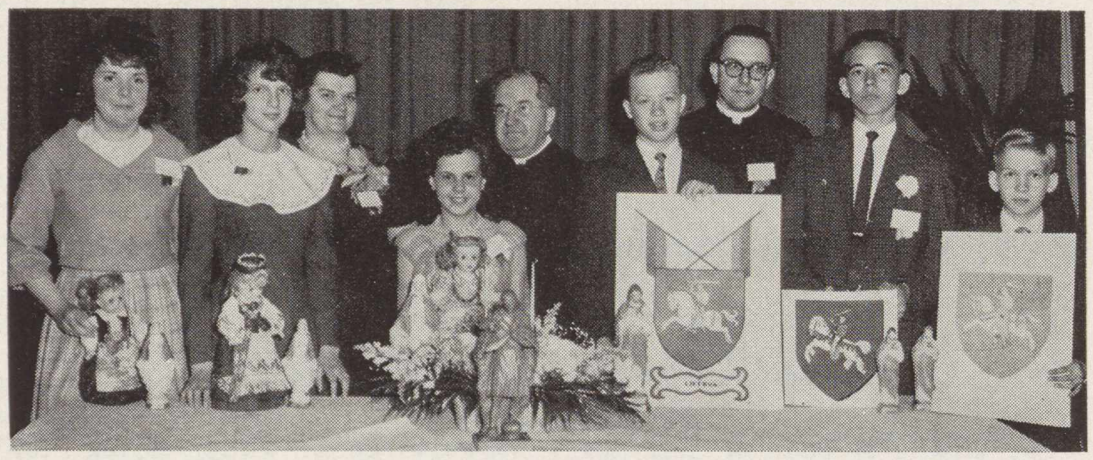

Rev. Dr. John A. Starkus pastor in the Bayonne Council extended words of welcome. An address on Lithuanian Affairs was given by Miss Helen Shields of Philadelphia who is the National Vice-President of the Senior of K. of L. Movies and musical program were given, including awards. Contest winners of the 3rd Junior Knights of Lithuania N.Y.—N.J. District Convention. Front raw left to right: J. Markowski of Bayonne, A. Jarmus of Elizibeth, B. Czekay of Elizabeth with their Lithuanian costumed dolls and awarded statues. V. Balnys of Philadelphia, J. Maculaitis of Bayonne and Nerijus Jarmus of Elizabeth with their drawings of the VYTIS and their awarded statues. Back row: Miss Helen Shields, the National Vice-President of the Senior K. of L.. Rev. Dr. J. A. Starkus, pastor of St. Michael's church and Rev. P. Žemeikis, assistant of St. Michael's church.

1. Jakob Pontusson de la Gardie (1583-1652), the Swedish Army leader who was fighting in Livonia against Russia and Lithuania-Poland. '— švedų kariuomenės vadas J. Pontusson de la Gardie dėl Livonijos karia-vęs su Rusija ir Lietuva-Lenkija.
2. The famous monastery of Jasna Gora at Częstochowa, Poland. In 1655 the Swedes stormed the monastery for 38 days. Some intruding soldiers cut the face of the miraculous Black Madonna with their sabres. — Gar-susis Jasna Goros vienuolynas Čenstakavoje, Lenkijoje. 1655 m. švedai šį vienuolyną šturmavo 38 dienas. švedų kareiviai, įsibrovę į vidų. kardais sukapojo stebuklingąjį Dievo Motinos paveikslą.
3. The Monastery and Castle at Oliva, near Danzig, Prussia. In 1660 the peace treaty was signed here between Sweden and Lithuania-Poland. — Olivos pilis ir vienuolynas netoli Dancigo, Prūsijoje, kur 1660 m. su švedais pasirašyta taikos sutartis.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

ANTANAS BERNOTAS, Waterbury, Conn.

Part XXXVIII

The truce. made with the Swedes in Stumdorf, was to be end in 1661. Meanwhile a new ruled assumed the throne of Sweden — King Charles X Gustav. The young king, longing for wealth and honor, encouraged by some Polish exiles, broke the truce and renewed the war against Poland and Lithuania.

In the summer of 1655, when the Russian troops were occupying a half of Lithuania and taking her capital Vilnius, also continuing the march into Poland, the Swedes renewed operations against Poland and Lithuania. Two Swedish armies occupied Prussia and swiftly moved forward into Poland. The third army. under General Magnus de la Gardie, from Livonia, marched into Lithuania.

The Swedish move against Poland was very successfull. On July 25th they overpowered the Polish army at Uiste and moved ahead, occupying a bigger part of the country. The other part has been already taken by the Russians and Cossacks. The Polish King John Casimir fled to Silesia, Austria.

There was nobody who could defend Lithuania. Hetman Jonušas Radvila, who retreated to Kėdainiai with the rest of his army, offered an alliance to Sweden and asked for help in the fight against Russia. General Gardie agreed with this offer and in 1655 in Kėdainiai an alliance was signed between Lithuania and Sweden. The act has been signed by Hetman Radvila, a representative of Archbishop of Vilnius. the Bishop Parčiauskas of žemaičiai, Hetman Gansiauskas and over 1000 of the Lithuanian nobles.

According to this act, the union between Lithuania and Poland was annulled, and the king of Poland disallowed. In contrast, a union was made with Sweden. The Swedish King Charles X Gustav was proclaimed the Grand Duke of Lithuania and the Swedes promised to give help to retake lands occupied by the Russians.

But the Swedish King Gustav did not pay much attention to this treaty, and his soldiers in Lithuania were acting like enemies. The population was taxed with high contributions, robbed and errorized. The appeals to Hetman Radvila did not help much. An uprising started against the Sweden and Hetman Radvila. Hetman Radvila with some of his troops fled to Tikocin, Poland. where he died during the end of 1656.

But the luck for the Sweden was over now in Poland also: the population revolted against them and started a widespread partisan-war. The Swedes were driven out of Lithuania and Poland. In 1660 at Oliva, near Danzig, after death of King Charles X Gustav, a treaty of "eternal peace" was signed between Sweden and Lithuania-Poland.

So ended war, which lasted between Sweden and Lithuania-Poland for 60 years. The Swedes completely withdraw from both countries, and returned to Lithuania-Poland the Latvian province of Letgale, but kept occupied the rest of Latvia and Estonia. The Polish King John Casimir renounced his rights to the Swedish throne.

(To be continued)

RAIMONDAS A. BRIČKUS (with Photo Editor B. Weisshuhn of Linz)

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● The Boston University News Bureau published an article about **Raymond A. Bričkus,** staff photo grapher at the Boston University. It describes Bričkus' life from time he left occupied Lithuania with his father until the completion of his Army service. He was cited by the commending general of his unit for exeptional service. Upon his return, Bričkus enrolled at Boston University's College of Industrial Technology and will receive his undergraduate degree in June, 1962. Bričkus' most important goal is to bring his mother (who lives now in Lithuania) to this country.

● **Soloist Stasys Liepas** last May has appeared in two concerts for the American public, in Boston and Belmont, Mass. On May 6th the appeared as soloist in Jordan Hall during the presentation of Schubert's Mass, where a 200 member Independent Schools choir, string orchestra and several soloists participated. On May 16th, in Belmont's Townhall, he performed base solo in the presentation of A. Dvorzhak's Stabat Mater during the Second Annual Spring Music and Art Festival. Both these concerts under musical direction by John Bavicchi, were warmly received.

● An exhibition of **Dr. P. Reklaitis'** collection of old maps of Lithuania was held at the Youth Center in Chicago. It was called "Lithuania in the Graphic Arts of Old Europe, 15-18th Centuries". 54 different maps and sketches were collected from European museums, all published in Latin. There is a full description of Lithuania's lands. Several maps of Vilnius, Lithuania's capital, roads, lakes. But most interesting is the fact that the work was done by well known artists.

Dr. P. Reklaitis is young Lithuanian art historian, resident of W. Germany. Recently he visited his parents in USA.

● **Dr. Edv. Varnauskas,** specialist in lung and heart diseases, is a resident at Sahlgrenska Hospital in Sweden and also professor at the local university. He is the head of his department, with several physicians from foreign countries working under him. After one of his medical publications was released he received a grant to study lung physiology under Prof. Riley at John Hopkins University in Baltimore. He was invited to do medical research at the Goteborg University. New methods for treating lung and heart diseases were found.

Dr. Varnauskas was born in in 1924 in Kupiškis, Lithuania, lived in Kaunas, where he began his medical studies. In Sweden he at one time served as chairman of the Lithuanian Community. His parents reside in Los Angeles, where he visited them and his brother last year on his way to the International Conference of Cardeologists in Mexico City.

● **Soloist Zuzana Griškaitė** gave a concert at Boston College on April 23. Her repertoire included several Lithuanian songs to which she gave accompaniment on the Lithuanian national instrument "kanklės". Boston College is a Jesuit school and in recent years Miss Griškaitė has had several opportunities to perform for the faculty and students.

● **Artist J. K. Račkus** has returned from France after his successful art exhibitions in London and Paris. During the coming summer Mr. Račkus will reside in Clarksone. Canada, where he will head the summer art courses — Artists Centre.

● **Mrs. Vl. Butkienė.** Invercargill, Australia, together with some local artists, opened a ceramics studio. Beside ceramics, Mrs. Butkienė works and lectures on Lithuanian folk art.

● **Rev. Vladas Goras,** who completed his studies on high civil and church law at Laterano University, is writing his thesis for the doctorate in criminal law on forced labor in the Soviet Union.

● The "Chess Life", April, 1961, organ of the USC Federation, stressed that **Kazys Merkis** of So. Boston, is the high scorer for the United States team in the correspondence chess Olympiade IV. He remains as high scorer on the board three ahead his opponents from Yugoslavia, Spain, Argentina, W. Germany, Canada and Australia.

● **Ignas žalys** recently won the Montreal Closed Chess Tournament by score 6½—1½, L. Witt, Schilov and Hirsh 6—2 each. žalys is a prominent Postal Chess player. In 1959 he won the Golden Knights Correspondence Championship run by Chess Review, N. Y. "Canadian Chess Chat" wrote on that event "A great victory for Canadian Chess!".

● **Dr. Kazys Bobelis** was recently accepted into the International College of Surgeons, which held its convention in Chicago on May 14-18. Official initiation ceremonies were held at the Civic Opera House. Dr. K. Bobelis is a specialist in surgery of kidney and bladder diseases. Besides private practice, he lectures at the Loyola School of Medicine. He began his medical studies at the Eberhardt-Karls University in Tuebingen and continued them at John Hopkins and Philadelphia Universities.

● Lithuanians participated at the 10th anniversary celebration of "Traditional Echoes" radio program. In connection with this commemoration, a Lithuanian exhibition was arranged at the Carnegie Library, Feb. 22-23. Several thousand persons viewed this exhibition, since besides the regular visitors. many people come to various meetings and other gatherings at the library (See photography below).

● A 25-year old **Lithuanian liautenant** in the Soviet Navy, defected to Sweden on the night of April 16th. He was participating with his auxiliary boat MB SS 150 in Soviet naval maneuvers in the Baltic Sea. Taking advantage of the darkness, he navigated his boat to the Swedish island of Gotland and asked the authorities for political asylum.

● Los Angeles high school league pitching star **Algis Lašas** who has pitched a startling no-hitter for two consecutive games against Fairfa x and Hollywood High Schools, has won plaudits in the Star-News and Los Angeles Examiner. The Westchester High School junior and baseball whiz has given this pat on the back by the Examiner: "For a high school pitcher to hurl a no-hitter would be a climax to his three year vareer. but to do this feat twice while still in high school would be almost unheard of." Lašas' Comet club is first place in the Western League.

ALGIS LAŠAS

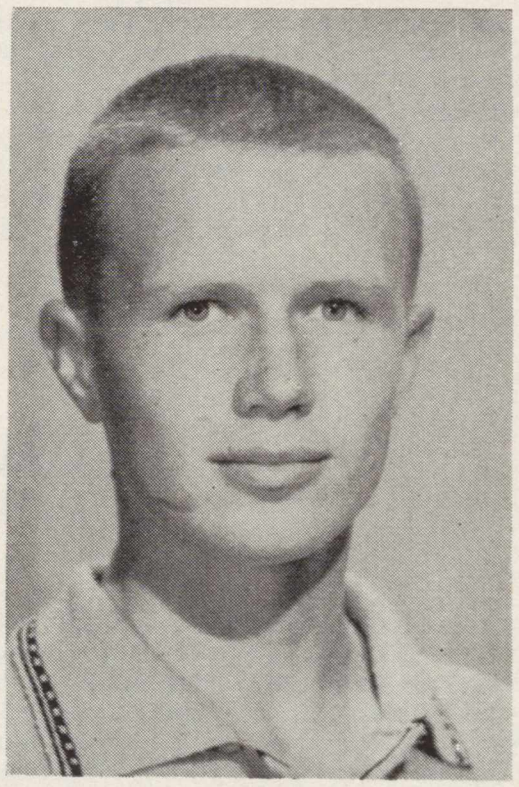

Mr. J. Jeanette, Director of "Traditional Echoes", Miss H. Ruger, Chief Librarian, Mr. A. Nakas and Mr. P. Januška.

Popiežius Jonas XXIII audiencijos metu laimina visas pasaulio katalikes moteris, suvažiavusias į jubiliejinį kongresą Romoje. Lietuvių atstovė B. Venskuvienė dešinėje (su tautiniais darbužiais).

▲ During an audience, Pope John XXII blesses Catholic women from all over the world, who attended their congress in Rome.
Middle: Lithuanian women among Spanish, African and ▶ Mexican delegates at the World Cath. Women's Congress.
Bottom: Mrs. B. Šlepetytė-Venskuvienė, member of ▼ the World Cath. Women's Org. Bureau for Captive Nations' Affairs, in a conversation with delegates from Africa.

LIETUVAITĖS PASAULIO KATALIKIŲ MOTERŲ KONGRESE ROMOJE

Balandžio 29 — gegužės 5 Romoje įvyko Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (Union Mondiale des Organisations Feminines Catholiques) jubiliejinis kongresas. Unijai priklauso 36 milijonai katalikių moterų.

Kongrese dalyvavo 65 kraštų moterų org-jų atstovės Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungą atstovavo B. Šlepetytė Venskuvienė iš Paryžiaus, P. Ivinskienė iš Romos, A. Uknevičiūtė iš Australijos ir viena atstovė neseniai atvykusi iš Lietuvos.

Kongreso atidaryme visų pavergtų tautų katalikių moterų vardu žodį tarė B. Venskuvienė. Kongreso temai išstudjuoti buvo sudarytos 7 darbo komisijos. Pavergtų tautų delegatėms ypatingai svarbi buvo darbo komisija apie marksistinį ir praktinį materializmą, kurioje jos turėjo progos painformuoti viso pasaulio kat. moterų organizacijas, kaip ir kokiomis priemonėmis reiškiasi komunizmas sovietų valdomuose kraštuose. Šiai darbo komisijai pirmininkavo B. Venskuvienė. Tarp kitko ji kalbėjo: "Niekad pasaulio istorijoje tautų persekiojimai nebuvo taip išsiplėtę geografinėje plotmėje ir niekad tokiam dideliam skaičiuje nekentėjo tautos už savo tikėjimą, už savo kraštų laisvę, kaip šiuo metu... ir tai dažniausiai visiškoje tyloje, laisvam pasauliui nepažįstant tų kančių bei aukų tikrosios realybės". Savo kalbą ji baigė: "Mes, kurios turime didelę laimę gyventi laisvėje, būkime visada budrios, niekada nenustokime žadinti pasaulio sąžinę ir dėkime visas pastangas, kad liautųsi Tylos Bažnyčios persekiojimai ir kad pavergtieji kraštai taptų laisvi."

Svarbesnieji kongreso momentai buvo perduoti per Italijos televiziją ir vėliau per Eurioviziją. Žiūrovai per kelius kartus matė lietuves delegates tautiniuose rūbuose. Lietuvės atstovės daugiausiai iš visų kongreso dalyvių filmuojamos ir fotografuojamos.

L'Osservatore Romano Nr. 104 įsidėjo pasikalbėjimą su B. Venskuviene. Pasikalbėjime tarp eilės klausimų iškelta tragiška religinė padėtis ok. Lietuvoje ir nepalaužiama jos gyventojų valia išlikti ištikimais savam tikėjimui. (k)

Į Pasaulio Kat. Moterų Org-jų Unijos vykd. komitetą iš pavergtų tautų pusės perrinkta B. Šlepetytė Venskuvienė.

Lietuvių delegatės pasaul. kat. moterų kongrese tarp Ispanijos, Afrikos ir Meksikos kat. moterų organizacijų atstovių. Iš kairės a tra — naujai išrinkta Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos pirm. P. Bellosillo (ispanė); šalia — lietuvės tautiniais drabužiais — B. Venskuvienė, P. Ivinskienė ir A Uknevičiūtė. ▼

Birutė Šlepetytė Venskuvienė K. M. O. Unijos Tarptautinio biuro narė pavergtų tautų reikalams kalbasi su Afrikos katalikių moterų organizacijų atstovėmis, kurios žino kolonistų darbus ir stebisi, kodėl laisvasis pasaulis leidžia senas Europos tautas paversti komunizmo ekspancijos kolonijomis.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojomo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa
WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - **Juozas Olšauskas.**
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais 1:30 — 2 v. p. p.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
LIETUVIŲ ŠEIMININKIŲ PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį ir sekmadienį — 8:30 - 9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

TĖVIŠKĖS GARSŲ Radijo programa
transliuojama kiekvieną sekmadienį
nuo 5:00 iki 5:30 val. popiet.
per WDOK stotį, banga 1260.
Programos vedėjas — **Juozas Stempužis**
506 E. 118 St., Cleveland 8, Ohio

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: **Helen Rauby.**
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekvieną šeštadienį 5 val. p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Direktorius **Ralph Valatka,**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

(iš Inkster, Mich.) — WCHB, banga 1440
Sekmadieniais 16:00 — 17:00 popiet.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas **J. Petkaitis,** 60 Lincoln St., Hartford, Conn. Tel. JA 2-5556.
Kultūrinės dalies ved. **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
laiduoja lietuviškai 21:30 — 21: 45 Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis. Kiekv. programa kartojama kitos dienos rytą 8:30 Lietuvos laiku (6:30—6:45 Vid. Europos laiku 25 ir 42 metrų banga.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 4:30 iki 5:00 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas.**
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadlphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh, Pa. - WLOA - 1550 kilocycles.
Sundays — 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania,
Pittsburgh District.
WLOA, Braddock, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"
Lietuviška muzikos valanda
Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinėmis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis (frequencia modulada) 1071 mg.
Sekmadieniais
13:00 - 14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.
Adresas:
Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
145 Rusholm Rd., Toronto 4, Ont. Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America — Amerikos Balsas
Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekviena šeštadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y.— J. Pašukonis, L.A.P. Klubo Spaudos Kioskas, J. Ginkus.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Makus, kun. J. Klimas.
Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, V. Grebliūnas; J. Karvelis; S. Metrick, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.
Cicero, Ill.— J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — Vl. Plečkaitis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

ITALIJOJE:
Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:
Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:
Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:
Rev. A. Perkumas, Z. Domeika

ANGLIJOJE:
London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:
Toronto, Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library)
Winnipeg, Man. — S. Bujokas.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.
Welland, Ont. — K. Žukauskas.

AUSTRALIJOJE:
Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

° ° °

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS
IŠLEISTAS KNYGAS

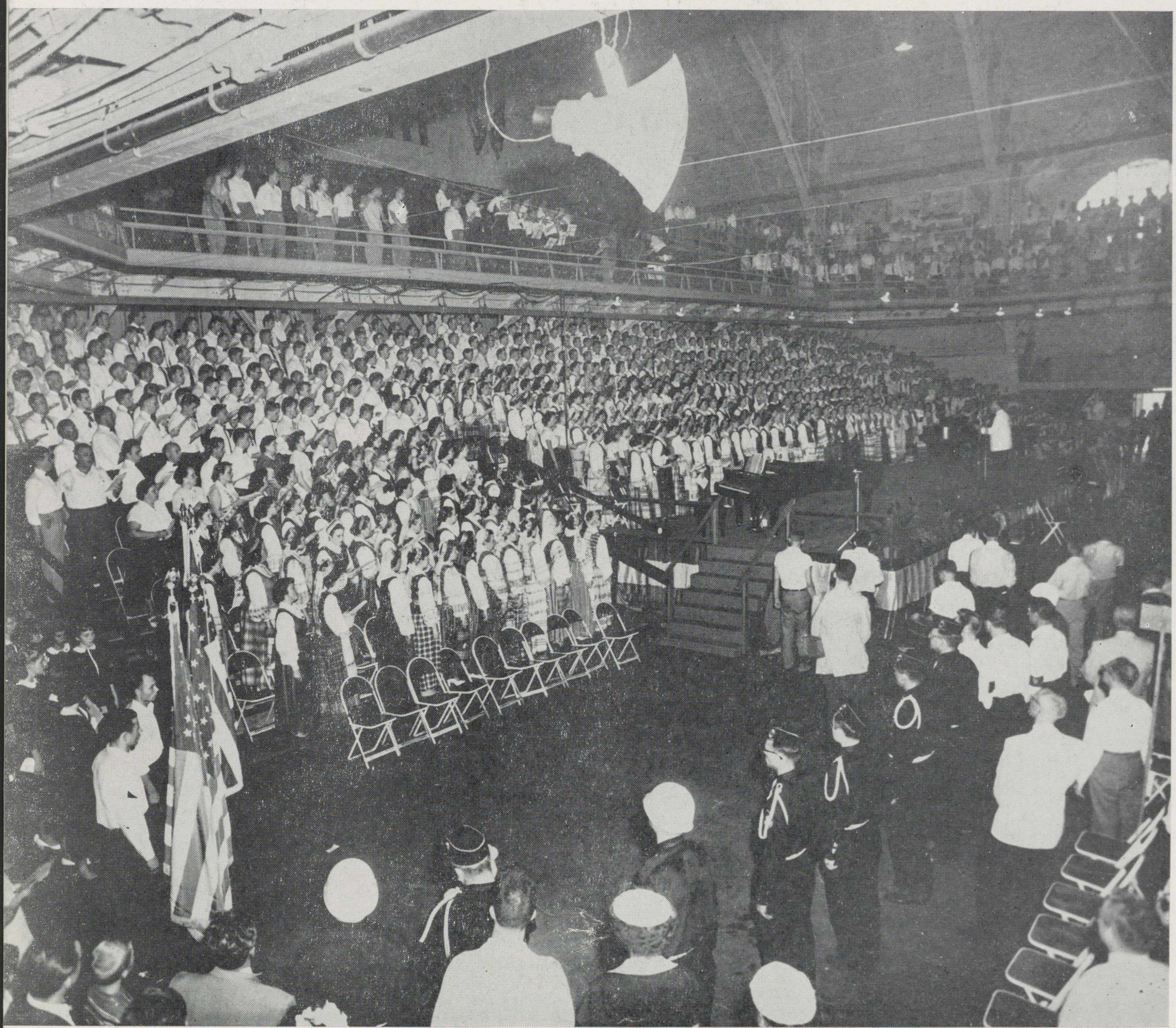

PIRMOJI DAINŲ ŠVENTĖ CHICAGOJE. JUNGTINIAM CHORUI DIRIGUOJA KOMP. J. ŽILEVIČIUS.

LIETUVIŲ
DIENOS
JUNE / BIRŽELIS 1961